

373.24
@ 3/5/7
1.5

การเรียนรู้เพิ่มเติมและการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ของประชาชนผู้ผ่าน
โครงการณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติ : กรณีศึกษาในจังหวัดลำพูน

โดย รศ.ดร.สุจิตรา วัฒนศิริ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ปฏิญานินพนธ์

ของ

อรุณประเสริฐ ไชยชนะใหญ่

16 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ธันวาคม 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177152

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอนได้พิจารณาปริญญาโท
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.เกียรติวีร์ วิวิธสิริ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร ปัวทอง)

วันที่ ...4... เดือน ...สิงหาคม... พ.ศ. 2532...

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ เนื่องมาจากแรงบันดาลใจและการสนับสนุนจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงและรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของ รศ.ดร.ปฐมนิคมานนท์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้มาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ. เขียวศรี วิวิธสิริ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์และให้คำแนะนำตรวจแก้ไข ปรับปรุงปริญญานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์สมปอง กุวรังกูร ที่ได้ช่วยเหลือให้แนวทางและกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าตลอดมา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และครูอาสาสมัครเดินสอนของศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนจังหวัดลำพูนทุกท่าน ที่ได้กรุณาช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความกระจ่างต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ ชาวหอสุภัททาและทุกท่านที่เคยศึกษาร่วมกันมา ซึ่งมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอมอบส่วนที่ดั่งงามและคุณประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้เพื่อเกิดระคุณบิดา มารดา และเพื่อเป็นเกียรติแก่พี่น้องตระกูลไชยชนะใหญ่ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อรุณประเสริฐ ไชยชนะใหญ่

มกราคม 2532

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	สมมติฐานในการวิจัย	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	พื้นที่ทำการวิจัย	6
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	7
	ตัวแปรที่ศึกษา	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	ความจำเป็นด้านการอ่านเขียนสำหรับผู้ใหญ่	11
	พัฒนาการด้านการสอนผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือของไทย	14
	การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ	19
	การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือในจังหวัดลำพูน	22
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	30
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	43
ตอนที่ 2 ระดับความสามารถและความสนใจในการอ่านเขียน	45
ตอนที่ 3 โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติม	56
ตอนที่ 4 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้	74
ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อการรู้หนังสือ	85
ตอนที่ 6 เปรียบเทียบการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ, โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติม และการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ของประชาชนตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	100
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	120
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	120
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	121
การเก็บรวบรวมข้อมูล	121
การวิเคราะห์ข้อมูล	122

บทที่	หน้า
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	122
อภิปรายผล	130
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป	135
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย	136
บรรณานุกรม	137
ภาคผนวก	141

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติจังหวัดลำพูน ปี 2529 - 2531	28
2 จำนวนกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดลำพูน ผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ จำแนกตามอำเภอต่าง ๆ	31
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน	33
4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร และ พื้นฐานการศึกษา	43
5 ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนหนังสือของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพ ของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	47
6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนหนังสือโดยทั่วไปของกลุ่ม ตัวอย่าง จำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	48
7 ความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้าน	50
8 โอกาสการเรียนรู้ด้านการอ่านเขียนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพของที่อ่าน หนังสือประจำหมู่บ้าน	58
9 โอกาสการเรียนรู้จากวิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม สภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	67
10 โอกาสการเรียนรู้จากการอบรม ประชุมสัมมนา และการเป็นสมาชิกกลุ่มของกลุ่ม ตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	72

11	การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	75
12	การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	81
13	การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่านเขียนทั่ว ๆ ไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	84
14	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการรู้หนังสือของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	86
15	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	90
16	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการอ่านหนังสือ-ปัญหาอุปสรรค จำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	93
17	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	97
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความสามารถด้านการอ่าน เขียนของประชาชน จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	101
19	ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับระดับความสามารถด้านการอ่าน เขียนหนังสือทั่วไป จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	102
20	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้ด้านหนังสือของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	103
21	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของโอกาสการเรียนรู้ด้านหนังสือทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	104
22	ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือทั่วไป จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	105

23	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการเขียนหนังสือของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	106
24	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่าน หนังสือพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน .	107
25	ทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านการอ่านหนังสือพิมพ์ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	108
26	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือเล่ม/วารสารของ กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	109
27	ทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร ของกลุ่ม ตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	110
28	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	111
29	ทดสอบความแตกต่างด้านการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของกลุ่ม ตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	112
30	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านโอกาสการเรียนรู้จากการฟังวิทยุ ของกลุ่ม ตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	113
31	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการดูโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	114
32	ทดสอบความแตกต่างโอกาสในการดูโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่ อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	115
33	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการดูภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	116
34	ทดสอบโอกาสการดูภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้าน	117

35	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน เขียนทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน .	118
36	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่านเขียน ทั่ว ๆ ไป จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	119

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การรู้หนังสือเป็นเงื่อนไขที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาตัวบุคคล และสังคมในสภาพปัจจุบัน เพราะความสามารถด้านการอ่าน เขียน เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาค้นคว้าความรู้รวมทั้งเพื่อการติดต่อสื่อสารในสังคม แม้ว่าการรู้หนังสือโดยลำพังอย่างเดียวไม่อาจใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตของบุคคลให้ลุล่วงไปได้ทุกแห่งทุกมุม แต่การรู้หนังสือก็มีส่วนช่วยที่สำคัญในการส่งเสริมให้ชีวิตของคนเราประสบความสำเร็จ และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคมและความเป็นอยู่ทั่วไป

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างก็มองเห็นว่า การช่วยให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือได้รู้หนังสือเป็นเรื่องจำเป็น เพราะผู้ใหญ่คือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประกอบอาชีพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้บังเกิดผลดี (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 96)

รัฐบาลไทยเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2483 ในขณะนั้นมีประชากรที่ไม่รู้หนังสือเป็นจำนวนมาก กล่าวคือมีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 14 ล้านคน มีผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีอายุเกิน 10 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 68.8 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 729) รัฐบาลในสมัยนั้นจึงได้ทำการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือสำหรับประชาชนอย่างจริงจัง และประสบผลสำเร็จในการเพิ่มจำนวนผู้รู้หนังสือมากขึ้น และได้ดำเนินการติดต่อกันเรื่อยมา จนกระทั่งถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง กิจกรรมการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือจึงชะงักงันไป และได้ฟื้นฟูขึ้นมาอีกในปีพ.ศ. 2490 โดยได้รับความร่วมมือจากองค์การยูเนสโกในการวางแผนที่จะสอนผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือ และรู้จักปรับปรุงอาชีพของตนในโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการจัดสอนในลักษณะของชั้นเรียน (บุญสม นาวานุเคราะห์. 2515 : 155) ทำให้สามารถเพิ่มจำนวนผู้รู้หนังสือขึ้นเรื่อย ๆ

ต่อมาในช่วงของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2524-

2529) รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดอัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชนจากร้อยละ 14.5 ในปี 2524 ให้เหลือร้อยละ 10.5 ในปี 2529 นั่นคือจะต้องเพิ่มจำนวนผู้รู้หนังสือขึ้นประมาณ 1 ล้านคน กลุ่มเป้าหมายหลักในการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ ได้แก่ ประชาชนที่ไม่จบชั้นประถมปีที่ 4 ซึ่งไม่สามารถอ่าน-เขียนภาษาไทยอย่างง่าย ๆ ได้ และเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 14 - 50 ปี ทั้งนี้เพราะกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวถือว่าเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยแรงงาน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 2)

จากการจัดการเรียนการสอนผู้ไม่รู้หนังสือในรูปแบบเดิมที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนเคยดำเนินการอยู่ คือการจัดในรูปชั้นเรียนซึ่งเรียกว่าการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขึ้นพื้นฐานนั้น สามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้เพียงปีละ 4 - 5 หมื่นคน ซึ่งเป็นอัตราที่น้อยมากในการที่จะลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ ซ้ำยังเป็นภาระลงทุนที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นในปีพ.ศ. 2527 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ส่งเสริมการรู้หนังสือในกลุ่มประชากรในวัยแรงงาน คือ ผู้มีอายุระหว่าง 14 - 50 ปี ให้สามารถอ่าน-เขียนภาษาไทยได้เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต รวมทั้งการพัฒนาระบบข่าวสารข้อมูลในชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสใช้ทักษะในการอ่าน-เขียนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 1)

การดำเนินงานในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.) ที่ผ่านมามีได้ประสบความสำเร็จอยู่ในขั้นดี กล่าวคือ ในหลายท้องที่ได้ประกาศเป็นเขต "ปลอดผู้ไม่รู้หนังสือ" นั่นคือสามารถสอนประชาชนที่ไม่รู้หนังสือทุกคนที่มีรายชื่อในบัญชีสำรวจให้สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยง่าย ๆ ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ได้ ซึ่งในช่วงเวลา 4 ปี คือ จากพ.ศ. 2527 - 2530 การดำเนินงานในโครงการสามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้ถึง 583,213 คน และมีจำนวนผู้สอผ่าน 518,838 คน คิดเป็นร้อยละ 77.12 ของผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 3-5) การดำเนินงานในโครงการดังกล่าวถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี จนกระทั่งได้รับรางวัลจากองค์การยูเนสโก

ในปีพ.ศ. 2530 ในฐานะที่สามารถสอนให้ประชาชนรู้หนังสือเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ด้วยการลงทุนที่ต่ำ

จากการประเมินผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.) เมื่อปีพ.ศ. 2531 หลังจากดำเนินการไปได้ 4 ปี ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าชาย และผู้ผ่านโครงการมีความสามารถในการอ่าน-เขียนใกล้เคียงกับนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 ของชั้นประถมปีที่ 3 และผู้จบโครงการมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี จำนวนร้อยละ 32 สามารถอ่านหนังสือได้คล่องแคล่วถูกต้องทุกคำที่นำมาทดสอบ ร้อยละ 21 อ่านได้ทุกคำแต่ไม่ค่อยคล่อง ร้อยละ 35 อ่านไม่คล่องและอ่านได้ไม่ทุกคำ ที่เหลือร้อยละ 11 อ่านไม่ได้เลย ส่วนความสามารถในการเขียนนั้นพบว่า ร้อยละ 25 เขียนได้ถูกต้องรวดเร็ว ร้อยละ 60 เขียนได้ช้าและไม่ถูกต้องทุกคำ และร้อยละ 13 เขียนแทบไม่ได้เลย สำหรับการนำทักษะการอ่าน-เขียนไปใช้ในชีวิตประจำวันนั้น พบว่าจำนวนร้อยละ 59 นำไปใช้เป็นประจำ และร้อยละ 41 นาน ๆ จะใช้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 9-10)

แม้ว่าผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ จะเป็นที่น่าพอใจ แต่สิ่งที่ทุกฝ่ายให้ความเป็นห่วงก็คือ การลืมการรู้หนังสือของประชาชนภายหลังที่ผ่านโครงการนี้ไปแล้ว ดังจะเห็นว่าการวิจัยของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2522 พบว่าประชาชนประมาณร้อยละ 33 ของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปแล้วเป็นเวลา 1 - 3 ปี กลับลืมการรู้หนังสือ และกลายเป็นผู้ไม่รู้หนังสืออีกในภายหลัง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 15) นอกจากนี้จากการประเมินผลของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในปีพ.ศ. 2531 ซึ่งได้ทดสอบสภาพความคงทนของการรู้หนังสือของประชาชนผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือไปแล้ว 3 - 6 เดือน พบว่ามีคะแนนการอ่านลดลง 4.02 คะแนน (จาก 18.38 เป็น 14.36) คะแนนการเขียนลดลง 6.16 คะแนน (จาก 8.22 คะแนนเป็น 12.06 คะแนน) กลุ่มที่จบมาแล้ว 6 เดือน - 1 ปี คะแนนการอ่านลดลง 2.93 คะแนน (จาก 17.40 เป็น 14.47) คะแนนการเขียนลดลง 4.29 คะแนน (จาก 16.75 คะแนนเป็น 12.46 คะแนน) และกลุ่มที่จบมาแล้ว 1 ปีขึ้นไป คะแนนการอ่านลดลง 2.12 คะแนน (จาก 16.00 เป็น 13.85) คะแนนการเขียนลดลง 4.30

คะแนน (จาก 15.85 เป็น 11.65 คะแนน) (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 9) จะเห็นได้ว่าระยะเวลาที่ยาวนานเพียงใด แนวโน้มความสามารถในการอ่าน-เขียนก็ลดลงตามไปด้วยทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสใช้ทักษะในการอ่าน-เขียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสภาพชุมชนในชนบทมีแหล่งที่เอื้อต่อการศึกษาน้อย และมีอยู่ในวงจำกัดทั้งสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางหนังสือก็นับว่ามีน้อยมาก ยิ่งชนบทที่ห่างไกลออกไปแทบไม่มีสิ่งที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสฝึกการอ่าน-การเขียนได้เลย (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 123) ดังนั้นประชาชนในชนบทจึงไม่สามารถดำรงสภาพการรู้หนังสือให้อยู่ในขั้นใช้งานได้ จะค่อย ๆ ลืมหนังสือและในที่สุดก็อาจกลับกลายเป็นผู้ไม่รู้หนังสืออีก ซึ่งนับว่าเป็นการลงทุนที่สูญเปล่าทางด้านการศึกษา และยังคงเป็นปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประเทศต่อไป.

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้พยายามจัดกิจกรรมต่อเนื่องหลายประการ เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถคงสภาพการรู้หนังสือในระดับใช้งานได้และพัฒนาระดับการรู้หนังสือให้ดีขึ้น เป็นต้นว่า การจัดให้มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน จัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ การจัดศูนย์ข่าวสารข้อมูลในท้องถิ่น ตลอดจนรายการวิทยุโทรทัศน์ รวมไปถึงการขยายโอกาสในการที่จะเรียนรู้และโอกาสที่จะให้ความรู้ด้านหนังสือของประชาชนในชนบทให้เปิดกว้างขึ้น นอกจากนี้ในบางจังหวัดได้ดำเนินโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตต่อเนื่องจากโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือขึ้น ซึ่งนับว่ารัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหาในเรื่องการลืมหนังสือของประชาชนดังกล่าวพอสมควร (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 20)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การรู้หนังสือของประชาชนผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือไปแล้วจะคงทนอยู่ได้ ขึ้นอยู่กับสาเหตุใหญ่ ๆ 2 ประการด้วยกัน คือ

1. โอกาสในการอ่าน-เขียน และการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านหนังสือของประชาชนว่า มีโอกาสในการฝึกทักษะการอ่าน-เขียน การนำไปใช้และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาก-น้อยเพียงใดและต่อเนื่องแค่ไหน
2. ทักษะจิตของประชาชนที่มีต่อการอ่าน-เขียน และการเรียนรู้นั้นคือ การเห็น

ความสำคัญ ความจำเป็น คุณและประโยชน์ของการรู้หนังสือว่ามีมาก-น้อยเพียงใด

ซึ่งทั้ง 2 ส่วนดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยรักษาระดับการรู้หนังสือของประชาชนผู้ผ่านโครงการว่ายังคงอยู่ใช้การได้ดีและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพที่จริงภายหลังการดำเนินการว่าเป็นอย่างไร ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ได้จะนำไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาความรู้ด้านหนังสือสำหรับประชาชนในชนบท ให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ตั้งจุดมุ่งหมายเป็น 4 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาว่า ประชาชนในชนบทผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.) แล้ว มีสภาพการเรียนรู้หนังสือเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร มีมากน้อยเพียงใดและใช้วิธีใดบ้างในการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาว่าประชาชนผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติแล้ว มีลักษณะการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในสภาพเป็นจริงในชุมชนของตนในโอกาสใดบ้าง และมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการเห็นความจำเป็นต่อการรู้หนังสือภายใต้สภาพการณ์ และเงื่อนไขของท้องถิ่นชนบทที่ตนอาศัยอยู่
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียน โอกาสในการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ และการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ของประชาชนในหมู่บ้านที่มีสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกัน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่มีระดับคุณภาพแตกต่างกันย่อมมีสภาพการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติมแตกต่างกัน กล่าวคือประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดี ย่อมรักษาสภาพการเรียนรู้ด้านหนังสือได้ดี

กว่าหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลางและระดับต้องปรับปรุง

2. ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่มีระดับคุณภาพแตกต่างกันย่อมมีโอกาสการเรียนรู้ด้านหนังสือแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดี ย่อมมีโอกาสการเรียนรู้ด้านหนังสือได้มากกว่าหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลางและต้องปรับปรุง

3. ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่มีระดับคุณภาพแตกต่างกันย่อมมีการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้แตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดี ย่อมมีการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ได้มากกว่าหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง และระดับต้องปรับปรุง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าจะให้ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาให้แก่ประชาชน และจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากโครงการณรงค์เพื่อความรู้หนังสือแห่งชาติหรือโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรู้หนังสือของประชาชนในชนบท ตลอดจนปรับปรุงด้านอาชีพ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน และชุมชนที่เขอาอาศัยอยู่ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาระดับความรู้และการรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน มีการนำความรู้จากสิ่งเหล่านี้ไปช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของประชาชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อจังหวัดลำพูน ในการที่จะนำไปใช้ประกอบการวางแผน เพื่อพัฒนาการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียน การพัฒนาความรู้ด้านหนังสือและการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญให้แก่ประชาชนในจังหวัด ได้ดียิ่งขึ้น

พื้นที่ทำการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เลือกดำเนินการในจังหวัดลำพูนเป็นการศึกษารายกรณี การที่เลือกจังหวัดลำพูน มีเหตุผลสำคัญ 2 ประการ คือ

1. จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือที่สามารถสอนผู้ไม่รู้หนังสือได้สมบูรณ์ตาม

เป้าหมายของโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2531 หลังจากนั้นยังไม่มี การวิจัย หรือการประเมินผลเกี่ยวกับสภาพการรู้หนังสือของประชาชนผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแล้ว การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการติดตามผลการดำเนินงานในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูนส่วนหนึ่ง

2. เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและหน้าที่ของผู้วิจัยเอง กล่าวคือ การทำการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีบทบาท 2 บทบาท คือ บทบาทแรกในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน และเป็นผู้ร่วมดำเนินงานในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของจังหวัดลำพูน จึงมีส่วนที่จะนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของจังหวัดลำพูนโดยตรง อีกบทบาทหนึ่งในฐานะเป็นผู้วิจัย เพื่อค้นหาความจริงที่ปรากฏในขั้นต้น เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดลำพูนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ต้องการขยายผลการศึกษาค้นคว้า ให้สามารถอธิบายได้ครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดลำพูนทั้งหมด ซึ่งแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ก. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนวัยผู้ใหญ่ในชนบทของจังหวัดลำพูนที่มีอายุระหว่าง 14 - 50 ปี ซึ่งมีรายชื่อในบัญชีสำรวจผู้ไม่รู้หนังสือในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูน ประชาชนเหล่านี้ได้เข้าร่วมโครงการและได้สอบผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ โดยได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนว่าเป็นผู้อ่านออก-เขียนได้ตามเกณฑ์การประเมินผลของโครงการแล้ว นับถึงสิ้นเดือน มีนาคม 2531 มีจำนวนทั้งสิ้น 7,160 คน (คิดเฉพาะที่อยู่บนพื้นราบ ไม่รวมชาวเขา)

ข. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้มาจากประชาชนข้างต้น โดยสุ่มตัวอย่างหมู่บ้านมาทำการศึกษาจำนวน 15 หมู่บ้าน มีกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 135 คน

(รายละเอียดในการเลือกกลุ่มตัวอย่างกล่าวไว้ในบทที่ 3)

ตัวแปรที่ศึกษา

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน คือการจัดระดับคุณภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านตามเกณฑ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน ซึ่งแบ่งที่อ่านหนังสือออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี หมายถึง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่มีอาคารสิ่งก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์ครบ และอยู่ในเกณฑ์ตามที่กำหนดของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีหนังสือพิมพ์ที่เป็นปัจจุบัน ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคณะกรรมการหรือประชาชนในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ และมีผู้มาใช้บริการเป็นประจำ

2) ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระดับพอใช้หรือปานกลาง หมายถึงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่มีอาคารสิ่งก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ครบตามเกณฑ์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีหนังสือพิมพ์รายวันครบแต่อาจจะไม่เป็นปัจจุบัน อาจได้รับช้าไปบ้าง 2 - 3 วัน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ได้รับการดูแลเอาใจใส่และมีผู้มาใช้บริการพอสมควร

3) ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระดับต้องปรับปรุง หมายถึงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่มีอาคารหรือสิ่งก่อสร้างตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อยู่ในสภาพค่อนข้างทรุดโทรมถึงทรุดโทรมมากเพราะขาดการดูแลเอาใจใส่ หนังสือพิมพ์มีบ้างไม่มีบ้างหรือไม่มีเลย ส่วนหนังสือและเอกสารอื่น ๆ มีน้อยมากจนถึงไม่มีเลย มีผู้มาใช้บริการน้อยมากหรือบางช่วงก็ไม่มีเลย

ข. ตัวแปรตาม มี 2 ตัวแปร คือ

- 1) สภาพการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติมของประชาชน
- 2) การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรู้ด้านหนังสือ หมายถึง ความสามารถด้านการอ่านและเขียนภาษาไทย ความสามารถในการคิดเลข และความรู้ความสามารถทางวิชาการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการขั้นต่ำสุดทางการศึกษาในสภาพของสังคมปัจจุบันที่ประชาชนจะพึงมี การวัดสภาพการรู้หนังสือที่จัดว่าอยู่ในขั้นอ่านออกเขียนได้นี้ถือตามเกณฑ์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยผ่านการทดสอบจากการเข้าร่วมในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.)

2. สภาพการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติม หมายถึง การที่ประชาชนในหมู่บ้านได้ฝึกอ่าน-เขียน หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่ช่วยป้องกันไม่ให้ชาวบ้านลืมหนังสือ และส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้านหนังสือ ตัวอย่างกิจกรรมดังกล่าว เช่น การใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การเรียนรู้จากสื่อสารมวลชน การร่วมกิจกรรมและโครงการการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้ เป็นการช่วยให้ประชาชนในชนบทได้เรียนรู้หนังสือเพิ่มเติม หลังจากที่ได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนว่าเป็นผู้อ่านออก-เขียนได้ หรือผ่านการทดสอบจากโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแล้ว

3. การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ หมายถึง การนำความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและความสามารถด้านการอ่านเขียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพ ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมโดยรวม

4. โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.) หมายถึง โครงการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับหลาย ๆ หน่วยงาน จัดดำเนินการเพื่อช่วยให้คนไทยที่มีอายุระหว่าง 14 - 50 ปี ที่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้และไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยง่าย ๆ ได้โครงการนี้ดำเนินการในช่วงของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) และทำต่อเนื่องในแผนฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534)

5. ผู้ผ่านโครงการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ หมายถึง ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในโครงการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ที่ได้ผ่านการทดสอบและได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการอ่าน-เขียนภาษาไทยอย่างง่าย ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดในโครงการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

6. ทักษะต่อการรู้หนังสือ หมายถึง ความรู้สึนึกคิดที่บ่งบอกลักษณะของการเห็นคุณค่า การเห็นความจำเป็นของการรู้หนังสือที่มีต่อการดำรงชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ และการพัฒนาชุมชนโดยรวม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าได้นำเสนอเรียงลำดับตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความจำเป็นด้านการอ่าน-เขียนสำหรับผู้ใหญ่
2. พัฒนาการด้านการสอนผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือของไทย
3. การรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติ
4. การรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือในจังหวัดลำพูน

ความจำเป็นด้านการอ่านเขียนสำหรับผู้ใหญ่

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การศึกษากับความเจริญของประเทศมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นเสมือนเครื่องมือหรือยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาประเทศ และปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศคือปัจจัยด้านประชากร เพราะถ้าหากประเทศใดมีประชากรที่ขาดคุณภาพ กล่าวคือ ขาดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถต่าง ๆ ที่จำเป็นแล้ว การพัฒนาด้านอื่น ๆ เป็นต้นว่า วัตถุ สิ่งก่อสร้าง เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมก็จะประสบความล้มเหลวได้ยาก ดังนั้นภารกิจของการพัฒนาประการแรกจึงเป็นการพัฒนาคุณภาพของคน นั่นคือการเร่งรัดจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของคนในชาติ (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 94)

การศึกษาหรือการเรียนรู้หนังสือนับว่าเป็นขั้นแรกของการวางรากฐานทางวัฒนธรรม และเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและการพัฒนาสังคม ดังนั้นประเทศต่าง ๆ ที่กำลังพัฒนาต่างก็มีจุดมุ่งหมายไปในทิศทางเดียวกันที่จะเอาการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเน้นที่การพัฒนาชนบท เพราะประชากรส่วนใหญ่ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของประเทศที่กำลังพัฒนารวมทั้งประเทศไทยด้วย ล้วนแต่เป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่

ในชนบทได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อคนเหล่านี้ออกจากโรงเรียนแล้ว โอกาสที่จะอ่าน เขียนแทบไม่มีหรือบางท้องถิ่นไม่มีเสียเลย บรรยาการที่จะสนับสนุนให้มีการเขียนการอ่านก็ไม่มี จึงทำให้ประชากรจำนวนมากที่จบชั้นประถมศึกษาแล้วกลับล้มหนังสือ การไม่รู้หนังสือและการได้รับการศึกษาน้อยของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนี้เอง เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 95)

การให้การศึกษาแก่ประชาชนวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบทนับว่ามีความจำเป็นไม่น้อยกว่าการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน เพราะการที่จะพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และด้านอื่น ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย เราจะต้องมีประชาชนที่มีคุณภาพ มีระเบียบวินัย มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและสังคมรวมทั้งสามารถปกป้องสิทธิอันพึงมีพึงได้ของตน และสามารถร่วมมือกันในการพัฒนาสังคมให้เจริญยิ่งขึ้น ซึ่งประชาชนดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นประชาชนในวัยผู้ใหญ่ที่อยู่ในตลาดแรงงาน ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ว่าผลที่จะส่งไปถึงการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี หรือ 10 ปีข้างหน้านั้นจะมีน้อย เมื่อเทียบกับผลจากการให้การศึกษาแก่ประชาชนวัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทันที (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 96)

จากเหตุผลข้างต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนในวัยผู้ใหญ่ซึ่งเป็นวัยแรงงานควรจะมีการศึกษาหรือมีความรู้อย่างน้อยที่สุดพออ่านออก-เขียนได้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศต่อไป ดังคำกล่าวของ ถวัลย์ ทองมี (2530 : 21) ที่ว่า "ในโอกาสแรกควรให้ประชาชนรู้หนังสือก่อน เพราะว่าหนังสือจะเป็นพื้นฐานในการที่จะศึกษาหาความรู้ด้านอื่น ๆ ต่อไป หลังจากกรู้หนังสือแล้วเราสามารถจะเห็นหรือใส่สิ่งที่ต้องการให้ประชาชนรู้ลงไปได้"

การรู้หนังสือนับว่ามีประโยชน์หรือมีคุณค่าหลายประการ จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนได้รู้หนังสือหรือมีความสามารถในการอ่าน-เขียนได้ ทั้งนี้เพราะหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน สามารถบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐานให้คนรุ่นหลังต่อไปอ่าน-เขียนกันได้ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าในการส่งเสริมการใช้ภาษาให้กว้างขวางเกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น (บุญทัน ฉลวยศรี. 2530 : 21)

การรู้หนังสือนอกจากจะส่งเสริมให้เกิดการติดต่อสื่อสารที่ดี อันเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของคนเราแล้วยังมีบทบาทในด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจด้วย เนื่องจากปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นเหตุให้คนเราต้องหันเข้าฟังวิชาหนังสือ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์และได้สิ่งที่ต้องการ นอกจากนี้ความเจริญในด้านเศรษฐกิจซึ่งหนักไปในทางเพิ่มผลผลิตผลต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้ความรู้ทางด้านวิชาการเป็นอย่างมาก ซึ่งวิชาการดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยวิชาหนังสือเป็นสำคัญ การรู้หนังสือนี้ยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นประโยชน์โดยตรงในการส่งเสริมทางการเมืองและการพัฒนา (เศวต สายาวารานนท์. 2529 : 41-42)

นอกเหนือจากนี้ รอ.เศวต สายาวารานนท์ ยังได้กล่าวถึงคุณค่าของการรู้หนังสือว่าเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของแต่ละบุคคลดังนี้คือ (1) ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลให้ดีขึ้น เพราะการรู้หนังสือส่งเสริมให้คนเกิดความเข้าใจความรู้ และความชำนาญในวิชาชีพประเภทต่าง ๆ (2) ช่วยให้เห็นใจความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่มต่าง ๆ แล้วเข้าใจวัฒนธรรมของคนในกลุ่ม สามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนกลุ่มอื่นได้ และ (3) ทำให้คนเราเกิดความเคารพนับถือตนเอง เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองและเกิดความต้องการที่จะประกอบคุณงามความดีรวมทั้งแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

หากพิจารณาในแง่การใช้งานแล้วจะเห็นว่าการรู้หนังสือมีประโยชน์อย่างมากมายและเห็นได้ชัด มีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ในการเสริมสร้างความต้องการของคนเราให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าประชาชนทั่วไปอ่านจดหมาย อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านป้ายโฆษณา ตรวจจราคารสินค้าและใบเสร็จรับเงิน เขียนจดหมาย บันทึกข้อความ การลงบัญชีและกรอกแบบฟอร์มนานาชนิด ซึ่งเป็นกิจประจำวันของประชาชนในเวลานี้และจากการประเมินผลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เกี่ยวกับการนำทักษะการอ่าน-เขียนไปใช้ในชีวิตประจำวันนั้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59 นำไปใช้เป็นประจำ ร้อยละ 41 นาน ๆ จะนำไปใช้ ได้แก่ การอ่านป้ายประกาศในหมู่บ้าน อ่านฉลากยา อ่านหนังสือพิมพ์ เขียนจดหมาย การกรอกแบบฟอร์มของทางราชการ จดบันทึกราชการสิ่งของ เดินทางคนเดียวและสอนหนังสือคนอื่น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 10)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ใหญ่ซึ่งอยู่ในวัยที่จะพัฒนาประเทศ ได้ดีต้องรู้หนังสือ ผักกัษะการอ่าน-เขียนอยู่เสมอ ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักความจริงในข้อนี้จึง ได้จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และอบรมผู้ใหญ่ในปัจจุบันให้มีความรู้สูงขึ้น โดยได้ดำเนินการหลาย ๆ วิธีร่วมกันกับเอกชน เช่น การจัดการศึกษาทางไกล จัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ให้ได้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ จัดแหล่งความรู้ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นต้น และที่สำคัญได้รณรงค์ให้ประชาชนได้รู้หนังสือ หรือจัดการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ให้หมดไป (วิชนี ศีลตระกูล. 2530 : 30) และจากการประเมินผลโครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ พบว่า ประชาชนผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ จำนวนร้อยละ 89.90 ได้เคยศึกษาหาความรู้ โดยการอ่านหนังสือ สำหรับด้านการรับข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบันต่าง ๆ โดยวิธีการรับฟังวิทยุ และโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือการอ่านหนังสือจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านและจากการสอบถามผู้รู้และพูดคุยกับเพื่อนบ้าน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ. 2529 : 20-22) ซึ่งเช่นเดียวกับการศึกษาของปฐม นิคมานนท์ ไททูลย์ วชิราโชติพล และบำเพ็ญ แสงดี ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนบริเวณชายแดน ในจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสุรินทร์ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการและสนใจอ่านหนังสือพิมพ์ จากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 'ส่วนด้านการรับฟังข่าวสารข้อมูลนั้นวิทยุ นับว่าเป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด เพราะทุกหลังคาเรือนมีเครื่องรับวิทยุ รองลงมาได้แก่โทรทัศน์ซึ่งก็มีแนวโน้มว่าจะขยายกว้างออกไป (ปฐม นิคมานนท์ ไททูลย์ วชิราโชติพล และบำเพ็ญ แสงดี. 2531 : 97-100) ผลการศึกษาเหล่านี้เป็นข้อยืนยันที่หลาย ๆ ฝ่ายควรช่วยกันทำให้ประชาชนในชนบทที่ไม่รู้หนังสือได้รู้หนังสือ ผักกัษะการอ่าน-เขียน และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

พัฒนาการด้านการสอนผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือของไทย

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็น

ระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคณะผู้เปลี่ยนแปลงการปกครองได้เสนอหลักการพัฒนาประเทศไว้ 6 ประการ และการศึกษาเป็นหลักหนึ่งที่จะต้องพัฒนา การที่รัฐบาลได้ยกเอาเรื่องการศึกษามาเป็นหัวข้อใหญ่ในการพัฒนาประเทศ เพราะเห็นว่าระบอบประชาธิปไตยซึ่งจะต้องมีการเลือกตั้งนั้น ถ้าประชาชนไม่รู้หนังสือและไม่มีการศึกษาก็ยากที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างเฉลียวฉลาดและถูกต้องได้ (สุนทร สุนันท์ชัย. 2531 : 1)

ดังนั้นในช่วงปีพ.ศ. 2480 จึงได้มีการสำรวจสำมะโนประชากร พบว่า ประชากรที่มีอายุ 10 ปี ขึ้นไปยังไม่รู้หนังสือมีอยู่ถึงร้อยละ 68 กล่าวคือ ยังมีคนไทยที่เป็นผู้ใหญ่กว่าครึ่งไม่รู้หนังสือ ถ้านับจากอายุที่มีสิทธิเลือกตั้งก็จะมีสัดส่วนผู้ไม่รู้หนังสือสูงขึ้นไปอีก ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลได้ประกาศให้มีการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2464 ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองถึง 10 ปี ด้วยซ้ำไป แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะยังมีเด็กไม่ได้เข้าเรียนได้รับการยกเว้นอีกเป็นจำนวนมาก และปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่งก็คือ สาเหตุที่เด็กออกกลางคัน ในช่วงปี 2475 - 2481 มีเด็กออกกลางคันถึงเจ็ดแสนกว่าคน ในจำนวนผู้เข้าเรียนทั้งหมดล้านห้าแสนคน ซึ่งเด็กดังกล่าวก็จะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือต่อไป

ประเทศไทยจึงได้เริ่มดำเนินการจัดการศึกษาผู้ใหญ่อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพ.ศ. 2483 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดคือ ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยให้อ่านออกและเขียนได้ เพื่อให้รู้หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 730) เพราะในสมัยนั้นรัฐบาลเห็นว่าการที่ประชาชนรู้หนังสือแล้วจะทำให้เฉลียวฉลาดสามารถพัฒนาตนเองและบ้านเมืองได้มากขึ้น และการไม่รู้หนังสือก็จะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาบ้านเมืองและระบอบการปกครอง ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นที่จะเร่งรัดให้ประชาชนชาวไทยรู้หนังสือไทยอย่างน้อยให้อ่านออก-เขียนได้ จึงได้มีการออกพระราชกำหนดส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือป็นุทิศกราช 2486 เพื่อบังคับให้ประชาชนวัยผู้ใหญ่เข้าไปเรียนจนสามารถอ่านออก-เขียนได้ และผลปรากฏว่าสามารถสอนคนให้รู้หนังสือเพิ่มขึ้นถึง 1,409,686 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.49 ของประชาชนวัยผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 730) นับว่าประสบผลสำเร็จพอสมควร

ทั้ง ๆ ที่เป็นช่วงที่อยู่ในภาวะสงคราม

ครั้นถึงพ.ศ. 2488 ซึ่งเป็นปีที่สงครามโลกครั้งที่สองยุติลง เศรษฐกิจของประเทศกำลังอยู่ในระยะตกต่ำ ทำให้คนยากจนลงมากไม่มีเวลาไม่มีกำลังใจที่จะมาเรียนรู้หนังสือกัน จำนวนคนเข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ก็ลดลงอย่างมากจากจำนวนล้าน ๆ คนเหลือเพียงหมื่นสองหมื่น ทำให้การศึกษาผู้ใหญ่ซบเซาลง ประกอบกับรัฐบาลในสมัยนั้น คือ สมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งบังคับประชาชนไม่ให้กินหมาก ให้แต่งกายแบบฝรั่ง ให้เรียนหนังสือให้อ่านออกเขียนได้ เกณฑ์คนไปสร้างเมืองหลวงใหม่ที่เพชรบูรณ์ เปลี่ยนแปลงอักขรวิธีของภาษาไทยที่เคยใช้อยู่เดิม เมื่อรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ถูกโค่นลงด้วยมติไม่ไว้วางใจ ทุกสิ่งทุกอย่างที่รัฐบาลสร้างไว้ก็ถูกยุบเลิกไปด้วย การศึกษาผู้ใหญ่จึงถูกมองว่าเป็นเครื่องมือเผด็จการและได้รับผลกระทบไปด้วย (สุนทร สุนันท์ชัย. 2531 : 7)

อย่างไรก็ตามต่อมาในปีพุทธศักราช 2490 รัฐบาลไทยได้ฟื้นฟูการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การยูเนสโก ซึ่งเสนอให้มีการแก้ไขการไม่รู้หนังสือ เพราะเห็นว่า การไม่รู้หนังสือเป็นต้นเหตุของความไม่เสมอภาค และเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความไม่มีสันติภาพในโลก ซึ่งแผนที่ยูเนสโกเสนอเรียกว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Fundamental Education) หรือเรียกว่า การศึกษาภาคหลักรฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนอ่านออก-เขียนได้เป็นสำคัญ นอกจากนี้ในปี 2492 รัฐบาลยังได้ปรับปรุงการศึกษาผู้ใหญ่ให้กว้างขวางยิ่งกว่าเดิม โดยจัดรูปงานใหม่เป็น 4 ประเภท คือ การศึกษาภาคหลักรฐาน การศึกษาประชาชน การอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ และมัธยมศึกษา

ต่อมาในช่วงปี 2496 ได้มีการศึกษาผู้ใหญ่อีกรูปแบบหนึ่งเข้ามาใช้ชื่อเดิมว่า การศึกษาภาคหลักรฐาน (Fundamental Education) ซึ่งเดิมมุ่งให้อ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ แต่การศึกษาภาคหลักรฐานใหม่มุ่งปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น และเรียกชื่อเป็นภาษาไทยเสียใหม่ว่า "มูลสารศึกษา" (สุนทร สุนันท์ชัย. 2531 : 10) ในเวลาต่อมามานี้ก็ได้โอนไปตั้งเป็นงานพัฒนาชุมชนในกระทรวงมหาดไทย นั้นจากความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ปี 2506 เป็นต้นไป ดังนั้นในช่วงนี้รัฐบาลจึงได้ปรับปรุง

คุณภาพของการศึกษาทั้งสายสามัญและการศึกษาผู้ใหญ่ โดยเฉพาะการศึกษาผู้ใหญ่ชั้นอ่านออก-เขียนได้นี้ ได้ปรับปรุงการอ่าน-เขียนให้สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน และใช้วิธีแก้ปัญหาหรือวิธีให้ผู้เรียนคิดพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเอง โดยเรียกการศึกษาที่พัฒนาในแนวนี้ว่า "การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ" หรือเดิมเรียกว่า "การศึกษาผู้ใหญ่แบบสมกิจ" (Functional Literacy) ซึ่งได้ทำการทดลองเป็นครั้งแรกที่จังหวัดลำปาง ในปี.ศ.2511 ปรากฏว่าโครงการทดลองประสบผลสำเร็จดีกว่าการสอนให้รู้หนังสือที่ทำมาแต่เดิม แต่ก็ยังมีปัญหาในด้านการดำเนินงานอยู่บ้าง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 4-5) จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงปรัชญาและวิธีการเรียนการสอนใหม่ โครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จของประเทศไทยระยะที่สองจึงได้เริ่มต้นในปี.ศ.2513 และในปี 2514 จึงได้ทำการทดลองโครงการนี้อีกครั้งหนึ่งตามหลักการของการ "คิดเป็น" ขึ้นที่จังหวัดลำปางและแพร่ และขยายการดำเนินงานโครงการนี้ออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษาอื่น ๆ ในปี 2515 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 47-48) จนกระทั่งกลายเป็นรูปแบบที่มีชื่อเสียงในวงการระหว่างประเทศรูปแบบหนึ่ง และได้รับรางวัลชมเชยจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ จากการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่เบ็ดเสร็จในฐานะเป็นโครงการดีเด่น ในปี.ศ.2516 (วีระชัย มีชอบธรรม. 2520 : 19)

เนื่องจากแนวคิดในแง่ปรัชญา ของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับการศึกษาผู้ใหญ่ทั่วไป กองการศึกษาผู้ใหญ่จึงพยายามที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียน และวิธีสอน ในโครงการการศึกษาผู้ใหญ่อื่น ๆ ด้วย เช่น การศึกษาสายสามัญ การผลิตหนังสือพิมพ์ฉาพฉาง สื่อประชากรศึกษา และอื่น ๆ เท่ากับว่าปรัชญานี้เป็นปรัชญาของงานการศึกษาผู้ใหญ่โดยทั่วไป (สุนทร สุนันท์ชัย. 2531 : 11) นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาด้านข่าวสารข้อมูลต่าง เช่น จัดให้มีมาตรฐานห้องสมุดประชาชน ส่งเสริมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ส่วนในด้านอาชีพก็พยายามจัดหลักสูตรระยะสั้นขึ้น มีโครงการกลุ่มสนใจบริการให้แก่ผู้เรียน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในช่วงปี 2506-2519 รัฐบาลได้วางรากฐานงานการศึกษาผู้ใหญ่ที่สำคัญไว้หลายประการ เพื่อให้เหมาะกับการพัฒนาชนบทและการพัฒนาทั่วไป

ตั้งแต่ปี.ศ.2520 เป็นต้นมา งานการศึกษาผู้ใหญ่ก็เข้าสู่ยุคของการศึกษานอก

โรงเรียน จุดเน้นของช่วงนี้ คือการสร้างระบบบริหารและระบบงานการศึกษานอกโรงเรียน และการเสริมสร้างวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย

ในด้านการบริหาร ได้มีการจัดระบบบริหารให้มีหน่วยบริหารระดับจังหวัด และหน่วยงานระดับภาค ที่เรียกว่า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคขึ้นทั่วประเทศ โดยระดับจังหวัดเป็นหน่วยปฏิบัติงาน, ระดับภาคทำการวิจัย และให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ

ในด้านระบบงาน ได้มีการจัดระบบงานตามแนวการศึกษาตลอดชีวิตคือ การศึกษาพื้นฐาน มุ่งให้คนได้รับการศึกษาทั้งขั้นต้นและต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิตตามความจำเป็นและความต้องการของเขา ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดแหล่งความรู้หรือแหล่งข้อมูลข่าวสารในรูปของห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน สถานีทัศนศึกษา วิทยุ โทรทัศน์ ฟิล์มวีดิทัศน์ ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็น

ในด้านนวัตกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะและความต้องการหลากหลาย กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้มีการคิดค้น สร้างแนวคิด จัดทำ โครงการและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะให้ความเสมอภาคทางด้านการศึกษา และให้การศึกษาลงถึงชีวิตแก่บุคคล ดังเช่น (1) การบริหารแบบกระจายอำนาจ (2) การทำงานแบบผสมผสาน (3) การมีส่วนร่วมและพึ่งพาตนเองของชุมชน (4) การศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ (ว.ปณ.) (5) การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศ.ช) (6) การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.) (7) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อชาวชนบท (สคช.) (8) การบริการข่าวสารข้อมูล และ (9) การศึกษาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน

จะเห็นได้ว่าในช่วงปี 2520 จนถึงปัจจุบัน เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร แนวคิด และนวัตกรรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านนวัตกรรมได้มีแนวคิดและโครงการใหม่ ๆ ขึ้นอีกมากในช่วงนี้ได้กล่าวแล้วข้างต้น เช่นแนวคิดในการทำงานชนบทและในชุมชน เพราะแต่เดิมโครงการการศึกษานอกโรงเรียนมีแต่เพียงรูปแบบที่ใช้เงินจ้างครูสอนและมักเป็นชั้นเรียน มีรูปแบบค่อนข้างจะตายตัว ข้อสำคัญไม่ค่อยจะไปถึงชนบท และเป็น

การลงทุนที่ค่อนข้างสูง ในระยะหลัง ๆ จึงได้คิดปรับปรุงให้มีรูปแบบที่ใช้ประชาชนอาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น ทั้งวิธีการเข้าสู่ชุมชนและปฏิบัติงานในชุมชน ก็มีแนวชัดเจนขึ้น และไม่ประสบปัญหาขัดแย้งกับหน่วยงานอื่น ดังเช่นที่เคยเป็นมาในอดีต ซึ่งโครงการต่าง ๆ มีด้วยกันหลายโครงการ แต่ที่เห็นเด่นชัดและประสบผลสำเร็จ โดยใช้ระยะเวลาไม่มากนักและการลงทุนค่อนข้างต่ำ ได้แก่ โครงการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติที่ได้จัดบริการให้กับประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือในชนบท ซึ่งถือว่าเป็นผู้ขาดโอกาสหรือด้อยโอกาสทางการศึกษา

การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติเป็นโครงการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการที่จะแก้ไขการไม่รู้หนังสือของประชาชน โดยให้กลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนไทยที่เรียนไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และไม่สามารถอ่าน-เขียนภาษาไทยอย่างง่าย ๆ ได้ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ผู้ที่มีอายุระหว่าง 14 - 50 ปี และส่วนใหญ่ มักจะเป็นผู้ที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญและแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้ได้มีโอกาสได้รู้หนังสืออ่านออกเขียนภาษาไทยได้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชีวิต และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนของตนให้ดีขึ้น โดยที่รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายที่จะลดอัตราการไม่รู้หนังสือจากร้อยละ 14.5 ในปี 2525 ให้เหลือร้อยละ 10.5 เมื่อสิ้นแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 คือปีพ.ศ. 2529 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2531 : 2)

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เริ่มโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ(ครช.) เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2526 ซึ่งถือว่าเป็นวันที่ระลึกสากลแห่งการรู้หนังสือ ในการดำเนินงานได้จัดทำเป็นโครงการนำร่องขึ้นเป็นครั้งแรก 8 จังหวัด กระจายอยู่ทุกภาคของประเทศไทย คือสมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา กาฬสินธุ์ นนทบุรี นครศรีธรรมราช เชียงใหม่ และ นครสวรรค์ เพื่อศึกษาแนวทางดำเนินงาน ต่อมาในปี 2527 ได้ขยายการรณรงค์ใน 16

จังหวัดปี 2528 ได้ขยายไปเป็น 54 จังหวัด และปี 2529 ได้ดำเนินการครบทั้ง 72 จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เมื่อเสร็จสิ้นระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) แล้ว มีบางท้องที่ยังดำเนินการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือดังกล่าวไม่เสร็จสิ้น และยังมีผู้ตกสำรวจที่ไม่รู้หนังสืออยู่อีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้มีการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้ครอบคลุมทั้งประเทศในปี 2530-2531 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 3)

ในการดำเนินการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือในจังหวัดต่าง ๆ นั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนตัวบุคคลเป็นอย่างดี ทำให้โครงการนี้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายค่อนข้างจะเป็นที่น่าพอใจ เพราะหลายจังหวัดได้ประกาศเป็นจังหวัดที่ปลอดผู้ไม่รู้หนังสือ และการใช้งบประมาณก็ไม่สิ้นเปลืองมากนัก เพราะมีอาสาสมัครทำหน้าที่เป็นผู้สอนผู้ที่ไม่รู้หนังสือ โดยไม่มีค่าตอบแทน และมีผู้ประสานงานทำหน้าที่จัดให้มีการเรียนการสอนตลอดจนการติดต่อหาอาสาสมัครและผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสานงานกับบุคลากรในระดับต่าง ๆ สำหรับในด้านแบบเรียนกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้สร้างแบบเรียนเพื่อใช้ในโครงการรณรงค์ 2 เล่ม เป็นเนื้อหาการพัฒนาชนบทและเลือกใช้คำจากบัญชีพื้นฐาน 2,000 คำ ของกรมวิชาการ ใช้เวลาเรียน 100 ชั่วโมง โดยแบบเรียนเล่ม 1 พิจารณาปรับปรุงจากหนังสือส่งเสริมการศึกษาผู้ใหญ่แบบฝึกหัดอ่าน จึงจัดตามแนวคิดของ ดร.เลาบัค (Frank C.Laubach) และแบบเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ที่ใช้ในการสอนผู้ไม่รู้หนังสือตั้งแต่ปีพ.ศ.2483 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 50 บท บทละประมาณ 2 หน้า มีคำสำคัญที่ควรรู้ทั้งหมด 500 คำ ส่วนเล่ม 2 เป็นแบบเรียนที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในโครงการรณรงค์โดยเฉพาะ เนื้อหาในเล่มมีจำนวน 50 บท เช่นเดียวกันกับเล่ม 1 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพปัญหาที่มีคำสำคัญที่ควรรู้ทั้งหมด 600 คำ การเรียนการสอนจะเลือกเรียนเล่มใดเล่มหนึ่งก็ได้ในจำนวน 2 เล่มนี้ เมื่อเห็นว่าผู้เรียนคนใดอ่านออก-เขียนได้พอสมควรแล้วจึงทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบ และเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดทำขึ้น โดยกำหนดว่าผู้ที่สามารถทำแบบทดสอบการอ่าน-เขียนได้เกินกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นผู้รู้หนังสือและเป็นผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้

หนังสือและได้รับรองผลการสอบ

ในการทดสอบได้ขอความร่วมมือจากประธานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ให้รับผิดชอบการวางระบบทดสอบ และทำหน้าที่เป็นศูนย์การทดสอบในระดับตำบล โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนจะจัดพิมพ์แบบทดสอบให้ ประธานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาวางระบบที่จะบริการทดสอบให้แก่ประชาชนผู้ร่วมโครงการในระดับหมู่บ้าน โดยอาศัยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านให้ดำเนินการสอนตามที่เห็นสมควร (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2526 : 70)

จากการดำเนินงานโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติเท่าที่ผ่านมา นับว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายพอสมควร เพราะจากการประเมินผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ในปี 2529 พบว่า ระดับการรู้หนังสือของผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ อยู่ในระดับความสามารถในการอ่านออก-เขียนได้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 คือ มีความสามารถอ่านออก-เขียนได้สูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล็กน้อย และมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ต่ำกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และในการศึกษาสภาพความคงทนด้านการอ่านออก-เขียนได้นั้น พบว่า ผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติไปแล้วเป็นเวลาถึง 12 เดือน ยังคงมีความสามารถในการอ่านออก-เขียนได้ไม่แตกต่างไปจาก เมื่อผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติใหม่ ๆ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ. 2529 : 37-38) และจากการประเมินผลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ทักษะในการอ่าน-เขียนของผู้ผ่านโครงการ 854 คน กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-4 จำนวน 1,393 คน ปรากฏว่าโดยทั่วไปผู้ผ่านโครงการมีความสามารถใกล้เคียงกับนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 9)

ด้วยเหตุที่เกรงว่าประชาชนผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ แล้วจะลืมหนังสือในภายหลัง เพราะจากการประเมินผลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เกี่ยวกับสภาพความคงทนของการรู้หนังสือของประชาชนที่ผ่านโครงการไปแล้ว 3 - 6 เดือน 6 เดือน - 1 ปี และ 1 ปี ขึ้นไป พบว่า โดยทั่วไปจะมีคะแนนการอ่านลดลง 3.02 คะแนน และ

การเขียนลดลง 4.93 คะแนน ยิ่งเวลานานไปมีแนวโน้มว่า ความสามารถในการอ่านออก-เขียนได้ของประชาชนยิ่งลดลง อนึ่ง ได้พบว่าผู้ที่จบโครงการและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จะมีความคงทนของการรู้หนังสือสูงกว่าผู้ที่อยู่ในหมู่บ้านที่ไม่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเล็กน้อย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 9) ดังนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้จัดกิจกรรมต่อเนื่องสำหรับผู้เริ่มรู้หนังสือ หรือผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือดังกล่าว ให้มีทักษะในการอ่าน-เขียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการลืมหนังสือและส่งเสริมการนำความรู้ด้านหนังสือ ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาอาชีพของตน กิจกรรมต่อเนื่องดังกล่าวได้จัดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ (1) การจัดชั้นเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีทั้งชั้นพื้นฐาน และการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับ 1-2 ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้ผ่านโครงการได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เทียบเท่ากับระดับประถมศึกษา (2) การจัดชั้นเรียนวิชาชีพและกลุ่มสนใจ (3) การจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านและที่อ่านหนังสือวัด (4) การรณรงค์รับบริจาคหนังสือสู่ชนบท (5) การจัดเอกสารส่งเสริมการอ่าน และ (6) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 7)

การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือในจังหวัดลำพูน

โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติได้เริ่มดำเนินการปีพ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน มีประชาชนเข้าร่วมโครงการ 951,253 คน เป็นผู้เรียน 583,213 คน และเป็นอาสาสมัครผู้สอน 368,040 คน ในการประเมินโครงการพบว่า ผู้เรียนร้อยละ 71 เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีอาชีพทำนา ไม่เคยเข้าเรียนมาก่อนหรือเคยเข้าเรียนแต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และอาสาสมัครผู้สอนร้อยละ 60 เป็นชาย มีอายุระหว่าง 14 - 25 ปี มีอาชีพทำนา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จากการสำรวจผู้ไม่รู้หนังสือในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนในช่วงปีพ.ศ. 2526 - 2528 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือของทุกภาคแล้วปรากฏว่า ภาคเหนือมีจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือถึง 574,275 คน รองลง

มา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคกลาง ตามลำดับ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 4)

สาเหตุที่มีจำนวนผู้ไม่รู้หนังสืออยู่ในเขตภาคเหนือมากเนื่องมาจากสภาพปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ สังคม และภูมิประเทศรวมทั้งปัญหาชนกลุ่มน้อย สภาพพื้นที่ของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นป่าเขา การติดต่อสื่อสารหรือการคมนาคมไม่สะดวก และบางท้องที่มีที่ตั้งที่อยู่อาศัยอย่างกระจัดกระจายและทุรกันดารห่างไกล จึงยากต่อการที่จะจัดการศึกษาต่าง ๆ เข้าไปได้ทั่วถึง นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญคือ ความยากจนทำให้ประชาชนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ ไม่เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นของการศึกษา และปัญหาด้านการใช้ภาษาถิ่น ตลอดจนชนกลุ่มน้อยที่ใช้ภาษาพูดต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดการเรียนการสอน เป็นเหตุให้มีผู้ไม่รู้หนังสือเป็นจำนวนมาก (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ. 2527 : 159-161)

อย่างไรก็ตามทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ได้ระดมกำลังช่วยกันรณรงค์ให้ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือจำนวนมากดังกล่าวได้รู้หนังสือสามารถอ่าน-เขียนภาษาไทยได้ ตามนโยบายของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) โดยได้เริ่มดำเนินการรณรงค์ให้ประชาชนรู้หนังสือในปี 2527 ใน 3 จังหวัดก่อน คือ เชียงใหม่ น่าน และนครสวรรค์ ต่อมาในปีพ.ศ. 2528 จึงได้ขยายการรณรงค์ให้ประชาชนรู้หนังสือครบทุกจังหวัดในภาคเหนือ

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้ดำเนินการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ โดยได้เริ่มทำการสำรวจจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือเมื่อเดือน กรกฎาคม 2526 ซึ่งขณะนั้นจังหวัดลำพูนมีประชากรรวมทั้งสิ้น 389,284 คน มีผู้ไม่รู้หนังสือทั้งสิ้น 32,609 คน เป็นผู้ไม่รู้หนังสืออยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 14 - 50 ปี จำนวน 13,412 คน ในจำนวนนี้แยกเป็นชาย 6,087 คน หญิง 7,325 คน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน. 2526 : 5)

ต่อมาในปีพ.ศ. 2527 จังหวัดลำพูน จึงได้เริ่มดำเนินการทดลองนำร่องโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.) ขึ้นที่ ตำบลประตูปา อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีด้วยกัน 9 หมู่บ้าน โดยมีจำนวนประชาชนที่ไม่รู้หนังสือทั้งหมดเข้าร่วมโครงการ 111 คน

มีอาสาสมัครซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่และประชาชนในท้องถิ่นรวม 98 คน และมีผู้ประสานงาน 24 คน

ในการดำเนินงานได้รับความร่วมมือจากองค์กรท้องถิ่นระดับตำบลหมู่บ้าน ตลอดจน คณะครูจากสำนักงานการศึกษาเป็นอย่างดี และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของ โครงการ โดยกลุ่มเป้าหมายสามารถผ่านการทดสอบได้ครบทั้ง 111 คน นับว่าเป็นตำบล แรกของจังหวัดลำพูนที่ปลอดผู้ไม่รู้หนังสือ

ผลจากการทดลองนำร่องดังกล่าว ต่อมาในปี 2528 จังหวัดลำพูน จึงได้ขยาย การดำเนินงานรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือเดิมทุกพื้นที่ ซึ่งมีทั้งสิ้น 5 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ การดำเนินงานในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ แบ่งเป็น 3 ประการ คือ (1) เพื่อให้ประชาชน กลุ่มเป้าหมายสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้เพิ่มขึ้น (2) เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย สามารถแสวงหาความรู้จากการอ่าน เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้ และ (3) เพื่อให้ประชาชนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยสมัครใจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทาง สังคมที่ดีต่อไป

2. เป้าหมายการดำเนินงาน ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่มุ่งทำการรณรงค์ได้แก่ ผู้ที่ อยู่ในกลุ่มอายุ 14 - 50 ปี โดยได้เริ่มโครงการนำร่อง 9 หมู่บ้านของอำเภอเมืองในปี 2527 ในปี 2528 ได้ขยายพื้นที่ในการดำเนินงานครบทั้ง 5 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ และ ในปี 2529 ดำเนินการในพื้นที่ที่เหลือทั้งประชาชนชนราบและประชาชนชาวเขา โดยมี พระ ภิกษุ, สามเณร, ตำรวจ, ครู นักศึกษาทางวิทยุไปรษณีย์ ประชาชนที่สนใจ ผู้ใหญ่บ้าน และ ครูอาสาสมัครเดินสอน เป็นอาสาสมัครทำการสอนตามโครงการนี้

3. การดำเนินงาน จังหวัดลำพูนได้วางหลักการดำเนินงานในโครงการรณรงค์เพื่อ การรู้หนังสือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติขององค์กรทุกระดับ 4 ประการ คือ

1) ทำให้ง่ายต่อการปฏิบัติ คือ จะใช้วิธีการใด ๆ ก็ได้ให้ง่ายและสะดวกต่อการ ปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ โดยให้ผู้ปฏิบัติในแต่ละพื้นที่เป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสมและให้ผลของ การปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) ทำให้เป็นระบบและชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานในโครงการนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย จึงจำเป็นต้องจัดการดำเนินงานให้เป็นระบบเพื่อให้ง่ายต่อการประสาน การดำเนินงานร่วมกัน และต้องทำให้ชัดเจนเพื่อจะได้เป็นที่เข้าใจตรงกันทุกฝ่าย

3) ยึดหยุ่นตามสภาวการณ์และสถานที่ ทั้งนี้เนื่องจากในแต่ละเหตุการณ์อาจมีวิธีแก้ไขปัญหาที่ต่างกัน อีกทั้งภูมิประเทศและสถานที่ต่างกันด้วย การดำเนินงานจึงให้ยึดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและเป็นปัจจุบัน โดยที่การยึดหยุ่นนั้นต้องเป็นผลดีต่อระบบการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ของโครงการ

4) ร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหา โดยให้คณะกรรมการในแต่ละระดับร่วมกันแก้ปัญหา การดำเนินงานในระดับของตน หากเกินกำลังคณะกรรมการในระดับของตนและคณะกรรมการในระดับอื่นก็ยินดีให้การสนับสนุนตลอดเวลา

4. การเรียนการสอน จังหวัดลำพูน ได้จัดให้มีการเรียนการสอนด้วยกันหลายรูปแบบแล้วแต่ความสะดวกและความเหมาะสมต่อผู้เรียนและอาสาสมัคร โดยที่รูปแบบนั้น ๆ ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งวิธีจัดการเรียนการสอนมีด้วยกันหลายวิธี ดังนี้

- 1) สอนแบบตัวต่อตัว เป็นการสอนโดยอาสาสมัคร 1 คน ต่อผู้เรียน 1 คน
- 2) สอนแบบตัวต่อตัวแล้วสอนเสริมโดยครู เมื่อการสอนที่สอนโดยลักษณะตัวต่อตัวดำเนินไปได้ระยะหนึ่งแล้ว อาจารย์รวมกลุ่มทำการสอนเสริมโดยครูซึ่งอาจจะเป็นครูประจำกลุ่ม ครูมัธยม ครูประจำกลุ่ม วปม. หรือครูอาสาสมัครเดินสอน นันทนากร เป็นต้น
- 3) สอนแบบกลุ่มแล้วจึงกระจายสอนตัวต่อตัว เป็นการรวมกลุ่มผู้เรียนที่จะเริ่มเรียนแล้วทำการสอนเบื้องต้นโดยครู แล้วจึงกระจายออกไปให้อาสาสมัครทำการสอนตัวต่อตัวในภายหลัง

- 4) สอนแบบกลุ่มย่อย คือ สอนโดยอาสาสมัคร 1 คน ต่อผู้เรียน 2 - 5 คน
- 5) สอนแบบกลุ่มใหญ่ ดำเนินการสอนโดยอาสาสมัคร 1 คน ต่อผู้เรียน 5 คนขึ้นไป ซึ่งจะใช้ในบางท้องที่ที่มีความจำเป็นจริง ๆ คือมีอาสาสมัครหรือผู้รู้หนังสือที่สามารถช่วยสอนเพื่อนบ้านอยู่จำนวนน้อย แต่มีผู้เรียนหรือผู้อ่าน-เขียนไม่ได้จำนวนมาก

5. การบริหารโครงการ การบริหารโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือในจังหวัดลำพูนได้แบ่งคณะทำงานออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน แต่ละระดับแบ่งคณะกรรมการออกเป็น 2 ชุด คือ (1) คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้แก่คณะทำงานให้สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัว ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่อคณะทำงานและ (2) คณะทำงาน มีหน้าที่ดำเนินงานให้โครงการบรรลุเป้าหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งได้วางแผนไว้และพิจารณาปรับปรุงแผนเป็นระยะ

6. การนิเทศและติดตามผล

1) ระดับจังหวัด ได้มีคณะกรรมการระดับจังหวัดซึ่งประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้แทนออกนิเทศติดตามผล โดยกำหนดเป็นปฏิทินตลอดปี และมีการรายงานผลในที่ประชุมทุกครั้งไป โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดลำพูน ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและรับผิดชอบในแต่ละอำเภอเพื่อให้ความช่วยเหลือสนับสนุนคณะทำงานผู้ปฏิบัติในพื้นที่ และรายงานผลการนิเทศให้ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการทราบทุกครั้งที่มีการประชุม

2) ระดับอำเภอ ได้มีคณะกรรมการระดับอำเภอซึ่งประกอบด้วย นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และศึกษาธิการอำเภอ เป็นผู้ประสานงานรับผิดชอบและนำผลการนิเทศติดตามผลรายงานให้อำเภอและที่ประชุมของคณะกรรมการทราบทุกครั้ง

3) ระดับตำบลและหมู่บ้าน ได้มีคณะกรรมการระดับตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ และคณะกรรมการปฏิบัติการตำบล (คปต.) ทำหน้าที่นิเทศติดตามผลให้เกิดการเรียนรู้การสอนอย่างต่อเนื่อง ถ้าเกิดมีปัญหาก็เสนอคณะกรรมการระดับอำเภอ

7. ผลการดำเนินงาน จากการดำเนินการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือในจังหวัดลำพูน นับตั้งแต่มีการทดลองโครงการนำร่องในปี 2527 มีผู้ผ่านโครงการจำนวน 111 คน ที่ตำบลประดู่ป่า อำเภอเมือง เป็นตำบลแรกนั้น ต่อมาได้ขยายการดำเนินงานเพิ่มครบทั้ง 5 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ เมื่อปี 2528 และได้ทำการทดสอบวัดผลผู้เรียนในปี 2529 พร้อมทั้งมี

การปรับข้อมูลจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือซึ่งมีทั้งสิ้น 7,160 คน และมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 6,523 คน และผ่านโครงการในปี 2529 คิดเป็นร้อยละ 18.99 ของประชาชนนั้นรวม และร้อยละ 7.62 ของชาวเขา ต่อมาในปี 2530 ได้มีผู้ผ่านโครงการณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือเพิ่มขึ้นอีกคิดเป็นร้อยละ 27.61 ของประชาชนนั้นรวม และร้อยละ 36.79 ของชาวเขา

ในปี 2531 จึงได้เร่งดำเนินการณรงค์ผู้ไม่รู้หนังสือที่เหลือตามจำนวนในบัญชีรายชื่อ จนกระทั่งปลดผู้ไม่รู้หนังสือตามบัญชีกลุ่มเป้าหมายครบทุกอำเภอในนั้นรวม ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2531 จะยังคงเหลือเฉพาะผู้ไม่รู้หนังสือชาวเขาก่อนเพียงร้อยละ 10 ดังตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 สรุปผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติจังหวัดลำพูน
ปี 2529-2531

ปีดำเนินการ/ กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ อายุ 14 - 50 ปี	จำนวนผู้เข้ารับ บริการ	จำนวนผู้ผ่าน ครช.	คิดเป็น ร้อยละ
2529				
ผู้ พิการ	7,160	6,523	1,360	18.99
ชาวเขา	4,196	2,276	320	7.62
รวม	11,356	8,799	1,680	14.77
2530				
ผู้ พิการ	7,160	4,668	3,400	27.61
ชาวเขา	4,196	3,859	2,954	23.45
รวม	11,356	8,527	6,354	25.48
2531				
ผู้ พิการ	7,160	1,268	1,268	100.00
ชาวเขา	4,196	905	814	90.00
รวม	11,356	2,173	2,082	95.00

อย่างไรก็ตามจังหวัดลำพูน นับได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ ถึงแม้ว่าการดำเนินงานค่อนข้างจะล่าช้ากว่าอีกหลาย ๆ จังหวัดก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะตัวผู้เรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจยากจน และไม่ค่อยเห็นความจำเป็นของการรู้หนังสือเท่าที่ควร แต่ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทำให้โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของจังหวัดลำพูน ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้

แม้ว่าการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งที่น่าห่วงและควรติดตามต่อไปคือ หลังจากที่ผ่านมาโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือไปแล้วประชาชนได้มีการอ่าน-เขียน หรือการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอีกหรือไม่ และมีการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในโครงการรณรงค์ หรือจากหนังสือตลอดจนจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ เพียงใด ตลอดจนมีความสนใจหรือเห็นความจำเป็นของการรู้หนังสือน้อยเพียงใด มีความต้องการที่จะศึกษาเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร เพื่อนำผลไปประกอบการพิจารณาจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เพื่อจัดการศึกษานอกระบบให้แก่ประชาชนของจังหวัดลำพูนในโอกาสต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้ามี่รายละเอียดดังที่นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการในจังหวัดลำพูน ได้ต้องการขยายผลงานวิจัยให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด ที่แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ประชาชนในวัยผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 14 - 50 ปีเฉพาะที่อยู่ในพื้นที่ราบ (ไม่รวมชาวเขา) ซึ่งถูกระบุว่าเป็นผู้ที่อ่าน-เขียนไม่ได้ และมีชื่ออยู่ในบัญชีสำรวจผู้ไม่รู้หนังสือในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูน และกลุ่มที่จะทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้ที่สอบผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ โดยถือว่าเป็นผู้อ่านออก-เขียนได้แล้วตามเกณฑ์การประเมินผลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน นับถึงวันที่ 24 มีนาคม 2531 มีจำนวนทั้งสิ้น 7,160 คน แยกตามอำเภอต่าง ๆ ดังแสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดลำพูน ผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติแยกตามอำเภอต่าง ๆ

อำเภอ	วัน	เดือน	ปี	ที่ประกาศปิดผู้ ไม่รู้หนังสือ	จำนวน
แม่ทา	9	กรกฎาคม	2530		829
ป่าซาง	11	กันยายน	2530		960
กึ่ง อ.ทุ่งหัวช้าง	24	สิงหาคม	2530		443
บ้านโฮ้ง	18	กันยายน	2530		716
ลี้	8	มีนาคม	2531		1,933
เมืองลำพูน	15	พฤศจิกายน	2530		2,263

เทศบาลเมืองลำพูน	6	กันยายน	2530		56
เวียงจันทน์	25	กันยายน	2530		40
รวม	24	มีนาคม	2531		7,160

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ สุ่มมาจากประชากรข้างต้นโดยมีวิธีการและขั้นตอนในการสุ่มดังต่อไปนี้

1. การเลือกอำเภอ เนื่องจากจังหวัดลำพูนแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ รวมเป็น 6 อำเภอ การวิจัยครั้งนี้ได้จับฉลากเลือกอำเภอเพื่อทำการศึกษามาร้อยละ 50 ได้อำเภอตัวอย่างมา 3 อำเภอ อำเภอที่ถูกเลือกได้แก่ (1) อำเภอ

แม่ทา (2) อำเภอบ้านโฮ้ง และ (3) อำเภอสี

2. การเลือกตำบล จาก 3 อำเภอที่เลือกได้ในข้อ 1 ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะตำบลที่อยู่ในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ ที่ได้ดำเนินการสอนหนังสือให้ผู้ที่ไม่รู้หนังสือที่มีรายชื่อในบัญชีสำรวจได้หมดสิ้นแล้วนับถึงวันที่ 24 มีนาคม 2531 ซึ่งแต่ละตำบลมีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดี ระดับพอใช้ และระดับต้องปรับปรุง การศึกษาครั้งนี้ได้จับฉลากเลือกมา 5 ตำบล โดยเลือกมาจากอำเภอแม่ทา 2 ตำบล อำเภอสี 2 ตำบล และอำเภอบ้านโฮ้ง 1 ตำบล ตำบลที่ได้รับการคัดเลือกได้แก่ (1) ตำบลทาขุมเงิน (2) ตำบลทาปลาดุก (3) ตำบลสี (4) ตำบลนาทราย และ (5) ตำบลบ้านโฮ้ง

3. การเลือกหมู่บ้าน จาก 5 ตำบลที่เลือกได้ในข้อ 2 ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหมู่บ้านมาศึกษาตำบลละ 3 หมู่บ้าน คือ ใน 1 ตำบลเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง 3 หมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต่างกัน 3 ระดับ คือ หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดี ระดับพอใช้ และระดับต้องปรับปรุง รวม 5 ตำบล ตำบลละ 3 หมู่บ้าน จะได้หมู่บ้านตัวอย่าง เพื่อทำการศึกษาทั้งหมด 15 หมู่บ้าน

4. การเลือกประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เลือกประชาชนผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของจังหวัดลำพูน ที่อยู่ใน 15 หมู่บ้านที่เลือกได้ในข้อ 3 มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม โดยการจับฉลากมาหมู่บ้านละ 9 คน จำนวน 15 หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 135 คน ดังตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อำเภอ, ตำบลและหมู่บ้าน

สภาพที่อ่านหนังสือ	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จำนวนผู้ผ่าน	กลุ่มตัวอย่าง	
ประจำหมู่บ้าน				ครช.	จำนวน	ร้อยละของผู้ผ่าน ครช.ทั้งหมด
1. ที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้าน ระดับดี	1. ศรีบ้าน	ท่าชุมเงิน	แม่ทา	12	9	75.0
	2. ท่าทุ่งไผ่	ท่าปลาตุก	แม่ทา	13	9	69.2
	3. ทุ่งม่าน	บ้านโสัง	บ้านโสัง	11	9	81.8
	4. ป่าทก	ลี้	ลี้	10	9	90.0
	5. บ้านโสัง	นาทราย	ลี้	64	9	14.1
รวม				110	45	40.9
2. ที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้าน ระดับปานกลาง	1. ปงแม่ลอบ	ท่าชุมเงิน	แม่ทา	22	9	40.9
	2. ทาสองท่า	ท่าปลาตุก	แม่ทา	19	9	47.4
	3. ป่าพลู	บ้านโสัง	บ้านโสัง	10	9	90.0
	4. ม่วงสามปี	ลี้	ลี้	16	9	56.3
	5. ผาลาด	นาทราย	ลี้	74	9	12.2
รวม				141	45	31.9
3. ที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้าน ระดับต้องปรับปรุง	1. บ้านสัน	ท่าชุมเงิน	แม่ทา	12	9	75.0
	2. ท่ากู่	ท่าปลาตุก	แม่ทา	21	9	42.9
	3. วังหลวง	บ้านโสัง	บ้านโสัง	28	9	32.1
	4. ส้อมต้อ	ลี้	ลี้	10	9	90.0
	5. นาเลียง	นาทราย	ลี้	33	9	27.3
				104	45	43.3
รวมทั้งสิ้น		15 หมู่บ้าน	5 ตำบล 3 อำเภอ	355	135	38.0

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามประกอบ การสัมภาษณ์ เป็นแบบสอบถามประชาชนกลุ่มตัวอย่างผ่านโครงการณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือ ของจังหวัดลำพูน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งคำถามออกเป็น 4 ตอนคือ

1. ข้อมูลส่วนตัว เป็นการกล่าวถึงลักษณะส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ ชื่อ ที่อยู่ อายุ สถานภาพ เพศ และพื้นฐานการศึกษา

2. คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์เรียนรู้ด้านหนังสือ โอกาสและลักษณะการเรียนรู้ด้านหนังสือ เช่น มีระดับการอ่าน-เขียนเป็นอย่างไร มีโอกาสในการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด และเรียนรู้เพิ่มเติมจากอะไร โดยวิธีไหนบ้าง หลังจากผ่านโครงการณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแล้ว

3. คำถามเกี่ยวกับโอกาสการใช้ความรู้ด้านหนังสือ หรือการนำความรู้ด้านหนังสือ ไปใช้ เช่น การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ในการปรับปรุงอาชีพ และใช้กับสังคม หรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่อย่างไร มากน้อยเพียงใด

4. คำถามเกี่ยวกับทัศนคติและความคิดเห็นต่อการรู้หนังสือ เช่น การเห็นประโยชน์ และความจำเป็นของการรู้หนังสือ การอ่านออก-เขียนได้ ประสพการณ์จากการเข้าร่วมในโครงการณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือ และข้อเสนอแนะทั่วไป

ลักษณะของคำถามเป็นแบบผสมมี 3 รูปแบบ คือ (1) แบบปลายเปิดให้ตอบโดยเสรี (2) แบบเลือกตอบ และ (3) แบบมาตราส่วนประมาณค่า รูปแบบของคำถามนี้ขึ้นอยู่กับ ลักษณะของคำตอบซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 44 ข้อ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 - 2 ชั่วโมงต่อคน

วิธีสร้างแบบสอบถาม ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประเด็นที่จะถามในแต่ละตอน เช่น

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับ ชื่อ.....

อายุ.....เพศ.....สถานภาพการสมรส เป็นต้น

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับลักษณะหรือสถานการณ์เรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ เช่น หลัง จากที่ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือไปแล้ว ท่านเคยฝึกอ่าน ฝึกเขียนเพิ่มเติมบ้างหรือไม่ อย่างไร หรือได้รับความรู้และข่าวสาร ต่าง ๆ โดยวิธีใดบ้าง เป็นต้น

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับโอกาสการใช้ความรู้ด้านหนังสือ เช่น เคยนำความรู้ที่ได้ จากการอ่านหนังสือและเอกสารต่าง ๆ จากการอบรมในโครงการ ต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตหรือไม่อย่างไร เป็นต้น

ตอนที่ 4 ถามเกี่ยวกับทัศนคติ และความคิดเห็นต่อการรู้หนังสือของประชาชน เช่น ท่านเห็นว่าการอ่าน-เขียน มีความจำเป็นหรือไม่ประโยชน์ ที่คิดว่าได้จากการเรียนรู้หนังสือ เป็นต้น

2. สร้างข้อคำถามจากประเด็นในข้อ 1 และเลือกรูปแบบการตอบที่เหมาะสม กับ คำถามนั้น ๆ ซึ่งอาจใช้แบบเว้นช่องว่างให้เติม แบบให้เลือกตอบ และแบบมาตราส่วน ประมาณค่า ตัวอย่าง เช่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อ (นาย,นาง,นางสาว).....อายุเต็ม.....ปี
สถานภาพการสมรส.....

ตอนที่ 2 สถานการณ์เรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ

1. ท่านเคยฝึกอ่านหนังสือเพิ่มเติมหรือไม่
() อ่านเป็นประจำ
() นาน ๆ ครั้ง
() ไม่ได้อ่านเลย
2. หนังสือที่ท่านชอบอ่านมากที่สุด
1.
2.
3.

ตอนที่ 3 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

1. ท่านทำสิ่งต่อไปนี้บ่อยเพียงใด

1. อ่านอะไรต่าง ๆ ทั้ง ๆ ไป
 2. อ่านสลากยาหรือคำแนะนำการใช้
สินค้า
 3. อ่านใบโฆษณาต่าง ๆ
 4. อ่านหนังสือพิมพ์
 5. การเขียนจดหมาย
- ฯลฯ

ทำเป็นประจำ	ทำบ้างแต่ไม่บ่อย	ไม่ได้ทำเลย

ตอนที่ 4 ทศคติและความคิดเห็นต่อการรู้หนังสือ

1. ท่านเห็นว่าการอ่าน-เขียน มีความจำเป็นหรือไม่
 - () จำเป็นเพราะ.....
 - () ไม่จำเป็นเพราะ.....
 - () ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ/อื่น ๆ.....
2. ท่านมีความภูมิใจเพียงใด ที่ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ
แห่งชาติ
 - () ภูมิใจมาก เพราะ.....
 - () เฉย ๆ

() อื่น ๆ (ระบุ).....

3. ปรัชญาและขอความเห็นชอบจากที่ปรึกษา

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองเก็บข้อมูล กับประชาชนผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ ในจังหวัดลำพูน ที่ไม่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ (1) บ้านนาทุ่งหลวง (2) บ้านท่าเหมืองลึก และ (3) บ้านนาทองผาย โดยสอบถามประชาชนหมู่บ้านละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่จะใช้สื่อสารได้ถูกต้องตามความต้องการหรือไม่ ตลอดจนค้นหาปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และนำข้อมูลมาปรับปรุงการสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีครูอาสาสมัครเดินสอนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน จำนวน 5 คน เป็นผู้ช่วยไปเก็บข้อมูลรวมกันเป็นคณะ โดยเริ่มต้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากอำเภอแม่ทา ก่อน ต่อมาเก็บที่อำเภอป่าซาง และอำเภอฝายหลวง ตามลำดับ ซึ่งในการเก็บข้อมูลนี้ คณะผู้วิจัยได้เป็นผู้สัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มตัวอย่างตามประเด็นของคำถามในแบบสอบถาม โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้ถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแล้วคณะผู้วิจัยบันทึกคำตอบลงในเครื่องมือ คือ แบบสอบถามด้วยตนเอง และในบางประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าสำคัญหรือน่าสนใจ ก็ได้จดบันทึกไว้เป็นกรณีพิเศษด้วย เช่น การสังเกตเห็นว่า วันเสาร์ - อาทิตย์ ตอนกลางวัน ประชาชนนิยมดูโทรทัศน์กันมากพอสมควรในรายการภาพยนตร์ไทย และ อื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลหรือแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดเรียงเรียงให้เป็นหมวดหมู่ โดยแยกตามตัวแปร คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เพศ อายุ และสถานภาพ

2. ในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด ได้นำคำตอบทั้งหมดมาจำแนกคำตอบออกเป็นหมวดหมู่ แล้วเสนอในรูปของความถี่ ร้อยละ
3. คำถามปลายปิด ได้ทำการแจกแจงความถี่ คัดค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย
4. สำหรับข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ได้คำนวณค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้นำมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ตามตัวแปรของสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยใช้การทดสอบความแปรปรวน (Analysis of Variance)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล

1.1 ค่าความถี่, ร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528:71)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ X แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อ SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(ชูศรี วงศ์รัตนะ 2527:74)

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 3 ค่าขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) และถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว จะตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบ พหุคูณ โดยวิธี Tukey's HSD Test (ล้วน สายยศ อังคณา สายยศ 2528:95 - 110)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F คือ ค่าการแจกแจงของ F

MS_b คือ ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม

MS_w คือ ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

จากสูตรดังกล่าวก่อนที่จะคำนวณในสูตรได้ ต้องคำนวณหาความแปรปรวนแต่ละอย่างก่อน ดังนี้

$$1. \quad MS_b = \frac{SS_b}{df_b}$$

เมื่อ MS_b คือ ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

SS_b คือ ผลบวกกำลังสอง (Sum of squared) ระหว่างกลุ่ม

ซึ่งคำนวณได้จากสูตร คือ

$$SS_b = \sum_{j=1}^p \left[\frac{T_j^2}{n_j} \right] - \frac{T^2}{N}$$

เมื่อ T_j คือ คะแนนรวมของแต่ละกลุ่ม

n_j คือ จำนวนคนของแต่ละกลุ่ม

T คือ คะแนนรวมทั้งหมด (Total)

N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เมื่อ df_b คือ ตัวแปรอิสระหาได้จากสูตร $df_b = p - 1$ เมื่อ p คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.

$$MS_w = \frac{SS_w}{df_w}$$

เมื่อ MS_w คือ ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

SS_w คือ ผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$SS_w = SS_T - SS_b$$

เมื่อ SS_T = ผลรวมกำลังสองของทั้งหมด โดยคำนวณดังนี้

$$SS = \sum_{j=1}^P \sum_{i=1}^N \frac{T_j^2}{N}$$

เมื่อ $\sum_{j=1}^P \sum_{i=1}^N X_{ij}^2$ คือ คะแนนรวมทั้งหมดของแต่ละคนยกกำลังสองของทุกกลุ่ม

T คือ คะแนนรวมทั้งหมด

N คือ จำนวนคนทั้งหมด

วิธี Tukey's HSD test มีสูตรที่ใช้ในการทดสอบดังนี้

$$HSD = q(\alpha, df) \sqrt{\frac{MS_E}{N}}$$

เมื่อ HSD คือ ค่าวิกฤตของ Tukey ย่อมาจาก Honestly Significant Difference

q คือ ค่าที่เปิดเผยได้จากตาราง Studentized range - Statistic (โดยเปิดเผยที่ $r=k$, $df=N-K$ เมื่อ K คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง N คือจำนวนคนทั้งหมดที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง)

MS_E คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนที่ได้มาจากตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน บางครั้งใช้ว่า MS_w

N คือ จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยกัน 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ระดับความสามารถและความสนใจในการอ่านเขียน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติม

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

ตอนที่ 5 ข้อมูลด้านความคิดเห็น ต่อการรู้หนังสือ

ตอนที่ 6 ทดสอบความแตกต่างการเรียนรู้เพิ่มเติม และการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

ตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

2. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N แทนจำนวนข้อมูล

$\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ย

S.D แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

F แทนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ใช้ทดสอบความแตกต่างของ X

3 กลุ่ม

X_1 แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับ ดี

X_2 แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับ พอใช้

X_3 แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง

SS แทนผลรวมของความเบี่ยงเบนกำลังสอง

SS_{u} แทนผลรวมของความเบี่ยงเบนกำลังสองระหว่างกลุ่ม

SS_{w} แทนผลรวมของความเบี่ยงเบนกำลังสองภายในกลุ่ม

MS แทนความแปรปรวน

MS_{u} แทนความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_{w} แทนความแปรปรวนภายในกลุ่ม

df แทนขั้นแห่งความอิสระของ MS_{w}

3. ผลการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์ ครั้งนี้เป็นผู้ผ่านโครงการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ, อายุ, สถานภาพการสมรส จำนวนบุตรที่มีอยู่และเกี่ยวกับพื้นฐานการศึกษา ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ, อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร และพื้นฐานการศึกษา

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	135	100
1. เพศ		
ชาย	78	57.8
หญิง	57	42.2

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
2. <u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 30 ปี	41	30.4
30 - 40 ปี	36	26.7
สูงกว่า 40 ปี	58	42.9
3. <u>สถานภาพการสมรส</u>		
โสด	35	25.9
มีครอบครัวแล้ว	100	74.1
4. <u>จำนวนบุตร</u>		
ไม่มี	42	31.1
1 - 2 คน	58	43.0
3 - 4 คน	20	15.5
5 - 6 คน	10	7.4
6 คนขึ้นไป	5	3.7
5. <u>พื้นฐานการศึกษา</u>		
ไม่เคยเรียน	37	27.4
ป. 1	10	7.4
ป. 2	28	20.7
ป. 3	33	24.4
ป. 4	27	20.0

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูน จำนวน 15 หมู่บ้าน โดยถือสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นเกณฑ์ในการแบ่งและแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดี ระดับพอใช้ และระดับที่ต้องปรับปรุง แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างมาทำการศึกษาประเภทละ 45 คน รวมทั้งสิ้น 135 คน แยกเป็นชาย 78 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 และหญิง 57 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ช่วงอายุของผู้ถูกสัมภาษณ์มีตั้งแต่ 15 - 60 ปี ที่มีจำนวนมากที่สุดได้แก่ช่วงอายุสูงกว่า 40 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 42.9 รองลงมาได้แก่ช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.4 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ช่วงอายุระหว่าง 30 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 74.1 มีครอบครัวแล้ว ที่ยังโสดมีเพียงร้อยละ 25.9 และส่วนใหญ่จะเป็นชายมากกว่าหญิง

สำหรับจำนวนบุตร ผู้ที่มีบุตร 1 - 2 คน มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมาได้แก่ผู้ที่ไม่มียุตร คิดเป็นร้อยละ 31.1 และมีบุตร 3 - 4 คน มีเพียงร้อยละ 15.5

ด้านพื้นฐานการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 27.4 ไม่ได้เรียนหนังสือมาก่อน รองลงมาได้แก่ผู้ที่เรียนจบชั้น ป.3 คิดเป็นร้อยละ 24.4 ป.2 ร้อยละ 20.7 ป.4 ร้อยละ 20 และ ป.1 มีเพียง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับความสามารถและความสนใจในการอ่านเขียน

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนนี้เป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับการเรียนรู้เพิ่มเติมของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 2 ประเด็นด้วยกัน คือ

2.1 ระดับความสามารถด้านการอ่านเขียน

2.2 ความสนใจการเรียนรู้เพิ่มเติม

ข้อมูลที่น่าสนใจเป็นแบบตารางถึงบรรยายและคำถามส่วนใหญ่จะเป็นคำถามปลายเปิด ยกเว้นคำถามบางข้อเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สำหรับสถิติที่ใช้ในการคำนวณคำถามปลายเปิดนั้น ใช้ค่าร้อยละ โดยถือตามจำนวนคำตอบแต่ละข้อเป็นเกณฑ์ ไม่ได้ถือตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพราะคำถามบางข้อมีผู้ตอบไม่ครบ และบางข้อผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ส่วนข้อคำถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า คำนวณคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.1 ระดับความสามารถด้านการอ่านเขียน โดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ

ประเด็นคำถามในตอนนี้เป็นคำถามถึงความสามารถในการอ่าน - เขียน ในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างว่าอยู่ในระดับใด และมีความสามารถในการอ่านหนังสือทั่วไป หนังสือพิมพ์ หนังสือเล่ม อ่านคำขวัญ ป้ายประกาศ จลลภษา ใบโฆษณาต่าง ๆ และรวมถึงการเขียนจดหมาย การกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของประชาชน คำถามในตอนนี้อยู่ที่คำถามปลายเปิดใช้สถิติการคำนวณเป็นค่าร้อยละ สำหรับคำถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินระดับความสามารถของตนเองอย่างกว้าง ๆ ว่ามีความสามารถในการอ่านเรื่องนั้น ๆ อยู่ในระดับใด ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ (1) ความสามารถอยู่ในระดับดี กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 2 (2) ระดับปานกลางหรือพอใช้ได้ กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 1 และ (3) ระดับที่ยังไม่ถึงขั้นใช้ได้ กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 0 ในการคำนวณค่าทางสถิติได้ใช้วิธีคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ในแต่ละประเด็นคำถาม แล้วนำค่าเฉลี่ยทั้งหมดจากทุกข้อมาคำนวณค่าเฉลี่ยระดับความสามารถด้านการอ่านเขียน โดยส่วนรวมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำมาใช้เป็นกรณีการเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านในตอนต่อไป

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสามารถด้านการอ่านเขียน โดยทั่วไปได้นำเสนอในตาราง 5 และ 6 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนหนังสือของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียน	สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่ ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
อยู่ในระดับดี	7	15.6	8	17.8	5	11.1	20	14.8
อยู่ในระดับพอใช้ได้	30	66.7	30	66.7	27	60.0	87	64.4
อ่านออกแต่เขียนไม่ได้	2	4.4	3	6.7	4	8.9	9	6.7
อ่านเขียนไม่ได้เลย	5	11.1	4	8.9	7	15.6	16	11.9
อื่น ๆ / ไม่ตอบ	1	2.2	-	-	2	4.4	3	2.2
	45	100.0	45	100.0	45	100.0	135	100.0

จากตาราง 5 ระดับความสามารถด้านการอ่าน - เขียน หนังสือของกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 64.4 สามารถอ่าน-เขียนหนังสืออยู่ในระดับพอใช้ได้ รองลงมาร้อยละ 14.8 อยู่ในระดับดี ร้อยละ 11.9 อ่านเขียนไม่ได้เลย และร้อยละ 6.7 อ่านออกแต่เขียนไม่ได้ ที่ไม่ตอบมีร้อยละ 2.2

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) ของระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนหนังสือโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ความสามารถด้านการอ่าน-เขียน	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน			
	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	รวม
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$
1. การอ่านหนังสือทั่ว ๆ ไป	1.35	1.31	1.04	1.23
2. อ่านฉลากยาหรือคำแนะนำการใช้สินค้า	1.35	1.35	1.20	1.30
3. อ่านใบโฆษณาต่าง ๆ	1.31	1.24	0.95	1.17
4. อ่านหนังสือพิมพ์	1.40	1.24	0.91	1.18
5. อ่านหนังสือเล่ม	1.28	1.31	0.91	1.17
6. อ่านป้ายประกาศ คำขวัญ ชื่อสถานที่	1.31	1.24	0.93	1.16
7. การเขียนจดหมาย	1.08	1.02	0.77	0.96
8. การกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการ	0.91	0.82	0.66	0.80
$\bar{X}$	1.25	1.19	0.92	1.12

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับความสามารถด้านการอ่าน เขียนจากตาราง 6 จะเห็นแนวโน้มว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยของความสามารถด้านการอ่าน ($\bar{X}$ มีค่าตั้งแต่ 1.16 - 1.30) สูงกว่าความสามารถด้านการเขียน ($\bar{X}$ ระหว่าง 0.80 - 0.96) เพราะ

มีค่าเฉลี่ยทั้งการอ่านและเขียนเท่ากับ 1.12

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านแต่ละประเภท พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เกณฑ์ดี มีค่าเท่ากับ 1.25 ในขณะที่หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเกณฑ์พอใช้ เป็น 1.19 และในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุงมีค่าเฉลี่ย เพียง 0.92 เท่านั้น ความแตกต่างดังกล่าวที่จะได้นำไปทดสอบนัยสำคัญในตอนต่อไป

2.2 ความสนใจการเรียนรู้เพิ่มเติม

ในตอนนี้เป็นการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจของกลุ่มตัวอย่าง ในการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือ ฟังรายการทางวิทยุ และดูโทรทัศน์ โดยมุ่งตั้งคำถามเกี่ยวกับความสนใจเกี่ยวกับประเภทของหนังสือและเรื่องที่จะอ่าน รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่สนใจเป็นต้น ข้อมูลที่ได้ก็นำเสนอในตาราง 7 ซึ่งสามารถใช้ประกอบเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้ตรงตามความสนใจ และความต้องการของประชาชนในชนบทต่อไป

ตาราง 7 ความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ประเด็นข้อมูล	สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
	ความถี่		ร้อยละ		ความถี่		ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. <u>อยากเรียนหนังสือเพิ่มเติมหรือไม่</u>								
อยาก.....เพราะ	24	53.3	31	68.9	17	37.8	72	53.3
อยากมีความรู้เพิ่มเติม	23	51.1	25	55.6	12	26.7	60	44.4
เป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน	7	15.6	3	6.7	2	4.4	12	8.9
ไม่อยาก.....เพราะ	20	44.4	14	31.1	27	60.0	61	45.2
ไม่มีเวลาว่างต้องประกอบอาชีพ	12	26.7	10	22.2	15	33.3	37	27.4
อายุมาก/ความจำ ส่ายตาไม่ดี	9	20.0	4	8.9	16	55.6	29	21.5
สุขภาพไม่ดี	-	-	-	-	3	6.7	3	2.2
คิดเงินทองได้แล้ว	1	2.2	-	-	1	2.2	2	1.5
อื่น ๆ ไม่แน่ใจ	1	2.2	-	-	1	2.2	2	1.5
2. <u>ถ้าอยากเรียนเพิ่มเติม คิดว่าจะเรียนโดยวิธีใดเวลาไหน</u>								
เรียนด้วยตนเองตอนกลางคืนและเวลาว่าง	17	37.8	17	37.8	10	22.2	44	32.6
เรียนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ	14	31.1	10	22.2	8	17.8	32	23.7
เรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ	4	8.9	6	13.3	4	8.9	14	10.4
เรียนการศึกษาทางไกล (วิทยุไปรษณีย์)	5	11.1	1	2.2	1	2.2	7	5.2
ให้ลูกสอนตอนกลางคืน	-	-	2	4.4	2	4.4	4	3.0

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
ประเด็นคำถาม							รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง		รวม	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
3. <u>ได้รับความรู้จากสื่อใดมาก</u>								
วิทยุ	21	29.6	28	40.6	25	40.3	74	36.6
โทรทัศน์	28	39.4	10	14.5	24	46.2	62	30.7
หนังสือ	18	25.4	22	31.9	9	14.5	49	24.3
หอกระจายข่าว	4	5.6	9	13.0	4	6.5	17	8.4
4. <u>หนังสือที่ชอบอ่านมาก</u>								
หนังสือพิมพ์รายวัน	30	42.9	29	38.2	24	35.3	83	38.8
นวนิยาย/บันเทิง	14	20.0	23	30.2	18	26.5	55	25.7
แบบเรียนต่าง ๆ	7	10.0	12	15.8	8	11.7	27	12.6
วารสาร/นิตยสาร	4	5.7	4	5.3	2	2.9	10	4.7
สารคดีความรู้ต่าง ๆ	3	4.3	2	2.6	1	1.5	6	2.8
ทั่วไปไม่จำกัด	2	2.8	-	-	1	1.5	3	1.4
อื่นๆ/ไม่ตอบ/ไม่ได้อ่าน	10	14.3	6	7.9	14	20.6	30	14.0

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ

5. เรื่องที่ชอบอ่าน

ข่าวทั่วไป	25	36.2	19	29.7	16	26.7	60	30.8
ความรู้ทั่วไป	11	15.9	10	15.6	7	11.7	28	14.4
ข่าวต่างประเทศ	12	17.4	10	15.6	4	6.7	26	13.3
ข่าวการเมือง	10	14.5	9	14.0	4	6.7	23	11.8
ข่าวกีฬา/มวย	1	1.4	4	6.3	6	10.0	11	5.6
ข่าวเศรษฐกิจ/พัฒนาชนบท	4	5.8	3	4.7	1	1.7	8	4.1
ทุกอย่างไม่จำกัด	4	5.8	4	6.3	6	10.0	14	7.2
ไม่ตอบ	-	-	-	-	4	6.7	4	2.1

6. เรื่องที่สนใจอ่านจากหนังสือพิมพ์

ข่าวการเมือง	27	26.0	25	22.3	25	31.3	77	25.2
บันเทิง/นวนิยาย	31	29.8	32	28.6	12	15.0	75	24.5
ข่าวเกษตร/พัฒนาชนบท	16	15.4	16	14.3	18	22.5	50	16.3
ข่าวต่างประเทศ	10	9.6	12	10.7	18	22.5	40	13.1
ข่าวทั่วไป	7	6.7	11	9.8	1	1.3	19	6.2
ข่าวกีฬา/มวย	7	6.7	4	3.6	-	-	11	3.6
อื่น ๆ/ไม่ตอบ	6	5.8	12	10.7	6	7.5	34	11.1

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ

7. ชื่อและประเภทหนังสือเล่มที่สนใจอ่าน

ความรู้ทั่วไป	14	31.1	13	19.1	11	19.6	38	21.7
บันเทิง/นวนิยาย	9	20.0	10	14.7	14	25.0	33	18.9
ดาราศาสนา/ดนตรี	6	13.3	14	24.6	10	17.9	30	17.1
หนังสือเรียน	1	2.2	6	8.8	3	5.2	10	5.7
จักรวาลมวย/กีฬา	3	6.7	4	5.9	1	1.8	8	4.6
ขวัญเรือน/แม่บ้าน	2	4.4	5	7.4	-	-	7	4.0
ไม่ตอบ/ไม่อ่าน	10	22.2	14	20.6	25	44.6	49	28.0

8. เรื่องที่สนใจอ่านจากหนังสือเล่ม

นวนิยาย/ดารา	8	17.8	10	20.0	11	24.4	32	22.4
ความรู้ทั่วไป	11	24.4	4	8.0	-	-	15	10.5
การกีฬา/เกษตร	5	11.1	2	4.0	1	2.2	8	5.6
ตลก	1	2.2	4	8.0	3	6.7	8	5.6
การทำอาหาร/มุมแม่บ้าน	1	2.2	3	6.0	-	-	4	2.8
มวย	-	-	4	8.0	-	-	4	2.8
ทุกอย่างไม่จำกัด	9	20.0	9	18.0	3	6.7	21	14.7
อื่น ๆ/ไม่ตอบ	10	22.2	14	28.0	27	60.0	51	55.7

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
	ความถี่		ร้อยละ		ความถี่		ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
9. รายการวิทยุที่ฟังเป็นประจำ								
ข่าว	36	80.0	38	84.4	35	77.8	109	80.7
เพลง	28	62.2	31	68.9	24	53.3	83	61.5
ละคร/ซอพื้นเมือง	11	24.4	10	22.2	16	35.6	37	27.4
ธรรมะ	1	2.2	1	2.2	1	2.2	3	2.2
เกษตร	2	4.4	-	-	-	-	2	1.5
มวย	-	-	1	2.2	-	-	1	0.7
ทั่วไป	5	11.1	1	2.2	-	-	6	4.4
ไม่มี/ไม่ตอบ	9	20.0	3	6.7	6	13.3	18	13.3
10. รายการโทรทัศน์ที่ชื่นชอบ								
ข่าวและเหตุการณ์สำคัญ	44	56.4	32	45.7	35	50.7	111	51.4
ละคร/ภาพยนตร์	28	35.9	27	38.6	27	39.1	82	38.0
ข่าวกีฬา/มวย	5	6.4	7	10.0	6	8.6	18	8.3
ดนตรี/เพลง	1	1.3	4	5.7	1	1.4	6	2.8

สรุปข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ และรายการทางวิทยุโทรทัศน์ ในตาราง 7 ต่อไปนี้

1. ความสนใจในการเรียนหนังสือเพิ่มเติม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.3 มีความสนใจอยากเรียนหนังสือเพิ่มเติม โดยให้เหตุผลว่าอยากมีความรู้ถึงร้อยละ 44.4 และร้อยละ 4.9 ตอบว่าเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.2 ตอบว่าไม่อยากเรียนหนังสือเพิ่มเติม โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาว่างต้องประกอบอาชีพ จำนวนร้อยละ 27.4 รองลงมาร้อยละ 21.5 ตอบว่า เพราะอายุมากและความจำ, สายตาไม่ดี ที่เหลือตอบว่า สุขภาพไม่ดี, คิดเงินทองได้แล้ว สำหรับผู้ที่ตอบว่าไม่สนใจมีเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้น

สำหรับผู้ที่ยังอยากเรียนเพิ่มเติม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.6 ตอบว่าอยากเรียนเพิ่มเติม ด้วยการเรียนด้วยตนเองในตอนกลางคืนและเวลาว่าง ร้อยละ 23.7 ตอบว่าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ ร้อยละ 10.4 เรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ร้อยละ 5.2 เรียนการศึกษาทางไกลมีเพียงร้อยละ 3.0 ให้ลูกสอนตอนกลางคืน และที่เหลือร้อยละ 25.2 ไม่ตอบหรือไม่อยากเรียน

ส่วนการรับความรู้จากสื่อต่าง ๆ นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 36.6 ตอบว่าได้รับความรู้จากทางวิทยุมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 30.7 ได้รับความรู้จากโทรทัศน์ ร้อยละ 24.3 ได้รับความรู้จากหนังสือ และร้อยละ 8.4 ได้รับความรู้จากหอกระจายข่าวตามลำดับ

2. ความสนใจในการอ่านหนังสือ เกี่ยวกับหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดร้อยละ 38.8 ตอบว่า ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ รองลงมาร้อยละ 25.7 ชอบอ่านหนังสือประเภทบันเทิงและนวนิยาย ร้อยละ 16.2 อ่านแบบเรียนต่าง ๆ นอกนั้นอ่านวารสาร นิตยสาร, สารคดีความรู้ต่าง ๆ และทั่วไปไม่จำกัด สำหรับผู้ที่ไม่ตอบและไม่ได้อ่านมีร้อยละ 14.0

สำหรับเรื่องที่ชอบอ่าน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.8 ตอบว่า ชอบอ่านหรือสนใจอ่านข่าวมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 14.4 ชอบความรู้ทั่วไป ร้อยละ 13.3 ชอบอ่านข่าวข่าวต่างประเทศ ร้อยละ 11.8 ข่าวการเมือง นอกนั้นได้แก่ ข่าวกีฬา/มวย/ข่าวเศรษฐกิจ

พัฒนาชนบท ร้อยละ 7.2 ตอบว่าทุกอย่างไม่จำกัด

เรื่องที่สนใจอ่านจากหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนรวมร้อยละ 25.2 ชอบอ่านข่าวการเมือง รองลงมาร้อยละ 24.5 อ่านบันเทิงและนวนิยาย ร้อยละ 16.3 ชอบข่าวเกษตรและพัฒนาชนบท ร้อยละ 13.1 ชอบอ่านข่าวต่างประเทศนอกนั้นได้แก่ ข่าวกีฬา/มวย ร้อยละ 11.1 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

เมื่อให้ระบุชื่อและประเภทหนังสือเล่มที่สนใจอ่าน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21.7 สนใจอ่านความรู้ทั่วไป ร้อยละ 18.9 สนใจประเภทบันเทิงและนวนิยาย ร้อยละ 17.1 ตอบว่าดาราภาพยนตร์ นอกจากนี้ก็ตอบว่า สนใจหนังสือเรียน จักรวาลมวย/กีฬา และ วิทยุเรือนแม่บ้าน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 28 ไม่ตอบแสดงว่าไม่ได้อ่าน

เรื่องที่สนใจอ่านจากหนังสือเล่ม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 22.4 สนใจอ่านนวนิยายและดาราภาพยนตร์ ร้อยละ 10.5 สนใจความรู้ทั่วไป นอกนั้นได้แก่การพัฒนาการเกษตร ตก การทำอาหาร มุมแม่บ้าน มวย ร้อยละ 14.7 ตอบว่าทุกอย่างไม่จำกัด และที่เหลือร้อยละ 55.7 ไม่ตอบข้อนี้

3. ความสนใจในการฟังวิทยุ เมื่อให้ระบุรายการวิทยุที่ฟังเป็นประจำกลุ่มตัวอย่างจำนวนถึงร้อยละ 86.7 มีรายการวิทยุที่ฟังเป็นประจำทุกวัน มีเพียงร้อยละ 13.3 เท่านั้นที่ไม่มีรายการที่ฟังเป็นประจำ สำหรับรายการที่ฟังเป็นประจำนั้น ร้อยละ 80.7 ตอบว่ารายการข่าว รองลงมาร้อยละ 61.5 ตอบว่ารายการเพลง ร้อยละ 27.4 เป็นรายการละครและซอพื้นเมือง คือการขับร้องพื้นบ้านของชาวเหนือ นอกนั้นได้แก่รายการธรรมชาติ, มวย และร้อยละ 4.4 ตอบว่าฟังทั่ว ๆ ไป

4. ความสนใจในรายการโทรทัศน์ เมื่อให้ระบุรายการโทรทัศน์ที่ชอบดูกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.4 ชอบดูข่าวและเหตุการณ์สำคัญ ร้อยละ 38.0 ดูละครและภาพยนตร์ ที่เหลือ นอกนั้นได้แก่ ข่าวกีฬา, มวย และดนตรี เพลง

ตอนที่ 3 โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติม

การเสนอข้อมูลในตอนนี้เป็นการศึกษาโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง

ในหมู่บ้าน 3 ประเภท ซึ่งจำแนกออกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ได้แก่หมู่บ้าน ที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในระดับดี, ระดับพอใช้และระดับต้องปรับปรุง การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามซึ่งเป็นแบบปลายเปิดนั้น ได้นำเสนอในรูปของความถี่และค่าร้อยละของจำนวนคำตอบในแต่ละข้อ ไม่ได้ถือจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เนื่องจากข้อคำถามบางข้อผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบได้หลายคำตอบ ในขณะที่ข้อคำถามบางข้ออาจมีผู้ไม่ตอบรวมอยู่ด้วย ดังนั้นจำนวนเต็มของคำตอบในแต่ละข้อจึงไม่เท่ากัน การคำนวณค่าร้อยละ จึงถือจำนวนคำตอบของแต่ละข้อเป็นเกณฑ์ไม่ได้ถือตามจำนวนคน

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง ที่นำเสนอในตอนนี้นำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ

3.1 โอกาสการเรียนรู้จากการอ่านและเขียน

3.2 โอกาสการเรียนรู้จากวิทยุ, โทรทัศน์และภาพยนตร์

3.3 โอกาสการเรียนรู้จากการอบรม ประชุมสัมมนาและการเป็นสมาชิกกลุ่ม

การเรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะข้างต้นนี้ถือว่ามีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนรู้หนังสือ เพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างนอกระบบโรงเรียน รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอในตาราง 8 - 10

3.1 โอกาสการเรียนรู้จากการอ่านและเขียน

การอ่านและเขียนถือเป็นกิจกรรมหลักที่ทำให้กลุ่มตัวอย่าง มีโอกาสเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติม ข้อมูลที่นำเสนอในตาราง 8 ต่อไปนี้ ได้แก่โอกาสจากการอ่าน - เขียน ทั้งไป การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือเล่มและวารสาร และการได้รับแจกแผ่นปลิวเกี่ยวกับคำแนะนำต่าง ๆ จากทางราชการ

ค่าสถิติที่นำเสนอได้แก่ค่าความถี่ กับจำนวนร้อยละ สำหรับคำถามบางประเด็นสามารถจัดเรียงคำตอบออกเป็นระดับคะแนน (rating scale) ได้ผู้วิจัยจึงได้ทำการคำนวณค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคะแนน โดยกำหนดว่า กิจกรรมที่ทำบ่อยมีน้ำหนักคะแนนเป็น 2 ทำบ้าง - นาน ๆ ครั้งเป็น 1 และที่ไม่เคยทำให้น้ำหนักคะแนนเป็น 0 การคำนวณโดยกำหนด

น้ำหนักคะแนนดังกล่าวจะช่วยให้มองเห็น การเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านแต่ละประเภทได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตาราง 8 โอกาสการเรียนรู้ด้านการอ่าน - เขียนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

โอกาสการเรียนรู้	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่ ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. การอ่านหนังสือทั่วไป								
อ่านเป็นประจำ	15	33.3	15	33.3	9	20.0	39	28.9
นาน ๆ ครั้ง	26	57.8	25	55.6	20	44.4	71	52.6
ไม่ได้อ่านเลย	4	8.9	5	11.1	16	35.6	25	18.5
$\bar{X}$	1.24		1.22		0.84		1.10	

2. สถานที่อ่านหนังสือ

ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	27	56.3	27	44.3	17	42.5	71	47.7
บ้านตนเอง	12	25.0	29	47.5	20	50.0	61	40.9
ร้านค้าในหมู่บ้าน	5	10.4	-	-	-	-	5	9.4
บ้านเพื่อนบ้าน	-	-	2	3.3	1	2.5	3	2.0
โรงเรียน/วัด	-	-	1	1.6	2	5.0	3	2.0
ห้องสมุดประชาชน	1	2.1	-	-	-	-	1	0.7
ทั่วไปไม่แน่นอน	3	6.3	2	3.3	-	-	5	3.4

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
โอกาสการเรียนรู้							รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
3. การเขียนหนังสือ								
เขียนเป็นประจำ	14	31.1	13	28.9	10	22.2	37	27.4
นาน ๆ ครั้ง	18	40.0	28	62.2	22	48.9	68	50.4
อื่น ๆ/ไม่ได้เขียนเลย	13	28.9	4	8.9	13	28.9	30	22.2
$\bar{X}$	1.02		1.20		0.93		1.05	
4. การอ่านหนังสือพิมพ์								
อ่านเป็นประจำ	18	40.0	9	20.0	7	15.5	34	25.2
นาน ๆ ครั้ง	23	51.1	22	48.9	23	51.1	68	50.4
อื่น ๆ/ไม่ได้อ่านเลย	4	8.9	14	31.1	15	33.3	34	24.4
$\bar{X}$	1.31		0.88		0.82		1.00	

ตาราง 8 (ต่อ)

โอกาสการเรียนรู้	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
5. เวลาที่อ่านหนังสือพิมพ์								
ตอนเช้า	5	11.1	-	-	1	2.2	6	4.4
ตอนกลางวัน-เย็น	20	44.1	12	26.7	7	15.6	39	28.9
ตอนกลางคืน	6	4.4	2	4.4	1	2.2	9	6.7
เวลาว่างไม่แน่นอน	10	22.2	23	51.1	22	48.9	55	40.7
อื่น/ไม่ตอบ	4	2.9	8	17.8	14	31.1	26	19.3
6. สถานที่อ่านหนังสือพิมพ์								
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	33	73.3	34	75.5	24	53.3	91	67.4
บ้านตนเอง	6	13.3	7	15.6	13	28.9	26	19.3
ร้านค้าในหมู่บ้าน	5	11.1	1	2.2	-	-	6	4.4
บ้านเพื่อนบ้าน	1	2.2	1	2.2	3	6.7	5	3.7
ไม่ตอบ	-	-	2	4.4	5	11.1	7	5.2
7. ลักษณะการอ่านหนังสือพิมพ์								
อ่านคนเดียว	23	51.1	23	51.1	21	46.7	69	51.5
อ่านรวมกับคนอื่น	14	31.1	11	24.4	9	20.0	28	20.7
อื่น ๆ/ไม่ตอบ/ไม่ได้อ่าน	8	17.8	11	24.4	13	28.9	32	23.7

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
โอกาสการเรียนรู้							รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
	ความถี่ ร้อยละ		ความถี่ ร้อยละ		ความถี่ ร้อยละ		ความถี่ ร้อยละ	
8.การอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร								
บ่อย ๆ เป็นประจำ	15	33.3	13	28.9	4	8.9	32	23.7
นาน ๆ ครั้ง	20	44.4	18	40.0	10	22.2	48	35.6
อื่น ๆ / ไม่ตอบ/ ไม่ได้อ่าน	10	22.2	14	31.1	31	68.9	55	40.7
$\bar{X}$	1.11		0.97		0.40		0.82	

9. สถานที่อ่านหนังสือเล่ม/วารสาร

บ้านตนเอง	13	26.5	23	40.4	14	26.4	50	31.3
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	18	36.7	15	26.3	9	17.0	42	26.3
โรงเรียน/วัด	1	2.0	4	7.0	2	3.7	7	4.4
บ้านเพื่อนบ้าน	1	2.0	1	1.8	1	1.9	3	1.9
ร้านค้าในหมู่บ้าน	3	6.1	-	-	-	-	3	1.9
ห้องสมุดประชาชน	1	2.0	-	-	-	-	1	0.6
ไม่ตอบ	12	24.5	14	24.6	27	50.9	54	32.8

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
โอกาสการเรียนรู้							รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง		ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
10. เอกสารที่เคยได้รับแจก								
เอกสารทางเกษตร	24	40.6	14	27.5	12	23.0	50	37.0
เอกสารทางสาธารณสุข	21	35.6	13	25.5	10	19.2	44	32.6
เอกสารด้านอาชีพ	-	-	1	2.0	-	-	1	0.7
ไม่เคยได้รับแจก	13	22.0	17	33.3	25	48.1	55	40.7
ไม่ตอบ	1	1.7	6	11.8	5	9.7	12	8.9
11. การไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
บ่อย ๆ เป็นประจำ	12	26.7	7	15.6	5	11.1	24	17.8
นาน ๆ ครั้ง	25	55.6	24	53.3	20	44.5	69	51.1
ไม่เคยเข้าไปใช้เลย	8	17.7	14	31.1	20	44.5	49	36.6
$\bar{X}$	1.08		0.84		0.66		0.86	

3. การอ่านหนังสือพิมพ์ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50.4 มีโอกาสอ่านหนังสือพิมพ์นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 25.2 อ่านเป็นประจำ และร้อยละ 24.4 ไม่ได้อ่านเลย เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เกี่ยวกับการอ่านหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีโอกาสการอ่านคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 1.00 หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.31, 0.88 และ 0.82 ตามลำดับ

เกี่ยวกับเวลาที่อ่านหนังสือพิมพ์ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 40.7 ตอบว่า อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลาว่าง รองลงมาร้อยละ 28.9 อ่านในเวลากลางวัน/เย็น และเวลาที่อ่านหนังสือน้อยที่สุด คือ ตอนเช้ามีเพียงร้อยละ 4.4 เมื่อพิจารณาตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แล้วในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระดับดีนั้น ผู้ตอบร้อยละ 44.1 ตอบว่าอ่านในเวลากลางวันและเย็น รองลงมาร้อยละ 22.2 อ่านในเวลาว่างและไม่แน่นอน ซึ่งตรงข้ามกับหมู่บ้านอีก 2 ประเภท คือ หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับพอใช้กับระดับต้องปรับปรุง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.1 และ 48.9 ตามลำดับ ตอบว่า อ่านในเวลาว่างและไม่แน่นอน รองลงมาร้อยละ 26.7 และ 15.6 ตามลำดับ ตอบว่า อ่านในเวลากลางวันและเย็น ร้อยละ 17.8 และ 31.1 ตามลำดับ ไม่ตอบคำถามนี้ ซึ่งอาจหมายถึงไม่ได้อ่านเลย

สำหรับสถานที่อ่านหนังสือพิมพ์ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.4 อ่านหนังสือพิมพ์ที่ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 19.3 อ่านที่บ้านตนเองและร้อยละ 3.7 ตอบว่าอ่านที่บ้านเพื่อน เมื่อพิจารณาตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ของหมู่บ้านแล้ว หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี มีการอ่านหนังสือพิมพ์จากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 73.3 ระดับพอใช้ร้อยละ 75.5 ขณะที่ระดับต้องปรับปรุงมีเพียงร้อยละ 53.3 แต่อ่านที่บ้านตนเองถึงร้อยละ 28.9

เกี่ยวกับลักษณะการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.5 ตอบว่าอ่านหนังสือพิมพ์คนเดียว ขณะที่ร้อยละ 20.7 ตอบว่าอ่านรวมกับคนอื่น

4. การอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.6 มีโอกาสในการอ่านหนังสือเล่มนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 23.7 อ่านเป็นประจำ และ

ร้อยละ 40.7 ตอบว่าไม่ได้อ่าน เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือเล่มเป็น 0.82 หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี พอใช้ และต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.11, 0.97 และ 0.40 ตามลำดับ

สำหรับสถานที่อ่านหนังสือเล่ม/วารสารนั้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 31.3 อ่านหนังสือเล่ม/วารสารที่บ้านตนเอง รองลงมาร้อยละ 26.3 อ่านจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี มีจำนวนถึงร้อยละ 36.7 อ่านที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 26.5 อ่านที่บ้านตนเอง แนวโน้มนี้แตกต่างไปจากหมู่บ้านอีก 2 กลุ่ม ซึ่งพบว่าอัตราร้อยละของผู้ที่อ่านที่บ้านตนเองสูงกว่าผู้ที่อ่านจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กล่าวคือ หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับพอใช้ ผู้ตอบร้อยละ 40.4 ไปอ่านที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 26.3 และในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุงนั้น ร้อยละ 26.4 อ่านที่บ้านตนเอง และร้อยละ 17.0 อ่านที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และมีผู้ไม่ตอบคำถามข้อนี้ถึงร้อยละ 50.9

5. การได้รับแจกเอกสารและคำแนะนำต่าง ๆ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.4 เคยได้รับแจกเอกสาร และร้อยละ 49.6 ไม่เคยได้รับแจกเอกสาร หรือไม่ตอบ เอกสารที่ได้รับแจกส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.0 เป็นเอกสารทางด้านการเกษตร รองลงมาร้อยละ 32.6 ได้แก่ เอกสารทางด้านสาธารณสุข และเพียงร้อยละ 0.7 เป็นเอกสารด้านอาชีพ

6. การไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.1 ตอบว่า ไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 36.3 ไม่เคยเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเลย และมีเพียงร้อยละ 17.8 เข้าไปใช้เป็นประจำ เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) จากการไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเป็น 0.86 หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระดับดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.08, 0.84 และ 0.66 ตามลำดับ

3.2 โอกาสการเรียนรู้จากวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์

วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นสื่อมวลชนที่ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ในหลาย ๆ ด้าน แม้จะไม่ได้สอนด้านหนังสือโดยตรงแต่ก็เป็นสื่อที่เสริมหรือสนับสนุนให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ ด้านหนังสือเพิ่มขึ้นด้วย เป็นต้นว่า การได้รับข่าวสารข้อมูล การขยายแนวคิดให้กว้างขวางขึ้น การที่มีโอกาสมองเห็นตัวหนังสือบ่อย ๆ เช่น จากการโฆษณาในโทรทัศน์ เป็นต้น

ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้จาก วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์แสดงในตาราง 9 ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 โอกาสการเรียนรู้จาก วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน									
โอกาสการเรียนรู้							รวม		
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง				
							ความถี่	ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
1. การฟังวิทยุ									
บ่อย ๆ เป็นประจำ	31	68.9	34	75.6	28	62.2	93	68.9	
นาน ๆ ครั้ง	8	17.8	8	17.8	11	24.4	27	20.0	
อื่น ๆ/ไม่ตอบ/ไม่ได้ฟัง	6	13.3	3	6.7	6	13.3	15	11.1	
$\bar{X}$	1.55		1.68		1.48		1.57		
2. การดูโทรทัศน์									
บ่อย ๆ เป็นประจำ	32	71.1	17	37.8	21	46.7	70	51.9	
นาน ๆ ครั้ง	10	22.2	21	46.7	19	42.2	50	37.0	
ไม่เคยได้ดู	3	6.7	7	15.6	5	11.1	15	11.1	
$\bar{X}$	1.64		1.22		1.35		1.40		

ตาราง 9 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
โอกาสการเรียนรู้							รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
3. <u>สถานที่ดูโทรทัศน์</u>								
บ้านตนเอง	22	48.9	9	20.0	11	24.4	42	31.1
บ้านเพื่อนบ้าน/ข้างเคียง	20	44.4	29	64.4	29	64.4	78	57.8
ไม่ตอบ/ไม่มี	3	6.7	7	15.6	5	11.1	15	11.1
4. <u>การดูภาพยนตร์</u>								
บ่อย ๆ	2	4.4	2	4.4	3	6.7	7	5.2
นาน ๆ ครั้ง	31	68.9	38	84.4	22	48.9	91	67.4
ไม่มี/ไม่ตอบ	12	2.7	5	11.1	20	44.4	37	27.4
$\bar{X}$	0.77		0.93		0.62		0.77	

ตาราง 9 (ต่อ)

โอกาสการเรียนรู้	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่ ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
5. <u>สถานที่ดูภาพยนตร์</u>								
โรงเรียน	14	31.1	14	31.1	10	22.2	38	28.1
ในหมู่บ้าน	16	35.6	11	24.4	10	22.2	37	27.4
วัด	2	4.4	10	22.2	5	11.1	17	12.6
หมู่บ้านใกล้เคียง	2	4.4	7	15.6	4	8.9	13	9.6
ทั่ว ๆ ไป	1	2.2	-	-	-	-	1	0.7
ไม่ตอบ/ไม่เคยดู	10	22.2	3	6.7	16	35.6	29	21.5
6. <u>ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาได้ดูภาพยนตร์กี่ครั้ง</u>								
1 - 2 ครั้ง	7	15.6	20	44.4	4	8.9	32	23.7
3 - 4 ครั้ง	12	26.7	3	6.7	10	22.2	24	17.8
มากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป	12	26.7	4	8.9	6	13.3	22	16.3
5 - 6 ครั้ง	4	8.9	5	11.1	2	4.4	11	8.1
ไม่ตอบ/ไม่เคยได้ดู	10	22.2	13	28.9	23	51.1	46	34.1

สรุปข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้จาก วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ จากตาราง 9 มีดังนี้

1. การฟังวิทยุ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.9 มีโอกาสฟังวิทยุบ่อย ๆ เป็นประจำ ร้อยละ 20.0 ฟังนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 11.1 ไม่ตอบหรือไม่ได้ฟัง เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับโอกาสการฟังวิทยุ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยในการฟังวิทยุเป็น 1.57 โดยหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระดับดี ปานกลาง และต้องปรับปรุงมีค่าเฉลี่ยการฟังวิทยุเป็น 1.55, 1.68 และ 1.57 ตามลำดับ ถ้าพิจารณาตัวเลขดูจะไม่แตกต่างกัน

2. การดูโทรทัศน์ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.9 มีโอกาสดูโทรทัศน์บ่อย ๆ เป็นประจำ ร้อยละ 37.0 ได้นาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 11.1 ไม่เคยได้ดูเลย เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับโอกาสในการดูโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยในการดูเป็น 1.40 หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64, 1.22 และ 1.35 ตามลำดับ

เกี่ยวกับสถานที่ดูโทรทัศน์ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.8 ดูโทรทัศน์ที่บ้านเพื่อนบ้านหรือบ้านข้างเคียง ร้อยละ 31.1 ดูที่บ้านตนเองและร้อยละ 11.1 ไม่เคยดู

3. การดูภาพยนตร์ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.4 ตอบว่ามีโอกาสดูภาพยนตร์นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 27.4 ไม่ตอบและไม่มีโอกาสได้ดู และเพียงร้อยละ 5.2 มีโอกาสดูภาพยนตร์บ่อย ๆ เป็นประจำ เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับโอกาสในการดูภาพยนตร์ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเป็น 0.77 หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.77, 0.93 และ 0.62 ตามลำดับ

สำหรับสถานที่ใช้ดูภาพยนตร์นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดูภาพยนตร์ที่ โรงเรียนคิดเป็น ร้อยละ 28.1 รองลงมาได้แก่ในหมู่บ้านร้อยละ 27.4 ร้อยละ 21.5 ไม่ตอบและไม่เคยดู

เมื่อถามถึงความถี่ในการดูภาพยนตร์ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.7 ได้ดูภาพยนตร์เพียง 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ 17.8 มีโอกาสดูภาพยนตร์ 3 - 4 ครั้ง ร้อยละ 8.1 ได้ดู 5 - 6 ครั้ง ร้อยละ 16.3 ได้ดูมากกว่า 6 ครั้งขึ้นไปและร้อยละ 34.1 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

3.3 โอกาสการเรียนรู้จาก การอบรม ประชุมสัมมนาและการเป็นสมาชิกกลุ่ม

การเรียนรู้เพิ่มเติมอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญ ต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา และการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน กิจกรรมเหล่านี้เป็นการให้ความรู้ ทักษะ และข่าวสารข้อมูล ซึ่งมีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติมได้ ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ แสดงในตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 โอกาสการเรียนรู้จากการอบรม ประชุมสัมมนาและการเป็นสมาชิกกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

โอกาสการเรียนรู้	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
1. ในรอบ 3 ปี เคยได้รับการอบรมอะไรบ้าง								
การเกษตร	8	13.3	13	23.6	1	2.2	22	13.8
การป้องกันตนเอง/ความสามัคคี								
	11	18.3	4	7.3	5	11.1	20	12.5
สาธารณสุข	4	6.7	3	5.6	4	8.9	11	6.9
วิชาชีพ	12	20.0	2	3.6	-	-	14	8.9
กรรมการหมู่บ้าน/ความรู้ทั่วไป								
	6	10.0	-	-	1	2.2	7	4.4
สหกรณ์ร้านค้า/กองทุน	3	5.0	4	7.3	-	-	7	4.4
อื่น ๆ/ไม่เคย/ไม่ตอบ	16	26.7	29	52.7	34	75.5	79	49.4
2. ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา เคยร่วมประชุมอะไรบ้าง								
ร่วมประชุมเพื่อชี้แจงกิจกรรมหมู่บ้าน								
	20	44.4	24	53.3	17	37.7	61	45.2
การพัฒนาหมู่บ้านและสาธารณประโยชน์								
	5	11.1	5	11.1	5	11.1	15	11.1
ประชุมกลุ่มหมู่-สาว	4	8.8	3	6.7	-	-	7	5.2
ประชุมกลุ่มแม่บ้านสตรี	2	4.4	3	6.7	2	4.4	7	5.2
ไม่เคย/ไม่ตอบ	14	31.1	10	22.2	21	46.7	45	33.3

ตาราง 10 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน									
โอกาสการเรียนรู้							รวม		
	ดี	พอใช้		ต้องปรับปรุง			ความถี่	ร้อยละ	
								ความถี่	ร้อยละ
3.การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ									
ออมทรัพย์	7	11.3	12	19.4	12	28.6	31	24.8	
เกษตรและสหกรณ์/ชกส.	17	27.4	7	11.3	1	2.4	25	20.0	
กองทุนเวชภัณฑ์	3	4.8	9	14.5	8	19.0	20	16.0	
กลุ่มแม่บ้าน/สตรี	11	17.7	4	6.5	1	2.4	16	12.8	
กลุ่มหนุ่มสาว/เยาวชน	4	6.5	9	14.5	2	4.8	15	12.0	
สหกรณ์ร้านค้า	3	4.8	1	1.6	4	9.5	8	6.4	
ฌาปนกิจศพ	3	4.8	3	4.8	-	-	6	4.8	
กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน	3	4.8	1	1.6	-	-	4	3.2	
อื่น ๆ/ไม่ตอบ/ไม่ได้เป็น	11	17.7	16	25.8	14	35.0	41	32.8	

จากตาราง 10 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนาและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ของกลุ่มตัวอย่างผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ ได้ดังนี้

1. การเข้าอบรม การเข้ารับการอบรมในระยะ 3 ปี นั้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 50.6 ตอบว่าเคยได้รับการอบรมและร้อยละ 49.4 ไม่ตอบและไม่เคยได้รับการอบรม สำหรับการอบรมที่ได้เข้าร่วมมากที่สุด คือ อบรมด้านการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 13.8 รองลงมาร้อยละ 12.5 เป็นการอบรมด้านการป้องกันตนเอง เช่น โครงการ อพป., ทสพช. เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีอบรมด้านวิชาชีพ สาธารณสุข, สหกรณ์ร้านค้าและกรรมการหมู่บ้าน

2. การร่วมประชุมสัมมนา กิจกรรมการร่วมประชุมสัมมนาในรอบ 1 ปี นั้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.2 ตอบว่าเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงกิจกรรมหมู่บ้าน ร้อยละ 11.1 ประชุมเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน และร้อยละ 5.2 ตอบว่าประชุมกลุ่มหมู่บ้านและกลุ่มแม่บ้านสตรี

3. การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.8 ตอบว่าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ รองลงมาร้อยละ 20.0 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 16.0 เป็นสมาชิกกองทุนเวชภัณฑ์ ร้อยละ 12.8 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน/สตรี ร้อยละ 12.0 เป็นสมาชิกกลุ่มหนุ่มสาว/เยาวชน ที่เหลือเป็นสมาชิกสหกรณ์ร้านค้า กลุ่มอาปนกิจศพ และกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน มีผู้ไม่ตอบหรือไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ถึงร้อยละ 32.8 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 4 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนนี้ มุ่งประเด็นคำถามเกี่ยวกับการนำความรู้ด้านหนังสือ ไปใช้ของกลุ่มตัวอย่างผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ซึ่งมีความรู้ความสามารถพออ่านออก-เขียนได้แล้วว่า ได้มีการนำความรู้ดังกล่าวไปใช้หรือไม่ อย่างไร ถ้าใช้ใช้ในด้านใดบ้าง ซึ่งได้แยกประเด็นคำถามออกเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ

- 4.1 การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4.2 การนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน
- 4.3 การนำความรู้ไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่ว ๆ ไป

4.1 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประเด็นคำถามในตอนนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือทั่วไป เอกสารใบปลิวต่าง ๆ ตลอดจนนำความรู้ที่ได้จากการอบรมว่ามีการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการปรับปรุงอาชีพหรือไม่อย่างไร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอในตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

การนำความรู้ไปใช้	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง		ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		

1. การนำเรื่องที่อ่านจากหนังสือพิมพ์ไปใช้

ใช้ในชีวิตประจำวัน/ปรับปรุงความเป็นอยู่

25	43.9	21	32.0	25	40.3	71	38.8
----	------	----	------	----	------	----	------

เล่าสู่กันฟัง, แนะนำเพื่อนเมื่อมีปัญหา

8	16.0	7	10.9	9	14.5	24	13.1
---	------	---	------	---	------	----	------

สอน, เล่าสู่ให้ลูกหลานฟัง

3	5.3	9	14.1	9	15.5	21	11.5
---	-----	---	------	---	------	----	------

ปรับปรุงด้านการเกษตร/อาชีพ

5	8.8	5	7.8	3	4.8	13	7.1
---	-----	---	-----	---	-----	----	-----

ไม่ตอบ/ไม่เคย

16	28.0	22	34.4	16	25.8	54	29.5
----	------	----	------	----	------	----	------

ตาราง 11 (ต่อ)

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน					รวม
การนำความรู้ไปใช้	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง		
					ความถี่ ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ

2. เคยนำความรู้จากการอ่านหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่

เคย	31	68.8	34	75.6	28	62.2	93	68.9
เพื่อ:								
แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	10	22.2	11	24.4	9	20.0	30	22.2
ใช้ในการประกอบอาชีพ	9	20.0	13	28.9	7	15.6	29	21.5
ปรับปรุงด้านการอ่าน-เขียน	7	15.6	6	13.3	9	20.0	22	16.3
ปรับปรุงด้านสุขอนามัย	5	11.1	4	8.8	3	6.7	12	8.9
ไม่เคย	14	31.1	11	24.4	17	37.8	42	31.1
เพราะ: ไม่มีเวลา	8	17.8	9	20.0	12	26.7	29	21.5
ความจำไม่ดี	4	8.9	1	2.2	3	6.7	8	5.9
อื่น ๆ	2	4.4	1	2.2	2	4.4	5	3.7

ตาราง 11 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน				
การนำความรู้ไปใช้	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	รวม
				ความถี่ ร้อยละ
	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	

3. การนำความรู้จากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ไปใช้ในการปรับปรุงอาชีพ

ใช้	33	73.3	37	82.2	30	66.7	100	74.0
ในเรื่อง:								
การทํานาทำไร่ที่ทำอยู่เดิม	23	51.1	31	53.4	23	41.8	77	48.4
การเลี้ยงสัตว์ที่ทำอยู่เดิม	8	17.8	13	22.4	13	23.6	34	21.4
ทำให้มีอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นจากเดิม	11	24.4	10	17.0	12	21.8	34	21.4
ทำให้เลิกอาชีพเดิมแล้วทำอาชีพใหม่	1	2.2	-	-	3	5.5	4	2.5
อื่น ๆ	2	4.4	4	6.9	4	7.3	10	6.3
ไม่ได้ใช้	12	26.7	8	17.8	15	33.3	35	26.0

4. การนำความรู้จากการอ่านเอกสาร-ใบปลิวไปใช้

อ่านแล้วนำไปคิดหรือพูดคุยกัน

	21	42.9	14	29.2	18	32.7	53	34.9
อ่านแล้วนำไปปฏิบัติตาม	16	32.7	16	33.3	13	23.6	45	29.6
อ่านเฉยๆ ไม่ได้ทำอะไรเลย	4	8.2	3	6.3	2	3.6	9	5.9
อื่น ๆ/ไม่ได้อ่าน	8	16.3	15	31.3	22	40.0	45	29.6

ตาราง 11 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
การนำความรู้ไปใช้							รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
	ความถี่ ร้อยละ		ความถี่ ร้อยละ		ความถี่ ร้อยละ		ความถี่ ร้อยละ	
5. <u>การนำความรู้จากการอบรมไปใช้</u>								
ใช้ในการปรับปรุงพืชไร่พืชสวน								
	6	13.3	8	17.8	2	4.4	16	11.9
เพื่อความสามัคคี/ป้องกันตนเอง, หมู่บ้าน								
	8	17.8	1	2.2	5	11.1	14	10.4
เพิ่มความรู้และวิชาการใหม่ ๆ								
	10	22.4	2	4.4	-	-	12	8.9
นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน								
	7	15.6	2	4.4	1	2.2	10	7.4
เพื่อช่วยเหลือเพื่อนบ้านและชุมชน								
	5	11.1	2	4.4	-	-	7	5.2
อื่น ๆ / ไม่ตอบ								
	9	20.0	30	66.7	37	82.0	76	56.3

สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 ดังแสดงในตาราง 11 ดังนี้

1. การนำเรื่องทีอ่านจากหนังสือพิมพ์ไปใช้ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 38.8 ตอบว่าได้นำเรื่องทีอ่านจากหนังสือพิมพ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และปรับปรุง ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ร้อยละ 13.1 นำไปเล่าสู่กันฟังและแนะนำเพื่อนเมื่อมีปัญหา ร้อยละ 11.5 สอนและเล่าสู่ให้ลูกหลานฟัง ร้อยละ 7.1 นำไปปรับปรุงด้านการเกษตรและอาชีพ ที่เหลือ ร้อยละ 29.5 ไม่ตอบและไม่เคยนำไปใช้

2. การนำความรู้จากการอ่านหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.9 ตอบว่าเคยนำไปใช้ ได้แก่ นำไปใช้ในการปรับปรุงด้าน การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน, ปรับปรุงด้านการอ่านเขียน, การประกอบอาชีพ และด้าน สุขอนามัย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.1 ตอบว่าไม่เคยนำไปใช้ เหตุผลได้แก่ ความจำไม่ดี และ ไม่มีเวลา

3. การนำความรู้จากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ไปใช้ในการปรับปรุงอาชีพ
 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 74.0 ตอบว่าได้นำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงอาชีพ และร้อยละ 26.0 ไม่มีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ได้แก่ นำไปใช้ในการทำนาทำไร่ การเลี้ยงสัตว์ ทำอาชีพเสริม และเลิกอาชีพเดิมแล้วทำอาชีพใหม่

4. การนำความรู้จากการอ่าน เอกสาร-ใบปลิวไปใช้
 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.9 อ่านแล้วนำไปคิดหรือพูดคุยกัน ร้อยละ 29.6 อ่านแล้ว ปฏิบัติตาม ร้อยละ 5.9 อ่านเฉย ๆ ไม่ได้นำไปทำอะไรเลย ที่เหลือร้อยละ 29.6 ไม่ได้อ่าน

5. การนำความรู้จากการอบรมไปใช้
 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11.9 นำความรู้จากการอบรมไปใช้ ในการปรับปรุงพืชไร่พืชสวน ร้อยละ 10.4 นำไปใช้เพื่อสร้างความสามัคคีและในการป้องกัน ตนเองและหมู่บ้าน นอกจากนั้นใช้ในการเพิ่มความรู้และอาชีพใหม่ ๆ นำไปใช้ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน และเพื่อช่วยเหลือเพื่อนบ้านและชุมชน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.3 ไม่ตอบ

4.2 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน

ประเด็นคำถามในตอนต้นมุ่งถามถึง การนำความรู้ด้านหนังสือและความรู้ความสามารถของกลุ่มตัวอย่างไปใช้ในการทำประโยชน์แก่ชุมชน การช่วยเหลือติดต่อกับเพื่อนบ้าน และการพัฒนาหมู่บ้าน ดังเสนอข้อมูลไว้ในตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน				
				รวม
การนำความรู้ไปใช้	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
				ความถี่ ร้อยละ
	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	

1. การนำความรู้ความสามารถไปช่วยปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

เคย	26	57.8	24	53.3	23	51.1	73	54.1
-----	----	------	----	------	----	------	----	------

ได้แก่:

พัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ปรับปรุงบริเวณ

8	17.8	3	6.7	8	17.8	19	14.1
---	------	---	-----	---	------	----	------

จัด/รักษา/ซ่อมแซมหนังสือ	6	13.3	5	11.1	2	4.4	13	9.6
--------------------------	---	------	---	------	---	-----	----	-----

ไม่เคย	19	42.2	21	46.7	22	48.9	62	45.9
--------	----	------	----	------	----	------	----	------

เพราะ:

ไม่มีเวลาว่าง	3	6.7	-	-	1	2.2	4	3.0
---------------	---	-----	---	---	---	-----	---	-----

อยู่ห่างไกลจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

-	-	-	-	-	-	3	2.2
---	---	---	---	---	---	---	-----

สุขภาพไม่ดี

-	-	-	-	1	2.2	1	0.7
---	---	---	---	---	-----	---	-----

ตาราง 12 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
การนำความรู้ไปใช้							รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
2.การทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน								
เคย	29	64.4	24	53.3	33	73.3	86	63.7
ได้แก่:								
พัฒนาหมู่บ้าน/วัด/โรงเรียน/ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	18	40.0	5	11.1	17	37.8	42	31.1
พัฒนาด้านสาธารณสุข	-	-	1	2.2	1	2.2	2	1.5
	16	35.6	21	46.7	12	26.7	49	36.3
3.การช่วยเหลือ/ติดต่อกับเพื่อนบ้านในเรื่องการเรียนรู้								
ถ่ายทอดความรู้ที่ได้เรียนมาให้ทราบ	20	32.3	20	25.6	24	38.7	64	32.0
ช่วยในการอ่านหนังสือ	10	16.7	22	28.2	11	17.7	43	21.5
ช่วยในการเขียนหนังสือ	7	11.7	11	14.1	7	11.3	25	12.5
แนะนำให้อ่านหนังสือ	5	25.0	11	14.1	4	6.5	20	10.0
ไม่เคย	18	30.0	14	17.9	16	25.8	48	24.0

สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน
ตามตาราง 12 มีดังนี้

1. การนำความรู้ความสามารถไปช่วยปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.1 ตอบว่า เคย ได้แก่ การพัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และ จัดรักษา, ซ่อมแซมหนังสือในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาว่าง อยู่ห่างไกล สุขภาพไม่ดี พิการ และอายุมากแล้ว

2. การทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 63.7 ตอบว่าเคยทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งได้แก่การพัฒนาหมู่บ้าน วัด โรงเรียนและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และพัฒนาด้านอนามัยสาธารณสุข ร้อยละ 36.3 ตอบว่าไม่เคย

3. การช่วยเหลือติดต่อกับเพื่อนบ้านในเรื่องการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.0 ช่วยเหลือโดยการถ่ายทอดความรู้ที่ได้เรียนมาให้ทราบ ร้อยละ 21.5 ช่วยในการอ่านหนังสือ ร้อยละ 12.5 ช่วยในการเขียนหนังสือ และร้อยละ 10.0 แนะนำให้อ่านหนังสือ ที่เหลือร้อยละ 24.0 ตอบว่าไม่เคย

4.3 การนำความรู้ไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่วไป

การเสนอข้อมูลในตอนนี มาจากการถามถึงการนำความรู้ไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่ว ๆ ไป ซึ่งได้แก่ การอ่านหนังสือเล่ม อ่านใบปลิว โฆษณา เป็นต้น ส่วนการเขียน เช่น การเขียนจดหมาย และกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการ คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผู้ตอบระบุว่านำความรู้ไปใช้ในแต่ละกรณีที่ถูกถามมากหรือน้อยเพียงใด โดยแบ่งคำถามเป็น 3 ระดับ คือ "มาก" กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 2 "ปานกลาง" กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 1 และ "น้อย" กำหนดน้ำหนักคะแนน เป็น 0 แล้วนำน้ำหนักคะแนนจากคำตอบมาคำนวณค่าเฉลี่ย (X) ของคำถามแต่ละข้อ แล้วคำนวณค่าเฉลี่ยโดยส่วนรวม เพื่อนำไปเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต่อไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอในตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน-เขียน ทัว ๆ ไป ของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

การนำความรู้ไปใช้ในการอ่าน-เขียน	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน			
	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	รวม
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$
1. การอ่านหนังสือทัว ๆ ไป	1.28	1.22	0.88	1.13
2. อ่านฉลากยาหรือคำแนะนำการใช้สินค้า	1.53	1.57	1.26	1.45
3. อ่านใบโฆษณาต่าง ๆ	1.17	1.04	0.91	1.04
4. อ่านหนังสือพิมพ์	1.30	1.08	0.84	1.08
5. อ่านหนังสือเล่ม	1.06	1.17	0.77	1.00
6. อ่านเอกสารคำแนะนำจากทางราชการ	0.95	0.82	0.53	0.77
7. อ่านคำขวัญ ป้ายประกาศ ชื่อสถานที่	1.20	1.31	0.82	1.11
8. การเขียนจดหมาย	0.77	0.66	0.64	0.69
9. การกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทาง ราชการ	0.73	0.80	0.51	0.68
10. เดินทางโดยการอ่านจากป้ายต่างๆเอง	1.15	1.22	1.04	1.14
$\bar{X}$	1.11	1.09	0.82	1.00

สรุปการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่วไป
ตามตาราง 13 ได้ว่า

เมื่อพิจารณาการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน-เขียน ดังปรากฏในตาราง 13 โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของกิจกรรมในแต่ละข้อ จะแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 1.00 ซึ่งแสดงว่านำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมนั้น ๆ น้อยกว่ากิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 1.00 มีถึง 7 กิจกรรม กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การอ่านฉลากยาหรือคำแนะนำการใช้สินค้า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเรื่องอื่น ๆ มาก ส่วนกิจกรรมที่ใช้น้อยกว่า ได้แก่ การเขียนจดหมายกับการกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อการรู้หนังสือ

ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติที่มีต่อการรู้หนังสือว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็น, ความต้องการ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการอ่าน-เขียน และเรียนรู้หนังสืออย่างไร โดยได้แยกคำถามออกเป็น 4 ประเด็นด้วยกัน ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดเกือบทั้งหมด ยกเว้นเพียงประเด็นเดียวที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทั้งนี้เพื่อกลุ่มตัวอย่างจะได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อการรู้หนังสืออย่างอิสระและกว้างขวาง ประเด็นคำถามทั้ง 4 ประเด็นดังกล่าวได้แก่

- 5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการรู้หนังสือ
- 5.2 ความคิดเห็นต่อโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ
- 5.3 ความคิดเห็นต่อการอ่าน-ปัญหาอุปสรรค
- 5.4 ความคิดเห็นต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

5.1 ความจำเป็นและประโยชน์ของการรู้หนังสือ

คำถามในตอนต้น มุ่งถามเกี่ยวกับความจำเป็นในการรู้หนังสือ หรือการอ่านเขียนของกลุ่มตัวอย่างว่า มีความคิดเห็นอย่างไร เห็นความจำเป็นหรือไม่ และเห็นประโยชน์ของการเรียนหนังสือว่ามีประโยชน์อย่างไร โดยคำถามเป็นแบบปลายเปิดให้สามารถตอบได้อย่างเสรี

ข้อมูลเกี่ยวกับความจำเป็นและประโยชน์ของการรู้หนังสือได้นำเสนอใน ตาราง 14 ดังต่อไปนี้

ตาราง 14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการรู้หนังสือของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน					รวม	
ประเด็นคำถาม	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง			
				ความถี่	ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ

1. การอ่าน-เขียนมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

จำเป็น.....เพราะ	41	91.1	42	93.3	38	84.4	121	89.6
เกี่ยวข้องกับชีวิต,นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน								
	29	64.4	19	42.2	23	51.1	71	52.6
ทำให้ทราบเหตุการณ์ข่าวสารต่าง ๆ								
	10	22.2	10	22.2	10	22.2	30	22.2
ทำให้ฉลาด รู้ทันคนอื่น	-	-	8	17.8	1	2.2	9	20.0

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในเรื่องอื่น ๆ								
	-	-	3	6.7	3	6.7	6	4.4
ติดต่อกับทางราชการ	2	4.4	2	4.4	1	2.2	5	3.7
อื่นๆ/ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ.....เพราะ								
	3	6.7	3	6.7	4	8.9	10	7.4
ทุกวันนี้ไม่รู้หนังสือก็อยู่ได้	1	2.2	1	2.2	1	2.2	3	2.2
ไม่มีเวลาว่างต้องประกอบอาชีพ								
	1	2.2	1	2.2	2	-	4	3.0
ไม่ได้ออกจากบ้านไปไหนเลย								
	1	2.2	1	2.2	1	2.2	3	2.2
ไม่จำเป็น.....เพราะ								
	1	2.2	-	-	3	6.7	4	3.0
แก่ชราแล้วไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้								
	1	2.2	-	-	2	4.4	3	2.2
อ่านไม่ได้	-	-	-	-	1	2.2	1	0.7

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
							ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
ทำให้อ่านออก-เขียนได้	14	31.1	24	53.3	27	60.0	65	48.1
ได้รับความรู้เพิ่มเติม/ทราบข่าวสารบ้านเมือง	20	44.4	11	24.4	12	26.7	43	31.9
นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน	5	11.1	1	2.2	2	4.4	8	5.9
อื่น ๆ	2	4.4	2	4.4	-	-	4	3.0
ไม่ตอบ	4	8.9	7	15.6	4	8.9	15	11.1

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและประโยชน์ในการรู้หนังสือใน ตาราง 14 ดังนี้

ความคิดเห็นต่อความจำเป็นในการอ่านเขียนหรือรู้หนังสือ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 89.6 ตอบว่า การอ่าน-เขียน มีความจำเป็น เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้คิดเป็นร้อยละ 52.6 รองลงมาให้เหตุผลว่า จำเป็น เพราะทำให้ทราบเหตุการณ์ข่าวสารต่าง ๆ ทำให้ฉลาดรู้ทันคนอื่น เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในเรื่องอื่น ๆ และใช้ในการติดต่อกับทางราชการ มีเพียงร้อยละ 7.4 ที่ตอบว่า ไม่ทราบและไม่แน่ใจ โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลาว่างต้องประกอบอาชีพคือไม่ได้สนใจ และทุกวันนี้ไม่รู้หนังสือก็คิดว่าอยู่ได้ สำหรับบางคนตอบว่า ไม่ได้ออกจากบ้านไปไหน ที่เหลือ

ร้อยละ 3.0 ตอบว่าไม่จำเป็นเพราะแก่แล้วและอ่านไม่ได้

5.2 ความคิดเห็นต่อโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

ประเด็นคำถามในตอนนี้อยู่ที่ถามกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูนไปแล้วว่า มีความคิดเห็นอย่างไรต่อโครงการนี้ เห็นว่าเป็นประโยชน์สำหรับตนเองหรือไม่ มีความภูมิใจมากน้อยเพียงใดที่สามารถผ่านโครงการนี้ได้ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการเรียนการสอน รวมถึงกระบวนการเรียนการสอนที่ได้รับด้วย เพื่อนำเสนอข้อมูลดังกล่าวไปปรับปรุงและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม การศึกษาสำหรับประชาชนในชนบทครั้งต่อไป

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ได้เสนอไว้ในตาราง 15 ต่อไปนี้

ตาราง 15 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน								
ประเด็นคำถาม							รวม	
	ดี	พอใช้		ต้องปรับปรุง		ความถี่ ร้อยละ		
							ความถี่	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
1. เหตุผลที่เข้าเรียนโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ								
อยากรู้หนังสือและมีรายชื่อด้วย	28	62.2	34	75.6	36	80.0	98	72.6
มีรายชื่อในบัญชีจึงจำเป็นต้องเรียน	15	33.3	10	22.2	9	20.0	34	25.2
อื่น ๆ	2	4.4	1	2.2	-	-	3	2.2
2. วิธีการที่ใช้ในการเรียนการสอน								
เรียนด้วยตนเอง	26	57.8	11	24.4	20	44.4	57	42.2
เรียนจากอาสาสมัคร	12	26.7	15	33.3	20	44.4	47	34.8
เรียนแบบตัวต่อตัว	5	11.1	8	17.8	2	4.4	15	11.1
อื่น ๆ	2	4.4	11	24.4	3	6.7	16	11.9
3. ประโยชน์ของการเข้าเรียนโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ								
มาก	14	31.1	25	55.6	24	53.3	63	46.7
ปานกลาง	23	51.1	11	24.4	9	20.0	43	31.9
น้อย	8	17.8	9	20.0	12	26.7	29	21.4

ตาราง 15 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน				
ประเด็นคำถาม				รวม
	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
				ความถี่ ร้อยละ
	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	

4. ความภูมิใจผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

ภูมิใจมาก	31	68.9	33	73.3	35	77.8	99	73.3
เฉย ๆ	10	22.2	9	20.0	7	15.6	26	19.3
อื่น ๆ/ไม่แน่ใจ, ไม่ได้เลย	4	8.9	3	6.7	3	6.7	10	7.4

5. ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

ไม่มีเวลาต้องประกอบอาชีพ/ยากจน

	32	71.1	30	6.7	28	62.2	90	66.7
สุขภาพไม่ดี	7	15.6	6	13.3	9	20.0	22	16.3
ไม่มีผู้สอน/ขาดผู้ติดตามผล	4	8.9	4	8.9	2	4.4	10	7.4
อื่น ๆ/ไม่ตอบ	2	4.4	5	11.1	6	13.3	13	9.6

ความคิดเห็นต่อโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติในตาราง 15 สรุปได้ดังนี้

เหตุผลที่เข้าเรียนโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 72.6 ให้เหตุผลว่า อยากรู้หนังสือและมีรายชื่อระบุไว้ในบัญชีว่าเป็นผู้ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 25.2 ตอบว่ามีรายชื่ออยู่ในบัญชีผู้ไม่รู้หนังสือ จึงจำเป็นต้องเรียนหรือเรียนด้วยความจำเป็น ร้อยละ

2.2 ให้เหตุผลนอกเหนือไปจากนี้เช่น อยากให้ได้ว่าเป็นผู้รู้หนังสือไทย เป็นต้น

สำหรับวิธีการที่ใช้ในการเรียนการสอนในโครงการนี้ ร้อยละ 42.2 ตอบว่าเรียนด้วยตนเอง ร้อยละ 34.8 เรียนจากอาสาสมัครซึ่งได้แก่ ครู เพื่อนบ้าน พระภิกษุ ลูกหลาน ฯลฯ ร้อยละ 11.1 เรียนจากอาสาสมัครแบบตัวต่อตัว ที่เหลือร้อยละ 11.9 ไม่มีวิธีเรียนที่แน่นอน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการเข้าเรียน ในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 46.7 ตอบว่า มีประโยชน์มาก รองลงมาร้อยละ 31.9 ตอบว่าปานกลางและร้อยละ 21.4 ตอบว่าน้อย เมื่อพิจารณาตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านที่มีสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์พอใช้ส่วนใหญ่ ตอบว่าได้รับประโยชน์จากการเข้าเรียนในโครงการมาก ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนใหญ่ ตอบว่า ปานกลาง และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเกณฑ์ต้องปรับปรุง ส่วนใหญ่ ตอบว่าได้รับประโยชน์น้อย

หลังจากที่ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือไปแล้ว กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ 73.3 ตอบว่าภูมิใจมาก ร้อยละ 19.3 เฉย ๆ และร้อยละ 7.4 ไม่แน่ใจและเห็นว่าไม่ได้มีความภูมิใจเลย ซึ่งเมื่อพิจารณาตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแล้ว ส่วนใหญ่มีความภูมิใจมาก ความคิดเห็นในข้อนี้ไม่ค่อยมีความแตกต่างกัน

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการเรียนโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีเวลาต้องประกอบอาชีพและความยากจน ร้อยละ 16.3 ตอบว่าสุขภาพไม่ดี ร้อยละ 7.4 ให้เหตุผลว่า ไม่มีผู้สอน ขาดผู้ติดตาม ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจยิ่ง ส่วนร้อยละ 9.6 ไม่ตอบ

5.3 ความคิดเห็นต่อการอ่าน-ปัญหาอุปสรรค

ในตอนนี้งบประเด็นคำถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อการอ่านหนังสือของกลุ่มตัวอย่างว่า ควรสนใจที่จะอ่านหนังสือหรือไม่ เพราะเหตุใด รวมไปถึงข้อเสนอแนะในการที่จะช่วยไม่ให้ลืมหนังสือและปัญหาอุปสรรคของการไม่ได้อ่านหนังสือ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไป

ปรับปรุงและเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อไป

ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการอ่าน-ปัญหาอุปสรรคได้เสนอตามตาราง 16 ต่อไปนี้

ตาราง 16 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการอ่านหนังสือ-ปัญหาอุปสรรค

ประเด็นคำถาม	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ

1. ชาวบ้านควรสนใจอ่านหนังสือหรือไม่ เพราะเหตุใด

ควรสนใจ.....เพราะ 45 100.0 44 97.8 45 100.0 134 99.3

มีประโยชน์ได้รับความรู้/นำไปใช้ในชีวิต

24 53.3 19 42.2 22 48.9 65 48.1

ได้ทราบข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ

17 37.8 18 40.0 17 37.8 52 38.5

ได้ฝึกหัดการอ่าน-เขียนไม่ลืมหนังสือ

2 4.4 7 15.6 3 6.7 12 8.9

อื่น ๆ/ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์/รู้และบันเทิง

2 4.4 4 8.9 4 8.9 10 7.4

ไม่ควรสนใจ.....เพราะ - - 1 2.2 - - 1 0.7

จะถูกกล่าวหาว่าขี้เกียจทำงาน

- - 1 2.2 - - 1 0.7

ตาราง 16 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน						รวม	
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง			
	ความถี่		ร้อยละ		ความถี่		ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
2. วิธีการที่ช่วยให้ประชาชนไม่ลืมหนังสือ								
ฝึกอ่าน-เขียนเป็นประจำ	23	51.1	20	44.4	20	44.4	63	46.7
มีการแนะนำชักชวนให้อ่านหนังสือ	5	11.1	13	28.9	7	15.6	25	18.5
จัดการเรียนการสอนรื้อมหาหนังสือให้	6	13.3	7	15.6	6	13.3	19	14.1
จัดหาเอกสารและหนังสือมาไว้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	7	15.6	2	4.4	5	11.1	14	10.4
อื่น ๆ / ไม่มี	4	8.9	3	6.7	7	15.6	14	10.4
3. ปัญหาอุปสรรคต่อการไม่ได้อ่านหนังสือ								
ไม่มีเวลาว่างต้องประกอบอาชีพ/ยากจน	39	86.7	40	88.9	41	91.1	120	88.9
อายุและสุขภาพไม่ดี	2	4.4	2	4.4	2	4.4	6	4.4
อื่น ๆ เช่น ไม่สนใจ, อ่านไม่ได้ ฯลฯ	4	8.9	3	6.6	2	4.4	9	6.7

ตาราง 16 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน			
	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	รวม
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$
<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ ไม่ให้ชาวบ้านลืมนั่งหนังสือ</u>				
1. ปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.95	2.00	1.97	1.97
2. มีหนังสือพิมพ์ให้ชาวบ้านอ่านวันละ 2 ฉบับ	1.80	1.91	1.73	1.81
3. จัดหาหนังสือหลายๆอย่างไว้ในที่อ่านฯ	1.95	1.95	1.95	1.95
4. ให้ประชาชนยืมหนังสือ ไปอ่านที่บ้าน	1.13	0.82	1.06	1.00
5. ชักจูงให้ประชาชนมาใช้ที่อ่านฯ	1.75	1.91	1.75	1.80
6. จัดประกวดการอ่านหนังสือ ในหมู่บ้าน/ที่ อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.86	1.80	1.68	1.78
7. ทดสอบการอ่าน-เขียนแก่ประชาชนปีละ ครั้ง	1.84	1.80	1.66	1.77
8. จัดทำหนังสือพิมพ์ผนังให้ประชาชนได้ อ่าน	1.88	1.93	1.91	1.91
9. มีเจ้าหน้าที่ออกมาให้คำแนะนำชักจูง ประชาชนให้อ่านหนังสือ	1.95	1.93	1.84	1.91
10. ให้รางวัลหรือหนังสือชมเชยแก่คนที่อ่าน หนังสือเป็นประจำ	1.91	1.88	1.86	1.81
11. จัดอบรมให้ความรู้ด้านการอ่าน-เขียน อย่างน้อยปีละครั้ง	1.95	1.95	1.75	1.88
$\bar{X}$	1.82	1.80	1.74	1.78

ความคิดเห็นที่มีต่อการอ่านหนังสือและอุปสรรค ในตาราง 16 สรุปดังต่อไปนี้

ชาวบ้านควรมีความสนใจในการอ่านหนังสือหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวนร้อยละ 99.3 ตอบว่า ควรสนใจ เพราะ มีประโยชน์ได้รับความรู้และนำไปใช้ในชีวิต ทำให้ได้ทราบข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ฝึกหัดการอ่าน-เขียน จะได้ไม่ลืมหนังสือ และไม่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้รับความรู้และความบันเทิงมีเพียง 1 รายที่ตอบว่า ไม่สนใจ เพราะ กลัวว่าจะถูกกล่าวหาว่าขี้เกียจทำงานเอาแต่อ่านหนังสือ

วิธีการที่ช่วยให้ประชาชนไม่ลืมหนังสือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 46.7 ตอบว่า ให้มีการศึกษาอ่าน-เขียนเป็นประจำ รองลงมาร้อยละ 18.5 ตอบว่า มีการแนะนำชักชวนให้อ่านหนังสือ ร้อยละ 14.1 มีการจัดการเรียนการสอนหรือจัดหาหนังสือให้ ร้อยละ 10.4 แนะนำให้จัดหาเอกสารและหนังสือมาไว้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และร้อยละ 10.4 ไม่มีความคิดเห็น

ด้านปัญหาอุปสรรคต่อการไม่ได้อ่านหนังสือ กลุ่มตัวอย่างจำนวนถึง ร้อยละ 88.9 ตอบว่า ความยากจนทำให้ไม่มีเวลาว่างต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว ร้อยละ 4.4 ตอบว่า อายุมากและสุขภาพไม่ดี และร้อยละ 6.7 ตอบว่า ไม่สนใจและอ่านไม่ได้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการไม่ให้ชาวบ้านลืมหนังสือ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม (ค่าเฉลี่ยในระดับตั้งแต่ 1.91 - 1.97) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ควรปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มีการจัดนำหนังสือพิมพ์ผาฉาให้ประชาชนได้อ่านอย่างสม่ำเสมอ และควรมีเจ้าหน้าที่ออกมา แนะนำชักจูงให้ประชาชนสนใจอ่านหนังสือ รองลงมา (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.80 - 1.88) ตอบว่า เห็นด้วยกับการที่มีหนังสือพิมพ์ให้ชาวบ้านอ่านวันละ 2 ฉบับ และควรมีการชักจูงแนะนำให้ประชาชนมาใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านด้วย มีการให้รางวัลแก่ผู้มาใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และอ่านหนังสือเป็นประจำ นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมด้านการอ่าน-เขียน ให้แก่ประชาชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นอกนั้น (ค่าเฉลี่ย 1.77 - 1.88) ตอบว่า ควรจัดประกวดการอ่านหนังสือและที่อ่านที่มีการทดสอบการอ่าน-เขียน แก่ประชาชนปีละครั้ง (ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 1.00) มีกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้ชาวบ้านยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน

5.4 ความคิดเห็นต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน นับว่าเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญจนแทบได้ว่าเป็นแหล่งเดียวที่ประชาชนในชนบทได้มีโอกาสมาใช้เวลารว่างในการอ่านหนังสือ หากความรู้จากนี้บางหมู่บ้านยังใช้เป็นทั้งบประสังสรรค์ ประชุม นุดคุยกัน ในตอนนึ่งจึงมุ่งประเด็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ว่าเห็นความสำคัญของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหรือไม่อย่างไร มีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และจะมีวิธีการอย่างไรให้คนมาใช้บริการจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ดังเสนอตามตาราง 17 ต่อไปนี้

ตาราง 17 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน				รวม
ประเด็นคำถาม	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
				ความถี่ ร้อยละ
	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	

1. ประโยชน์ของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

เป็นแหล่งให้ทั้งความรู้และความบันเทิง

	31	18.9	26	57.8	28	62.2	85	63.0
ให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ	11	24.4	10	22.2	9	20.0	30	22.2
เป็นที่ชาวบ้านใช้เวลาว่างไปอ่านหนังสือ	3	6.7	3	6.7	-	-	6	4.4
อื่น ๆ / ไม่ตอบ	-	-	6	13.3	8	17.8	14	10.4

ตาราง 17 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน				
				รวม
ประเด็นคำถาม	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
				ความถี่ ร้อยละ
	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	ความถี่ ร้อยละ	

2. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ควรปรับปรุงและหาหนังสือเพิ่มเติม

26 56.6 27 54.0 26 51.0 79 53.7

จัดให้เป็นระเบียบสะอาดมีผู้ดูแล

6 13.0 6 12.0 6 11.8 18 12.2

จัดหาหนังสือมาไว้หลาย ๆ ประเภทและมีการสับเปลี่ยนหนังสือทุกเดือน

8 17.4 7 14.0 3 5.9 18 12.2

ควรสร้างให้อยู่บริเวณศูนย์กลางและมีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

- - 2 4.0 5 9.8 7 4.8

อื่น ๆ เช่น ไม่ควรใส่กุญแจตู้หนังสือ, ให้ประโยชน์ดีแล้ว

- - 3 6.0 4 7.8 7 4.8

ไม่ตอบ

6 13.0 5 10.0 7 13.7 18 12.2

ตาราง 17 (ต่อ)

สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน									
ประเด็นคำถาม							รวม		
	ดี	พอใช้		ต้องปรับปรุง		ความถี่ ร้อยละ			
ความถี่ ร้อยละ ความถี่ ร้อยละ ความถี่ ร้อยละ									
3. <u>ข้อเสนอแนะชักชวนให้คนมาใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน</u>									
โฆษณาชักชวนประชาสัมพันธ์ให้คนมาใช้									
	16	35.6	12	26.7	13	28.9	41	30.4	
บอกประโยชน์และความสำคัญของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน									
	10	22.2	14	31.1	15	33.3	39	28.9	
ปรับปรุงบริเวณและจัดหาหนังสือที่น่าสนใจ									
	5	11.1	9	20.0	10	22.2	24	17.8	
อื่น ๆ เช่น ให้รางวัล, จัดประกวด, ทำเป็นตัวอย่าง									
	8	17.8	8	17.8	5	11.1	21	15.6	
ตนเองยังไม่เคยมา คงไม่มีประโยชน์ที่จะแนะนำใคร									
	1	2.2	11	1.1	1	1.1	3	2.2	
ไม่ตอบ									
	5	11.1	1	1.1	1	1.1	7	5.2	

สรุปข้อมูลในตาราง 17 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
ประโยชน์ของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 63.0 ตอบว่าเป็นแหล่งให้ทั้ง
 ความรู้และความบันเทิง ร้อยละ 22.2 ตอบว่าให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีเพียงร้อยละ 4.4
 ตอบว่า ชาวบ้านใช้เวลาว่างไปอ่านหนังสือ ส่วนที่เหลือร้อยละ 10.4 ไม่ตอบ

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 53.7 ตอบว่า ควรปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และหาหนังสือเพิ่มเติม ร้อยละ 12.2 ตอบว่าจัดให้เป็นระเบียบ มีผู้ดูแลรักษาความสะอาด และจัดหาหนังสือมาไว้หลาย ๆ ประเภท และมีการสับเปลี่ยนหนังสือทุกเดือน ร้อยละ 4.8 ตอบว่าควรสร้างให้อยู่บริเวณศูนย์กลางและเพิ่มที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในหมู่บ้านให้มากขึ้น และเห็นว่าให้ประโยชน์ดีแล้ว มี 1 รายตอบว่าไม่ควรใส่กุญแจตู้หนังสือเพราะลำบากเวลามาใช้บริการ ที่เหลือร้อยละ 12.2 ไม่ตอบ

สำหรับการแนะนำชักชวนให้คนมาใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 30.4 ใช้วิธีโฆษณาประชาสัมพันธ์ชักชวนให้คนมาใช้ รองลงมาร้อยละ 28.9 บอกประโยชน์และความสำคัญของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 17.8 แนะนำให้มีการปรับปรุงบริเวณและจัดหาหนังสือที่น่าสนใจ ที่เหลือตอบว่าให้รางวัล จัดประกวด และการทำตัวเป็นอย่าง ที่น่าสนใจคือ คำตอบที่ว่า ตนเองยังไม่เคยมาคงไม่มีประโยชน์ในการที่จะไปแนะนำใคร

ตอนที่ 6 เปรียบเทียบการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ, โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมและการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ ของประชาชนตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ในตอนนี้ผู้วิจัยได้นำผลของความแตกต่างเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ ซึ่งได้แก่ ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนหนังสือทั่วไป, โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่าน-เขียนหนังสือ, การรับฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมาทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยใช้ F-test แล้วทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ Tukey's HSD test โดยแยกการทดสอบตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนหนังสือทั่วไป
2. โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านการอ่าน-เขียน, การรับฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และ ภาพยนตร์
3. การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

ซึ่งประเด็นต่าง ๆ ทั้ง 3 ประเด็นได้เสนอในตาราง 18 - 36 ดังต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนหนังสือทั่ว ๆ ไป ได้แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 18 ต่อไปนี้

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนของประชาชนจำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	317.34548	2	158.67274	6.261374*
ภายในกลุ่ม	3345.08148	132	25.34152	
รวม	3663.08148	134		

*P < .05

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 18 พบว่า ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่าระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ Tukey's HSD test ดังตาราง 19

ตาราง 19 ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระดับความสามารถการอ่าน-เขียนหนังสือทั่วไป จำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ $\bar{X}_3$			
	$\bar{X}$	9.99	9.53	7.37
X_1	9.99	-	0.46	2.62*
X_2	9.53	-	-	2.16
X_3	7.37	-	-	-
$T = q .05 (k, f) \quad MSW/n = 2.4839$				

จากตาราง 19 ผลของการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับดี มีระดับความสามารถการอ่าน-เขียนดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดีและระดับพอใช้มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้ และต้องปรับปรุงมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นกัน

2. โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ

ในตอนนี้เป็นการศึกษาทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือทั่วไป การอ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือเล่ม/วารสาร การเขียนหนังสือ และการรับฟังวิทยุ ดู

โทรทัศน์และภาพยนตร์และการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เพื่อความชัดเจนผู้วิจัยได้เสนอตารางค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือในตารางที่ 20 แล้วจึงวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้ทั้ง 8 ประเด็นดังกล่าว และในข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้วิธีการของ Tukey's HSD test ดังตาราง 21 - 36

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้ด้านหนังสือของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

โอกาสการเรียนรู้	สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน			
	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง	รวม
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$
1. จากการอ่านหนังสือทั่วไป	1.24	1.22	0.84	1.10
2. จากการเขียนหนังสือ	1.02	1.20	0.93	1.05
3. จากการอ่านหนังสือพิมพ์	1.31	0.88	0.82	1.00
4. จากการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร	1.11	0.97	0.40	0.82
5. การเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.08	0.84	0.66	0.86
6. จากการฟังวิทยุ	1.55	1.68	1.48	1.57
7. จากการดูโทรทัศน์	1.64	1.22	1.35	1.40
8. จากการดูภาพยนตร์	0.77	0.93	0.62	0.77

2.1 โอกาสการอ่านหนังสือโดยทั่วไป เป็นการเปรียบเทียบโอกาสการอ่านหนังสือของกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ระดับคือ ดี พอใช้ และต้องปรับปรุงว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยใช้ F-test แล้วทดสอบความแตกต่างดังตาราง 21 - 22

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของโอกาสการอ่านหนังสือทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4.53	2	2.265	5.154*
ภายในกลุ่ม	58.02	132	0.4395	
รวม	62.55	134		

P < .05*

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 21 พบว่า โอกาสการเรียนรู้ด้านการอ่านหนังสือทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ประเภท คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่าโอกาสการเรียนรู้จากการอ่านหนังสือทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระดับใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ Tukey's HSD test ดังแสดงไว้ในตาราง 22

ตาราง 22 ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือทั่วไป จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ $\bar{X}_3$			
	$\bar{X}$	1.24	1.22	0.84
X_1	1.24	-	0.02	0.4*
X_2	1.22	-	-	0.38*
X_3	0.84	-	-	-
T = q .05 (k,f)		MSW/n = 0.327		

$$*p < .05$$

จากตาราง 22 ผลของการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีและพอใช้ มีโอกาสเรียนรู้จากการอ่านหนังสือทั่วไปมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ต้องปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดีและพอใช้ มีโอกาสเรียนรู้จากการอ่านหนังสือทั่วไปแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 โอกาสในการเขียนหนังสือ เป็นการเปรียบเทียบโอกาสการเขียนหนังสือของกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยใช้ F-test ดังตาราง 23

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการเขียนหนังสือ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1.6591	12	0.82955	1.6852
ภายในกลุ่ม	64.9779	132	0.49225	
รวม	66.6370	134		

$$P < .05$$

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 23 พบว่าโอกาสในการเขียนหนังสือของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ประเภท คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 โอกาสการอ่านหนังสือพิมพ์ เป็นการเปรียบเทียบโอกาสการอ่านหนังสือพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านทั้ง 3 ระดับคือ ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยใช้ F-test แล้วทดสอบความแตกต่างดังตาราง 24 - 25

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6.325	2	3.1625	6.8809*
ภายในกลุ่ม	60.6675	132	0.4596	
รวม	66.9925	134		

*P < .05

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 24 พบว่า โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ประเภท คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่าโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านประเภทใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ Tukey's HSD test ดังแสดงไว้ในตาราง 25

ตาราง 25 ทดสอบความแตกต่าง เกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ $\bar{X}_3$			
	$\bar{X}$	1.31	0.88	0.82
X_1	1.31	-	0.43*	0.49*
X_2	0.88	-	-	0.06
X_3	0.82	-	-	-
T = q .05 (k,f) MSW/n = 0.33451				

จากตาราง 25 ผลของการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี มีโอกาสการเรียนรู้จากการอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง มีโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านการอ่านหนังสือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 โอกาสการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร เป็นการเปรียบเทียบโอกาสการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร ของกลุ่มตัวอย่างตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ระดับคือ ดี พอใช้ และต้องปรับปรุงว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยใช้ F-test แล้วทดสอบความแตกต่าง ดังตาราง 26 - 27

ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือเล่ม/วารสารของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	12.852	2	6.426	12.078*
ภายในกลุ่ม	70.229	132	0.532	
รวม	83.081	134		

*P < .05

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 26 พบว่า โอกาสการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่าโอกาสการเรียนรู้จากการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านประเภทใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ Tukey's HSD test ดังแสดงไว้ในตาราง 27

ตาราง 27 ทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับโอกาสการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร ของกลุ่ม
ตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ $\bar{X}_3$			
	$\bar{X}$	1.11	0.97	0.40
X_1	1.11	-	0.14	0.71*
X_2	0.97	-	-	0.57*
X_3	0.40	-	-	-
T = q .05 (k,f)		MSW/n = 0.35		

จากตาราง 27 ผลของการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีและพอใช้ มีโอกาสอ่านหนังสือเล่ม/วารสารมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ต้องปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดีและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้ มีโอกาสอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 การเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นการเปรียบเทียบการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่าง ตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ระดับคือ ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยใช้ F-test ทดสอบความแตกต่างดังตาราง 28 - 29

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือ-ประจำหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4.043	2	2.0215	4.481 *
ภายในกลุ่ม	59.557	132	0.4511	
รวม	63.6	134		

*P < .05

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 28 พบว่า การเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ระดับ คือ ดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่า การเข้าไปใช้บริการของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับใด แตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ Tukey's HSD test ดังแสดงไว้ในตาราง 29

ตาราง 29 ทดสอบความแตกต่างด้านการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ $\bar{X}_3$			
	$\bar{X}$	1.08	0.84	0.66
X_1	1.08	-	0.24	0.42 [*]
X_2	0.84	-	-	0.18 [*]
X_3	0.66	-	-	-
T = q .05 (k, f) MSW/n = 0.3314				

*P < .05

จากตาราง 29 ผลของการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี มีการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้และต้องปรับปรุง มีการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดีและพอใช้ มีการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ.

2.6 โอกาสการฟังวิทยุ เป็นการเปรียบเทียบโอกาสการฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ระดับคือ ดี พอใช้ และต้องปรับปรุงว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยใช้ F-test

ตาราง 30 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านโอกาสการฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.914	2	0.457	1.0262
ภายในกลุ่ม	62.019	132	0.469	
รวม	62.933	134		

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 30 พบว่า โอกาสการเรียนรู้จากการฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีโอกาสการฟังวิทยุแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.7 โอกาสการดูโทรทัศน์ เปรียบเทียบโอกาสการดูโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ระดับคือ ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยใช้ F-test แล้วทดสอบความแตกต่าง ดังตาราง 31 - 32

ตาราง 31 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการดูโทรทัศน์ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4.18	2	2.09	4.723*
ภายในกลุ่ม	58.418	132	0.4425	
รวม	62.592	134		

*P < .05

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 31 พบว่าโอกาสในการดูโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่า โอกาสการดูโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ Tukey's HSD test ดังแสดงไว้ในตาราง 32

ตาราง 32 ทดสอบความแตกต่างโอกาสเกี่ยวกับการดูโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ $\bar{X}_3$			
	$\bar{X}$	1.64	1.22	1.35
X_1	1.64	-	0.29	0.42*
X_2	1.35	-	-	0.13
X_3	1.22	-	-	-
T = q .05 (k,f)		MSW/n = 0.3282		

*P < .05

จากตาราง 32 ผลของการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี มีโอกาสดูโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้และต้องปรับปรุง มีโอกาสดูโทรทัศน์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดีและพอใช้ มีโอกาสดูโทรทัศน์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.8 โอกาสการดูภาพยนตร์ เปรียบเทียบโอกาสการดูภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่างตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ระดับคือ ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร แล้วทดสอบความแตกต่าง ดังตาราง 33 - 34

ตาราง 33 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับโอกาสการดูภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2.2	2	1.1	4.1353*
ภายในกลุ่ม	35.133	132	0.266	
รวม	37.333	134		

*P < .05

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 33 พบว่า โอกาสจากการดูภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต่างกัน คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีโอกาสในการดูภาพยนตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่า โอกาสการเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ Tukey's HSD test ดังแสดงไว้ในตาราง 34

ตาราง 34 ทดสอบโอกาสการดูภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	$\bar{X}_2$ $\bar{X}_1$ $\bar{X}_3$			
	$\bar{X}$	0.93	0.77	0.62
X_2	0.93	-	0.16	0.31*
X_1	0.77	-	-	0.15
X_3	0.62	-	-	-
T = q .05 (k,f)		MSW/n = 0.25448		

*P < .05

จากตาราง 34 ผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้ มีโอกาสดูภาพยนตร์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีและต้องปรับปรุง มีโอกาสการดูภาพยนตร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี มีโอกาสดูภาพยนตร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ ได้แสดงผลการวิเคราะห์ตามตาราง 35 และ 36 ดังต่อไปนี้

ตาราง 35 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่ว ๆ ไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

แหล่งของตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	264.792	2	132.396	3.9899*
ภายในกลุ่ม	4380.0894	132	33.1824	
รวม	4644.88148	134		

*P < .05

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 35 พบว่า การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 ระดับ คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่า การนำความรู้ไปใช้ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ Tukey's HSD test ดังแสดงไว้ในตาราง 36

ตาราง 36 ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่ว ๆ ไป จำแนกตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ $\bar{X}_3$			
	$\bar{X}$	12.14	10.89	8.20
X_1	12.14	-	1.25	2.94 [*]
X_2	10.89	-	-	2.69
X_3	8.20	-	-	-
T = q .05 (k,f)		MSW/n = 2.842337		

*P < .05

จากตาราง 36 ผลของการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี มีการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีและพอใช้ มีการนำความรู้ไปใช้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้และต้องปรับปรุง มีการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นการติดตามผลประชาชนในชนบทผู้ผ่านโครงการณรงค์เพื่อ การรู้หนังสือแห่งชาติ เฉพาะในส่วนที่ดำเนินการในจังหวัดลำพูน ตั้งแต่เริ่มโครงการ คือ พ.ศ. 2528 จนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2531 เพื่อจะศึกษาว่าหลังจากประชาชนเหล่านั้น ได้รับประกาศนียบัตรรับรองว่าเป็นผู้อ่านออกเขียนได้แล้ว ได้มีการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติม และการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพราะปัญหาที่ฝ่ายรัฐบาล เอกชนและ หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความเป็นห่วงกันก็คือเกรงว่าประชาชนผู้ผ่านโครงการแล้วจะลืมหนังสือ และกลับกลายเป็นผู้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ไปอีก ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประกอบ การวางแผน การจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนลืมหนังสือ และ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านหนังสือของประชาชนในชนบทให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาว่าประชาชนในชนบท ผู้ที่ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ แล้ว มีสภาพการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติมมากน้อยเพียงใด และใช้วิธีใดบ้างในการเรียนรู้ นั้น
2. เพื่อศึกษาการนำความรู้ด้านหนังสือ ไปใช้ในสภาพที่เกิดขึ้นจริงในชนบท ของ ประชาชนผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติว่าใช้ในโอกาสใดบ้างมากน้อยเพียง ใด
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการรู้หนังสือ เช่น การเห็นความจำ เป็นของการรู้หนังสือ การช่วยรักษาสภาพการเรียนรู้หนังสือ และการพัฒนาความสามารถด้าน หนังสือของประชาชนภายใต้สถานการณ์และ เงื่อนไขของท้องถิ่นชนบทของไทยในปัจจุบัน
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติม และการนำความรู้ด้าน หนังสือ ไปใช้ระหว่างหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสภาพแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดลำพูนที่มีอายุระหว่าง 14 - 50 ปี ผู้ซึ่งอ่านไม่ออก-เขียนไม่ได้ และได้เข้าร่วมโครงการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ แล้วได้รับประกาศนียบัตรรับรองว่าเป็นผู้ที่อ่านออกเขียนได้ตามเกณฑ์ประเมินของโครงการแล้ว นับถึงเดือน มีนาคม พ.ศ.2531 มีจำนวนทั้งสิ้น 7,160 คน

กลุ่มตัวอย่าง สุ่มมาจากประชากรข้างต้นด้วยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เริ่มจากสุ่มอำเภอมา 3 อำเภอ จากทั้งหมด 6 อำเภอกับอีก 1 กิ่งอำเภอ แล้วสุ่มตำบล 5 ตำบล จาก 3 อำเภอ โดยอำเภอใหญ่สุ่มมาอำเภอละ 2 ตำบล ส่วนอีก 1 อำเภอเล็กสุ่มมา 1 ตำบล ได้จำนวนตำบลทั้งสิ้น 5 ตำบล แต่ละตำบลทำการคัดเลือกหมู่บ้านมาทำการศึกษา 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านที่มีผู้อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดี ระดับพอใช้ และระดับต้องปรับปรุง มาอย่างละหมู่บ้าน ได้หมู่บ้านเป้าหมายรวมทั้งสิ้น 15 หมู่บ้าน สุ่มประชาชนผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ มาหมู่บ้านละ 9 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 135 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากครูอาสาสมัครเดินสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูนจำนวน 5 คน ได้ร่วมกันเป็นคณะออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามประเด็นคำถามในแบบสอบถาม ได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 135 คน เป็นชาย 78 คน หญิง 57 คน มีอายุตั้งแต่ 15 - 60 ปี ร้อยละ 74.1 มีครอบครัวแล้ว ที่ยังโสดมีร้อยละ 25.9 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 27.4 ไม่เคยเรียนหนังสือ ร้อยละ 24.4 เรียนจบชั้นป.3 ร้อยละ 20.7 จบชั้นป.2 ร้อยละ 20.7 จบชั้นป.4 และเพียงร้อยละ 7.4 จบชั้นป.1

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. คำถามที่เป็นปลายเปิดใช้วิธีจัดประเภทของคำตอบ รวมเนื้อหาอย่างเดียวกันไว้ด้วยกัน ทำการแจกแจงความถี่ และแปลงเป็นค่าร้อยละ
2. คำถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และข้อที่สามารถจัดอันดับได้ ใช้วิธีกำหนดน้ำหนักคะแนนแล้วคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคำตอบแต่ละประเด็น
3. ทำการทดสอบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ซึ่งมีอยู่ 3 กลุ่ม โดยการทดสอบความแปรปรวนด้วย F-test.

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถด้านการอ่าน-เขียน และความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มเติม

1.1 เกี่ยวกับระดับความสามารถด้านการอ่านและเขียนโดยทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 64.4 สามารถอ่าน-เขียนอยู่ในระดับพอใช้ได้ ร้อยละ 14.8 อ่านเขียนได้ในระดับดี ร้อยละ 11.9 อ่านเขียนไม่ได้เลย และร้อยละ 6.7 อ่านออกแต่เขียนไม่ได้

1.2 ความสนใจการเรียนรู้เพิ่มเติม

1) ด้านการเรียนรู้หนังสือทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.3 สนใจอยากเรียนหนังสือเพิ่มเติม โดยให้เหตุผลว่า อยากมีความรู้และเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 45.2 ไม่อยากเรียน เพราะไม่มีเวลาว่าง อายุมากและสุขภาพไม่ดี สำหรับผู้ที่ตอบว่าอยากเรียนเพิ่มเติมเห็นว่า คงจะเรียนได้ในตอนกลางคืนและเวลาว่าง เรียนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ และเรียนจากการศึกษาทางไกล สำหรับสื่อที่ช่วยให้ประชาชนเรียนรู้มากที่สุดนั้น ร้อยละ 36.6 เห็นว่าได้จากวิทยุ รองลงมาร้อยละ 30.7 จากโทรทัศน์ ร้อยละ 24.3 จากการอ่าน และร้อยละ 8.4 ได้จากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

2) ความสนใจในการอ่านหนังสือ ร้อยละ 38.8 ชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมาร้อยละ 25.7 ชอบอ่านหนังสือประเภทบันเทิงและนวนิยาย ร้อยละ 16.2

ชอบอ่านแบบเรียนและตำราต่าง ๆ เรื่องที่สนใจอ่านจากหนังสือพิมพ์-เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข่าวการเมือง บันเทิงและนวนิยาย ข่าวเกษตรและพัฒนาชนบท ข่าวต่างประเทศและข่าว กีฬา/มวย ส่วนเรื่องที่สนใจอ่านจากหนังสือเล่มเรียงตามลำดับ ได้แก่ นวนิยายและข่าวดาราดารา ภาพยนตร์ ความรู้ทั่วไป การพัฒนา/การเกษตร ตลก การทำอาหาร/นมแม่บ้าน และมวย

3) ความสนใจในการฟังวิทยุ ร้อยละ 86.7 มีรายการที่ฟังวิทยุเป็นประจำ ร้อยละ 13.3 ไม่มีรายการประจำ สำหรับผู้ที่ฟังรายการเป็นประจำนั้นร้อยละ 80.7 ตอบว่า รายการข่าว รองลงมา ได้แก่ รายการเพลง รายการละครและซอพื้นเมือง คือ การขับ ร้องพื้นบ้านชาวเหนือ รายการธรรมะ การเกษตร และกีฬามวย

4) ความสนใจในการดูโทรทัศน์ ร้อยละ 51.4 ดูรายการข่าวและเหตุการณ์สำคัญร้อยละ 38.0 ละครและภาพยนตร์ ที่เหลือนอกนั้น ได้แก่ รายการข่าวกีฬา/มวย และดนตรี/เพลง

2. โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติม

2.1 โอกาสการเรียนรู้จากการอ่านและเขียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี โอกาสในการอ่านและการเขียนนาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 52.6 และ 50.4) รองลงมาอ่าน-เขียนเป็นประจำ (ร้อยละ 28.9 และ 27.4) และไม่ได้อ่าน-เขียนเลย (ร้อยละ 18.5 และ 22.2) ตามลำดับ

2.2 โอกาสเกี่ยวกับการอ่านหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่าง 50.4 นาน ๆ ครั้งอ่าน หนังสือพิมพ์ รองลงมาร้อยละ 25.2 อ่านเป็นประจำ และไม่ได้อ่านเลย ร้อยละ 24.4 โดยอ่านจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านร้อยละ 67.4 รองลงมาอ่านที่บ้านตนเองร้อยละ 19.3 นอกนั้นอ่านจากร้านค้าในหมู่บ้าน และบ้านเพื่อนบ้านตามลำดับ

เกี่ยวกับเวลาที่อ่านและลักษณะการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 40.7 อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลาว่าง รองลงมาร้อยละ 28.9 อ่านในตอนกลางวัน/เย็น ที่อ่านกันน้อยได้แก่ ตอนเช้าและตอนกลางคืน ซึ่งลักษณะการอ่านนั้น พบว่า ร้อยละ 51.5 ชอบอ่านคนเดียว ร้อยละ 20.7 อ่านรวมกับคนอื่น และร้อยละ 23.7 ไม่ตอบหรือไม่ได้อ่าน

เลขตามลำดับ

2.3 การอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร ร้อยละ 35.6 มีโอกาสอ่านนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 23.7 อ่านเป็นประจำ และร้อยละ 40.7 ไม่ได้อ่าน สำหรับสภาพที่อ่านนั้นร้อยละ 31.3 ตอบว่าอ่านที่บ้านตนเอง ร้อยละ 26.3 อ่านจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของโอกาสการอ่าน พบว่า ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสภาพดีกับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน และหมู่บ้านทั้ง 2 ประเภท มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าหมู่บ้านที่มีที่อ่านอยู่ในสภาพต้องปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X} = 1.11, 0.97$ และ 0.40 ตามลำดับ)

2.4 การไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่าร้อยละ 51.1 ตอบว่าไปใช้นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 36.3 ไม่เคยไปใช้ และร้อยละ 17.8 ไปใช้เป็นประจำ เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม พบว่า ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสภาพดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 26.7 ตอบว่าไปใช้เป็นประจำ ร้อยละ 56.6 ไปใช้นาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 17.7 ไม่เคยไปใช้ ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสืออยู่ในสภาพพอใช้ นั้น ร้อยละ 15.6 ไปใช้เป็นประจำ ร้อยละ 53.3 ใช้นาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 31.1 ไม่เคยไปใช้ ส่วนหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือที่มีสภาพต้องปรับปรุงนั้น ร้อยละ 11.1 ไปใช้เป็นประจำ ร้อยละ 44.5 ใช้นาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 44.5 ไม่เคยไปใช้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการไปใช้ที่อ่านหนังสือพบว่า หมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือที่มีสภาพดี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า หมู่บ้านที่มีสภาพพอใช้ และต้องปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\bar{X} = 1.08, 0.84$ และ 0.66 ตามลำดับ)

2.5 โอกาสการเรียนรู้จากวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.9 ฟังวิทยุเป็นประจำ ร้อยละ 20.0 ฟังนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 11.1 ไม่ได้ฟัง ด้านการดูโทรทัศน์ ร้อยละ 51.9 ดูเป็นประจำ ร้อยละ 37.0 ดูนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 11.1 ไม่เคยได้ดู ส่วนการดูภาพยนตร์นั้น ร้อยละ 5.2 ดูบ่อย ๆ ร้อยละ 67.4 ดูนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 27.4 ไม่เคยได้ดู ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.7 ได้ดูภาพยนตร์ 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ 17.8 ดู 3 - 4 ครั้ง ร้อยละ 8.1 ดู 5 - 6 ครั้ง และร้อยละ 16.3

มากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป และร้อยละ 34.1 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

2.6 โอกาสการเรียนรู้จากการเข้าอบรม ประชุมสัมมนาและการเป็นสมาชิกกลุ่ม

1) เกี่ยวกับการเข้าอบรมในช่วง 3 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.6 ตอบว่าเคยได้รับการอบรม ร้อยละ 49.4 ไม่ตอบและไม่เคย การอบรมที่เคยได้รับที่มีความถี่สูงได้แก่ การอบรมด้านเกษตร และด้านการป้องกันตนเอง นอกนั้น ได้แก่ ด้านวิชาชีพ สาธารณสุข สหกรณ์ร้านค้า และกรรมการหมู่บ้าน

2) กิจกรรมการร่วมประชุมสัมมนาในรอบ 1 ปีนั้น ร้อยละ 45.2 เคยเข้าประชุม เพื่อชี้แจงกิจกรรมหมู่บ้าน ร้อยละ 11.1 ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน และร้อยละ 5.2 ประชุมกลุ่มหม่มสาว/กลุ่มแม่บ้าน

3) การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 24.8 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 20.0 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 16.0 เป็นสมาชิกกองทุนเวชภัณฑ์ นอกนั้นเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน/สตรี กลุ่มหม่มสาว/เยาวชน สหกรณ์ร้านค้า กลุ่มฌาปนกิจศพ และกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 32.8 ไม่ตอบและไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ

3. การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

3.1 การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1) ความรู้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างตอบว่า เอนไปใช้ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน นำไปเล่าสู่กันฟังและแนะนำเพื่อนเมื่อมีปัญหา นำไปสอนและเล่าให้ลูกหลานฟัง นำไปปรับปรุงด้านการเกษตรและอาชีพ

2) ความรู้จากการอ่านหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ร้อยละ 68.9 ตอบว่าเคยนำไปใช้ โดยนำไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ใช้ประกอบอาชีพ ใช้ปรับปรุงด้านการอ่าน-เขียน และปรับปรุงด้านสุขอนามัย ร้อยละ 31.1 ตอบว่าไม่เคยนำไปใช้ เพราะไม่มีเวลา และความจำไม่ดี

3) ความรู้จากการอ่านเอกสาร-ใบปลิวต่าง ๆ ร้อยละ 34.9 อ่านแล้วนำไปคิดหรือพูดคุยกัน ร้อยละ 29.6 อ่านแล้วนำไปปฏิบัติตาม และร้อยละ 5.9 อ่านเฉย ๆ

ไม่ได้ใช้ทำอะไร

4) ความรู้จากการอบรม กลุ่มตัวอย่างตอบว่า นำไปใช้ในการปรับปรุงพืชไร่พืชสวน การสร้างความสามัคคีเพื่อป้องกันตนเองและหมู่บ้าน ใช้เพิ่มความรู้ใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ช่วยเหลือเพื่อนบ้านและชุมชน

3.2 การนำไปใช้ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.1 ตอบว่าเคยนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยใช้ปรับปรุงบริเวณ จัด รักษาและซ่อมแซมหนังสือร้อยละ 47.4 ตอบว่าไม่เคย เพราะไม่มีเวลาว่าง บ้านห่างไกลจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และสุขภาพไม่ดี ร้อยละ 63.7 เคยนำความรู้ไปใช้ในการทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 36.3 ไม่เคย สำหรับการนำความรู้ไปช่วยเหลือและติดต่อกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการเรียนรู้ ได้แก่ ใช้ในการถ่ายทอดความรู้กับช่วยแนะนำด้านอ่านและเขียน

3.3 การนำความรู้ไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่วไป กิจกรรมที่นำความรู้ไปใช้มากเรียงตามลำดับ ได้แก่ อ่านสลากยาหรือคำแนะนำการใช้สินค้า ใช้ในการเดินทางโดยการอ่านป้ายต่าง ๆ ใช้อ่านหนังสือทั่วไป และใช้อ่านคำขวัญ ป้ายประกาศชื่อสถานที่ ที่ใช้น้อย ได้แก่ การกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการ และการเขียนจดหมาย

4. ความคิดเห็นต่อการรู้หนังสือ

1) การเห็นความจำเป็นต่อการอ่านเขียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.00 เห็นว่าการอ่านและเขียนมีความจำเป็น เพราะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ทราบเหตุการณ์และข่าวสาร ทำให้ฉลาดรู้ทันคน ใช้แสวงหาความรู้และติดต่อราชการ ร้อยละ 7.4 ตอบว่าไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ และร้อยละ 3.0 ตอบว่าไม่จำเป็น เพราะแก่ชราแล้ว และตนเองอ่านไม่ได้

2) ความคิดเห็นต่อการร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ เกี่ยวกับเหตุผลที่เข้าร่วมในโครงการ ร้อยละ 72.6 ตอบว่า เพราะอยากรู้หนังสือ และร้อยละ 25.2 ตอบว่าเพราะมีข้อในบัญชีจึงจำเป็นต้องเรียน สำหรับวิธีเรียนนั้น ร้อยละ 42.2 เรียน

ด้วยตนเอง ร้อยละ 34.8 เรียนจากอาสาสมัคร ร้อยละ 11.1 เรียนแบบตัวต่อตัว เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้ ร้อยละ 46.7 เห็นว่าการเรียนโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ให้ประโยชน์มาก ร้อยละ 31.9 ตอบว่าปานกลาง และ 21.4 ได้ประโยชน์น้อย ด้านความภูมิใจ ร้อยละ 73.3 ภูมิใจมาก ร้อยละ 19.3 เฉย ๆ และร้อยละ 7.4 ไม่น่าใจ/ไม่ภูมิใจ ส่วนปัญหาและอุปสรรคจากการเรียน ได้แก่ ไม่มีเวลา ยากจน สุขภาพไม่ดี ไม่มีผู้สอน และขาดผู้ติดตามผล

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีป้องกันไม่ให้ชาวบ้านลืมหนังสือ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ ปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดหาหนังสือหลาย ๆ อย่างไว้ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดทำหนังสือพิมพ์ฝาผนังให้ประชาชนได้อ่าน มีเจ้าหน้าที่ออกมาให้คำแนะนำ ชักชวนประชาชนให้อ่านหนังสือ และ จัดอบรมให้ความรู้ด้านการอ่าน-เขียน อย่างน้อยปีละครั้ง

4) ความคิดเห็นต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ ได้แก่ เป็นแหล่งให้ความรู้และความบันเทิง ให้ข้อมูลข่าวสาร และเป็นที่ชาวบ้านใช้เวลาว่างไปอ่านหนังสือ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ได้แก่ ให้จัดหาหนังสือเพิ่ม จัดให้เป็นระเบียบ-สะอาด จัดหนังสือไว้หลายประเภทและมีการสับเปลี่ยนหนังสือทุกเดือน ควรตั้งอยู่ในที่ศูนย์กลางและมีจำนวนที่อ่านเพิ่มขึ้นกับไม่ควรใส่กุญแจตู้หนังสือ

5. การเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือที่มีสภาพแตกต่างกัน

1. ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนหนังสือทั่ว ๆ ไป เมื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่าน-เขียนของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุงแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($X = 1.25, 1.19$ และ 0.92 ตามลำดับ) โดยกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี มีระดับความสามารถในการอ่าน-เขียน ดีกว่าผู้ที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง แต่ไม่พบความแตกต่างเกี่ยวกับระดับความสามารถในการอ่าน-เขียน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีและพอใช้กับระหว่างหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้และต้องปรับปรุง

2. โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ

2.1) โอกาสการเรียนรู้ด้านหนังสือทั่วไป เกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้ด้านการอ่านหนังสือทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 1.24, 1.22 และ 0.84 ตามลำดับ) โดยกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีและพอใช้ มีโอกาสเรียนรู้จากการอ่านหนังสือทั่วไปมากกว่าที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่พบความแตกต่างระหว่างหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีกับพอใช้

2.2) โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีโอกาสการอ่านหนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 1.31, 0.88 และ 0.82 ตามลำดับ) โดยกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี มีโอกาสอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้ ต้องปรับปรุง แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสภาพพอใช้ และต้องปรับปรุง

2.3) โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี พอใช้ และต้องปรับปรุง มีโอกาสการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 1.11, 0.97 และ 0.40 ตามลำดับ) โดยค่าเฉลี่ยของโอกาสการอ่านของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพดีกับพอใช้ สูงกว่า สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีกับพอใช้

2.4) การเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี พอใช้ และต้องปรับปรุง มีการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 1.08, 0.84 และ 0.66 ตามลำดับ) โดยค่าเฉลี่ยการเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี สูงกว่าสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ต้องปรับปรุง แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีกับพอใช้ และต้องปรับปรุง

2.5) โอกาสการดูโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีโอกาสดูโทรทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 1.64, 1.22 และ 1.35 ตามลำดับ) โดยค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับโอกาสการดูโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี สูงกว่าที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง แต่ไม่พบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้กับต้องปรับปรุง และดีกับพอใช้

2.6) การดูภาพยนตร์ กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีโอกาสดูภาพยนตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 0.77, 0.93 และ 0.62 ตามลำดับ) โดยค่าเฉลี่ยการดูภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพอใช้ สูงกว่า สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีกับต้องปรับปรุง และดีกับพอใช้

3. การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่ว ๆ ไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี, พอใช้ และต้องปรับปรุง มีการนำความรู้ไปใช้ในการอ่าน-เขียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 1.11, 1.09 และ 0.82 ตามลำดับ) โดยค่าเฉลี่ยการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน-เขียนของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี สูงกว่าต้องปรับปรุง แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีกับพอใช้ และพอใช้กับต้องปรับปรุง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าที่นำเสนอข้างต้น มีประเด็นที่ควรหยิบยกมาอภิปราย ดังนี้

1. การเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติมและวิธีการเรียนรู้

ประชาชนผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูน มีระดับความสามารถในการอ่าน-เขียน อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยในการอ่านสูงกว่าการเขียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนมีโอกาสในการเข้ากิจกรรมการอ่านมากกว่าการเขียน ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจต้องการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติม ชอบอ่านหนังสือพิมพ์รายวันมากที่สุด รองลงมาอ่านหนังสือเล่ม วารสารและนิตยสาร ใบปลิว แผ่นพับต่าง ๆ โดยมักอ่านในช่วงเวลาที่ว่าง มีจุดประสงค์เพื่อต้องการความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และทำให้ทราบข่าวสารบ้านเมือง ฉลาดทำให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผล โครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ซึ่งกล่าวถึงผลกระทบของ โครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติว่าประชาชนมีการใฝ่หาความรู้ โดยชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่วารสาร/นิตยสาร ใบปลิว เอกสารต่าง ๆ ซึ่งมักอ่านในเวลาว่าง เช่นกัน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ. 2528 : 39)

ด้านสถานที่ที่ประชาชนใช้ศึกษาหาความรู้ ส่วนใหญ่มักอ่านหนังสือพิมพ์ จากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาที่บ้านตนเอง ส่วนหนังสือเล่ม นิตยสารต่าง ๆ อ่านที่บ้านตนเอง มากที่สุด รองลงมาอ่านที่ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อาจเป็นเพราะที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นแหล่งเดียวที่ให้ความรู้ด้านหนังสือแก่ประชาชนในชนบท ได้รับหนังสือพิมพ์รายวัน วันละ 2 ฉบับเป็นประจำอยู่แล้ว เมื่อมาใช้บริการก็ยังได้พบปะพูดคุยกันกับเพื่อนบ้านด้วย ส่วนหนังสือเล่มส่วนใหญ่อ่านที่บ้านของตนเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก หนังสือเล่มที่มีในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นหนังสือเก่า ๆ อ่านไปแล้ว และเป็นหนังสือที่ไม่ชอบอ่าน ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

เกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้จากวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ฯลฯ ประชาชนส่วนใหญ่ ได้รับฟังข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ จากวิทยุมากที่สุด รองลงมาโดยการดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ส่วนภาพยนตร์และหอกระจายข่าวมีเพียงจำนวนน้อย ทั้งนี้เนื่องจากวิทยุสามารถติดตัวไปด้วยในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มักเอาติดตัวไปทำงานในที่ต่าง ๆ และโทรทัศน์ก็เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลขยายวงกว้างไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะประชาชนที่อ่านไม่ออก-เขียนไม่ได้ และกลุ่มอายุสูงกว่า 40 ปี ชอบดูโทรทัศน์กันมาก เพราะเข้าใจได้ง่าย มองเห็นภาพได้ ดีกว่าการอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของปฐม นิคมานนท์ ไพบูลย์ วชิราโชติคุณ และบำเหน็ สุวดี (2531) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนบริเวณชายแดน พบว่า วิทยุเป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด และโทรทัศน์ในปัจจุบันเป็นสื่อที่เริ่มแพร่ขยายเข้าไปในหมู่บ้าน และมีแนวโน้มจะขยายมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ส่วนความนิยมด้านภาพยนตร์เริ่มลดลง

การเข้ารับการอบรม เข้าร่วมประชุม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ประชาชนส่วนใหญ่มักเป็นคนเดิมที่เข้ารับการอบรมหรือการประชุม ทั้งนี้เพราะได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทน ส่วนใหญ่ยังมองไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของการเข้ารับการอบรมประชุม โดยอ้างเหตุผลว่า เสียเวลาในการประกอบอาชีพ ปัญหาด้านอายุ สุขภาพ ต้องมีภาระในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ดังนั้นประชาชนที่เข้าร่วมอบรมประชุมจึงมีจำนวนน้อย และผู้ที่เข้ารับการอบรมจำนวนดังกล่าวนี้ มีจุดประสงค์ในการอบรมเพื่อต้องการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การที่ประชาชนเข้ารับการอบรม-ประชุมมีจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะว่า ความยากจนทำให้ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ และเห็นว่าอบรมไปแล้วไม่ได้นำไปใช้อะไรที่เป็นประโยชน์สำหรับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ (2529:162) กล่าวถึงสาเหตุที่เข้ารับบริการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และร่วมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ ส่วนสาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือรับการอบรม เนื่องจากไม่มีเวลาต้องประกอบอาชีพ มีภาระหน้าที่ด้านอื่น และมีความรู้สึกต่อการจัดอบรมในทางลบว่า อบรมแล้วไม่ได้นำไปใช้

ส่วนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม ประชาชนมีความสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ นอสมควร เช่นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนเวชภัณฑ์ กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มสตรีแม่บ้าน เกษตรและสหกรณ์ ฅาปนกิจศพ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากกว่า และยังได้พบปะปรึกษาหารือเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมุน นิคมานนท์ ไททูลย์ วชิราโชติคุณ และบำเพ็ญ แสงดี (2531:110 - 111) พบว่า ประชาชนในชนบทชายแดนมีความต้องการให้มีกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้

2. เปรียบเทียบการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติมตามสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

เมื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติมของประชาชน ที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต่างกันคือ ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง แล้วมีการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการเรียนรู้เพิ่มเติมของประชาชนในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี และพอใช้ มีการเรียนรู้เพิ่มเติมมากกว่าประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือต้องปรับปรุง อาจเป็นเพราะว่าหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือดี และพอใช้ มีการคมนาคมสะดวก สามารถส่งหนังสือพิมพ์และข่าวสารต่าง ๆ ได้ง่ายกว่าที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง และประชาชนก็มีความรับผิดชอบร่วมกันดูแลรักษาจัดหาหนังสือ รวมทั้งมีการมาใช้บริการจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านกันมา เพราะสภาพที่เอื้อต่อการมาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีเชาวน์ วิหคโต (2529:1 - 10) ที่องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความคงทนในการอ่านออก-เขียนได้ของประชาชนผ่านโครงการณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือ การอ่าน-เขียน ประชาชนจะมีความคงทนและมีความถี่ในการอ่านเอกสารมากกว่า หมู่บ้านที่มีสภาพที่ไม่เอื้อต่อการอ่านเขียน

3. การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากเกือบทั้งหมด มีการนำความรู้ จากการอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ด้านการอ่าน-เขียน ใช้ในการประกอบอาชีพได้แก่ การทำนาทำไร่ที่มีอยู่เดิม การเลี้ยงสัตว์ การมีอาชีพใหม่ นอกจากนี้ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการช่วยเหลือชุมชนหรือสังคม โดยการ

ช่วยเหลือเพื่อนบ้านในการถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำ การอ่าน-เขียน แก้ปัญหาต่าง ๆ และช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในชนบทเริ่มมองเห็นความสำคัญของการรู้หนังสือ และสามารถอ่านออก-เขียนได้บ้างแล้ว นอกจากนี้ยังได้รับความรู้จากหลาย ๆ ด้าน เช่น จากการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ จากการอ่านหนังสือ และได้รับความรู้จากการเข้าร่วม อบรม-ประชุมสัมมนา จึงมีโอกาสนำความรู้ที่ได้รับดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวันของตน และทำประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ (2528) และผลการศึกษาของ ปฐม นิคมานนท์, ไนทूरย์ วชิราโชติคุณ และบำเหน็ แสงวดี (2531) ซึ่งพบว่าประชาชนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ใช้ในการติดต่อสื่อสาร, การนำไปใช้ในการปรับปรุงอาชีพด้านการทำนาทำไร่ และด้านชุมชนมีการบริจาคสิ่งก่อสร้างร่วมมือกันสร้างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

4. เปรียบเทียบการนำความรู้ด้านหนังสือ ไปใช้ของประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต่างกัน

ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต่างกัน มีการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนในหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดีและพอใช้ นำความรู้ไปใช้มากกว่าหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความเจริญทางด้านต่าง ๆ เช่น การคมนาคม สื่อหรือเทคโนโลยี ฯลฯ ของหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านดี และพอใช้ มีมากกว่าหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง ดังนั้น โอกาสในการใช้ของประชาชน 2 กลุ่มแรกจึงมีมากกว่า กลุ่มที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง

3. ความคิดเห็นต่อการรู้หนังสือ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการการอ่าน-เขียน ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่า การอ่าน-เขียน มีความจำเป็นมาก เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิต และต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้รู้ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้านอื่น ๆ ต่อไป

ความคิดเห็นต่อโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ประชาชนคิดว่าโครงการนี้มีประโยชน์ทำให้ผู้ไม่รู้หนังสือจำนวนมากอ่านออก - เขียนได้ และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถผ่านโครงการนี้ได้ ส่วนปัญหาในการเรียนการสอนคือ ยากจน ไม่มีเวลาต้องประกอบอาชีพ อายุมากแล้ว สุขภาพไม่ดี และขาดผู้สอนหรือผู้ติดตามผลไป อย่างไรก็ตามหลังจากเสร็จสิ้นโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติแล้ว ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมต่อเนื่อง คือ โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนดังกล่าวต่อไป

ความคิดเห็นต่อการอ่าน-ปัญหาอุปสรรค ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวนถึงร้อยละ 99.7 เห็นว่า ควรสนใจอ่านหนังสือ เพราะได้รับประโยชน์หลาย ๆ อย่างจากการอ่าน และควรฝึกอ่าน-เขียนอยู่เสมอ พร้อมทั้งชักชวนแนะนำให้คนรู้จัก ได้ใช้เวลาว่างมาอ่านหนังสือ และจัดหาหนังสือมาให้ประชาชนได้อ่านมากขึ้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่สนใจอ่านหนังสือเป็นจำนวนมาก แต่อันอาจเนื่องมาจากการขาดหนังสือหรือไม่เพียงพอ ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยได้มาอ่าน อีกประเภทหนึ่งอุปสรรคที่สำคัญยิ่งคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยากจนต้องทำงานหาเวลาว่างที่จะมาใช้ในการอ่านหนังสือไม่มี เพราะหลังจากกลับจากทำงานก็เหนื่อยมากต้องพักผ่อน

ความคิดเห็นต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน นับว่าเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ สำหรับประชาชนในชนบทได้มาอ่านหนังสือและใช้บริการด้านอื่น ๆ เช่น การประชุม พบปะสังสรรค์ นุดคุยกัน 'ดังให้ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการปรับปรุงดูแลเอาใจใส่ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้มาก มีผู้รับผิดชอบดูแลอย่างจริงจัง จัดหาหนังสือพิมพ์และหนังสือหลาย ๆ ประเภทมาไว้ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านและมีการสับเปลี่ยนหนังสือใหม่ถ้ามาเป็นประจำทุกเดือน ที่สำคัญคือควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และช่วยกันดูแลรักษาให้มาก ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการเสนอแนะของณรงค์ นิมสาร ได้กล่าวถึงเรื่องที่ว่าอ่านหนังสือประจำหมู่บ้านควรมีการประชาสัมพันธ์ให้คนมาใช้บริการกันให้มาก โดยประชาสัมพันธ์หลาย ๆ วิธี (ณรงค์ นิมสาร. 2530 : 30) นอกจากนี้ในบางหมู่บ้านยังได้ เสนอแนะให้มีการเพิ่มจำนวนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้มากขึ้น และควรสร้างให้อยู่บริเวณจุดศูนย์กลางสามารถมาใช้บริการได้สะดวก แต่ไม่เห็นด้วยกับการ

ให้ยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน เพราะไม่ได้รับคืน การที่ประชาชนได้เสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องที่ยืมหนังสือประจำหมู่บ้านดังกล่าว ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าบางหมู่บ้านมีลักษณะที่อยู่อาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายและห่างไกลกันมาก การคมนาคมไม่สะดวก จึงควรเพิ่มที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้เพียงพอและสะดวกต่อการมาใช้บริการ อีกประการหนึ่งกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับการให้ยืมหนังสือ อาจเป็นเพราะว่าหนังสือในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มีน้อยไม่เพียงพอกับผู้มาใช้บริการอยู่แล้ว และเกิดการหายเป็นประจำ พร้อมทั้งผู้ยืมไปไม่มีความรับผิดชอบในการนำมาส่งคืน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การเรียนรู้เพิ่มเติมและการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ของประชาชนผ่านโครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือของจังหวัดลำพูน พอสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ด้านการศึกษาสำหรับประชาชนในชนบท ได้ดังนี้

1. ระดับความสามารถด้านการอ่าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและความสามารถในการเขียนยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ควรมีการสนับสนุน ชักจูงให้ประชาชนได้มีการอ่าน-เขียนหนังสือให้มาก โดยจัดบริการหาหนังสือ รับบริจาคหนังสือต่าง ๆ มาไว้ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้เพียงพอ และควรมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหนังสือมาไว้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือน เพื่อจูงใจให้ประชาชนมาใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้มากขึ้น

2. โอกาสและความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มเติม พบว่า กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่สภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต้องปรับปรุง มีโอกาสและความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มเติม น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระดับพอใช้ได้ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระดับดี ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษาชนบทโรงเรียน จังหวัด หรือผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการนิเทศติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ และควรให้ความเอาใจใส่ต่อหมู่บ้านที่มีสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ต้องปรับปรุง เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและจัดแหล่งความรู้ที่เอื้อต่อการอ่าน-เขียน หรือต่อการเรียนการสอนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ดังกล่าว

3. การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการนำความรู้จากการอบรมไปใช้น้อย และมีถึงร้อยละ 47.4 ที่ไม่เคยนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาชุมชนเลย ดังนั้นควรมีการติดตามผลการอบรม และโครงการอื่น ๆ ที่ได้จัดไว้ให้ประชาชน และควรกระตุ้นหรือหาวิธีให้ประชาชนมีโอกาสนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการต่าง ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

4. เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ มีกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มที่เรียนด้วยความจำเป็น และมีปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการ ดังนั้นก่อนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีการสำรวจเรื่องที่ประชาชนต้องการเรียนรู้ และสนใจอย่างแท้จริง เมื่อเสร็จสิ้นโครงการต่าง ๆ ดังกล่าว ควรมีการประเมินผลทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท
2. ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการทางการศึกษาของประชาชนในชนบทที่มีต่อโครงการต่าง ๆ
3. ศึกษาถึงประเภทและปัญหาของสื่อต่าง ๆ ที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
4. ศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติล่าช้าไม่เป็นไปตามที่วางไว้
5. ติดตามผลหรือประเมินผล โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรู้หนังสือของประชาชนในชนบท เช่น ติดตามผลโครงการต่อเนื่องจากโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรือง
การพิมพ์ 2522.

_____. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หนึ่งใจจัดการพิมพ์, 2526.

_____. การสัมมนาส่งเสริมการรู้หนังสือเพื่อปวงชน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2531.
อัคราเนนา.

_____. โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :
2526. อัคราเนนา.

_____. แนวทางดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน. โรงพิมพ์รุ่งศิลป์ 2529.

_____. แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 5 (2525 - 2529). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์หนึ่งใจจัดการพิมพ์, 2524.

_____. มวลประสบการณ์โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ, 2527.

_____. รายงานการประเมินผลโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ปี 2529.
กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530.

_____. รายงานวิจัยอาสาสมัครโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ รายศึกษากรณี.
กรุงเทพฯ : ครูสภา 2530.

_____. รายงานการติดตามประเมินผลที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2523.
กรุงเทพฯ : 2523.

การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน, ศูนย์. สรุปผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2528.

ลำพูน : 2528. อัคราเนนา.

การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ, ศูนย์. รายงานการประเมินผลโครงการรณรงค์เพื่อการรู้
หนังสือแห่งชาติในเขตภาคเหนือ ประจำปี 2528. ลำปาง : 2529.

- _____. สรุปการดำเนินงานโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติในเขต 16 จังหวัดภาคเหนือปีงบประมาณ 2529. ลำปาง : 2529.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. "หลังจากรู้หนังสือแล้วจะมีอะไร" แปลโดย ทวี นาคบุตร วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 24(139) : 46 - 53 สิงหาคม-กันยายน 2530.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน และกรมการศึกษานอกโรงเรียน รายงานการสัมมนาการจัดการประถมศึกษาเพื่อปวงชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้คนไทยรู้หนังสือก่อน พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ : 2530. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์. การประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อ - ประชาชนในชนบท วิทยานิพนธ์ กศ.ด กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ณรงค์ นิมสาร. "ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านกับวัด" วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 24 (136):34 - 36 กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2530.
- นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฟื่องอักษรการพิมพ์, 2529.
- บุญสม นาวานุเคราะห์. "โครงการจัดการไม่รู้หนังสือ" ใน รวมบทความการศึกษาผู้ใหญ่เล่ม 1. หน้า 153 - 158 โรงพิมพ์คุรุสภา 2515
- บุญทัน จลวยศรี. นโยบายการจัดการศึกษาและแนวคิดบางประการเกี่ยวกับการรู้ การป้องกัน การลืมหนังสือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2530.
- ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์อักษร, 2528.
- ปฐม นิคมานนท์ ไททูลย์ วชิราโชติบูล และบำเหน็จ แสงดี. การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนบริเวณชายแดน การศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531.

- ฝส, นามแฝง "การศึกษาตลอดชีวิต" ใน รวมบทความการศึกษาผู้ใหญ่เล่ม 3 หน้า 24 - 25
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2523.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ หลักวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- วัน เดชพิชัย การประเมินโครงการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเปิดเสรีขึ้นพื้นฐานประเภทชั้นเรียน
ในการศึกษา 2 ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- วิศน์ ศีลตระกูล. "การรู้หนังสือและไม่รู้หนังสือ" วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 24(139) :
 27 - 33 สิงหาคม - กันยายน 2530
- เสวต สายะวารานนท์ "ความจำเป็นที่ต้องรู้หนังสือของผู้ใหญ่" ใน รวมบทความการศึกษา
ผู้ใหญ่ เล่ม 1. หน้า 40 - 42 โรงพิมพ์คุรุสภา 2515
- ศรีเชาวน์ วิหคโต องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความคงทนในการอ่านออกเขียนได้ของผู้ผ่าน
โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2529.
- สุชิน เพ็ชรรัช "การศึกษากิจกรรมการอ่านของผู้เริ่มเรียน" ใน รวมบทความและประสบการณ์
การงานการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 1/2530 หน้า 65 - 79 ศูนย์การศึกษานอก
 โรงเรียนภาคเหนือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2530.
- Functional Literacy and Family Life Planning Education.
 Lucknow : Literacy House Lucknow, 1972. 125 p.
- Gray, W.S. The Teaching of Reading and Writing. Paris :
 Unesco, 1956. 100p.
- Mathur, J.C. "Functional Literacy, "in Functional Literacy
and Family Life Planning Education. p 70, Lucknow ;
 Literacy House Lucknow, 1972.
- Simmon John L. Toward and Evaluation of Literacy and
Adult Education in Deloping Country, "A Pilot
Study Literacy Work. 1 : 80-83, January, 1972.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้เพิ่มเติม การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้และความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการเรียนรู้ด้านหนังสือ ของประชาชนผ่านโครงการรณรงค์
 เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ในจังหวัดลำพูน

เริ่มลงมือสัมภาษณ์เมื่อเวลา.....น. วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....สถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อ (นาย,นาง,นางสาว).....อายุเต็ม.....ปี
2. บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัดลำพูน
3. ข้อมูลทางการศึกษา.....
 ไม่เคยเข้าเรียนเพราะ.....
 เรียนจบชั้น.....เมื่อ.....
 ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ เมื่อ.....
 อาสาสมัครสอนคือ.....
 มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนอย่างไร.....
4. สถานภาพการสมรส.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ

1. ท่านเคยฝึกอ่านหนังสือเพิ่มเติมหรือไม่
 - () อ่านเป็นประจำ
 - () นาน ๆ ครั้ง
 - () ไม่ได้อ่านเลย
2. ท่านเคยได้ฝึกการเขียนหนังสือเพิ่มเติมหรือไม่
 - () เขียนเป็นประจำ
 - () นาน ๆ ครั้ง
 - () ไม่ได้เขียนเลย
3. หนังสือที่ท่านชอบอ่านมากที่สุด
 1.
 2.
 3.
4. ท่านชอบอ่านเกี่ยวกับเรื่องอะไรมาก
 1.
 2.
 3.
5. ท่านอ่านหนังสือที่ไหนบ้าง.....
6. เคยเข้าไปใช้บริการจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
 - () บ่อย ๆ
 - () นาน ๆ ครั้ง
 - () ไม่เคยเข้าไปใช้เลย

7. การอ่านหนังสือพิมพ์

- 7.1 อ่านหนังสือพิมพ์บ่อยเพียงไร
- 7.2 อ่านที่ไหน
- 7.3 ส่วนใหญ่อ่านเวลาใด
- 7.4 อ่านคนเดียวหรืออ่านรวมกับคนอื่น
- 7.5 ท่านชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับอะไรมากที่สุด ระบุ 3 เรื่อง (เช่น ข่าวการเมือง, ข่าวต่างประเทศ, ข่าวพัฒนาชนบท, บันเทิง, นิยาย, โฆษณา ฯลฯ)
- 7.5.1 ชอบ.....
- 7.5.2 ชอบ.....
- 7.5.3 ชอบ.....

8. การอ่านนิยายสารหรือหนังสือเล่ม

- 8.1 ท่านอ่านหนังสืออะไรบ้างหรือไม่ในปัจจุบัน.....
- 8.2 อ่านบ่อยเพียงไร.....
- 8.3 อ่านที่ไหน.....
- 8.4 ท่านชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับอะไรมาก.....

9. การอ่านคู่มือคำแนะนำหรือเอกสารต่าง ๆ จากทางราชการ

- 9.1 ท่านเคยได้รับเอกสารแจกอะไรบ้าง จากทางราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ (เช่น คำแนะนำทางการเกษตร เอกสารด้านสาธารณสุข ฯลฯ).....
- 9.2 ท่านอ่านเอกสารเหล่านั้นบ้างหรือไม่ (ตอบได้หลายคำตอบ)
- () อ่านแล้วนำไปปฏิบัติตาม
- () อ่านแล้วนำไปคิดหรือพูดคุยกัน
- () อ่านเฉย ๆ ไม่ได้นำไปทำอะไร
- () ไม่ได้อ่าน เพราะ.....
- () อื่น ๆ.....

10. การฟังวิทยุ

10.1 ท่านฟังวิทยุบ่อยเพียงใด.....

10.2 มีรายการที่ฟังเป็นประจำหรือไม่.....

() มี ได้แก่ 1).....

2).....

() ไม่มี.....

11. การดูโทรทัศน์

11.1 มีโอกาสดูโทรทัศน์บ่อยเพียงใด.....

11.2 ดูที่ไหน.....

11.3 รายการที่ชอบที่สุด หรือดูบ่อยที่สุด ได้แก่.....

1).....

2).....

12. การดูภาพยนตร์

12.1 มีโอกาสดูภาพยนตร์บ่อยเพียงใด.....

12.2 ส่วนใหญ่ดูที่ไหน.....

12.3 ในช่วง 3 ปีนี้ ได้ดูภาพยนตร์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่นำมาฉายในหมู่บ้าน
หรือที่ใกล้เคียงประมาณกี่ครั้ง.....

13. ในรอบ 3 ปี เคยได้รับการอบรมอะไรบ้าง ที่ไหน เหตุผลที่เข้ารับการอบรม

1).

2).

3).

14. ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาเคยร่วมประชุมอะไรบ้าง

1) การประชุมเพื่อชี้แจงกิจกรรมของหมู่บ้าน.....

2) การประชุมเพื่อฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่.....

3) อื่น ๆ

ตอนที่ 3 การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

1. ได้นำความรู้ไปใช้ปฏิบัติหรือทำในสิ่งต่อไปนี้มาก-น้อยหรือบ่อยเพียงใด

	มากหรือทำ เป็นประจำ	ทำบ้างแต่ ไม่บ่อย	ไม่ได้ทำ เลย
1) อ่านอะไรต่าง ๆ ทั้ง ๆ ไป			
2) อ่านสลากยาหรือคำแนะนำการใช้สินค้า			
3) อ่านใบโฆษณาต่าง ๆ			
4) อ่านหนังสือพิมพ์			
5) อ่านหนังสือเล่ม			
6) อ่านเอกสารแนะนำจากทางราชการ			
7) อ่านคำขวัญ ป้ายประกาศ ชื่อสถานที่			
8) การเขียนจดหมาย			
9) การกรอกแบบฟอร์มต่างๆ ของทางราชการ			
10) เดินทางโดยการอ่านจากป้ายต่าง ๆ เอง			

2. ท่านเคยนำเรื่องที่อ่านจากหนังสือพิมพ์ไปใช้ประโยชน์อะไรบ้าง

- 1).
- 2).
- 3).

3. เมื่ออ่านหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ แล้วเคยนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่ อย่างไร
- () เคย.....
- () ไม่เคย.....
4. ท่านได้นำความรู้จากการอ่านหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ไปใช้ในการปรับปรุงอาชีพของท่านหรือไม่
- () ใช่
- () ไม่ได้ใช่
- 4.1 ถ้าใช่ใช้ในเรื่องใด
- () การทำนาทำไร่ที่ทำอยู่เดิม
- () การเลี้ยงสัตว์ที่ทำอยู่เดิม
- () ทำให้ท่านมีอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นจากเดิม (ทำอาชีพเดิมด้วย)
- () ทำให้ท่านเลิกอาชีพเดิมแล้วทำอาชีพใหม่
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
5. ท่านเคยนำความรู้ความสามารถไปช่วยปรับปรุง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหรือไม่ อย่างไร
- () เคย
- () ไม่เคย
6. ท่านเคยทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านบ้างหรือไม่
- () เคย.....
- () ไม่เคย.....
7. ท่านได้เคยช่วยเหลือ/ติดต่อกับเพื่อนบ้านทั่วๆ ไปในเรื่องการเรียนรู้อย่างไรบ้าง
- () ไม่เคย
- () ถ่ายทอดความรู้ที่ได้เรียนมาให้ทราบ
- () ช่วยในการอ่านหนังสือ (เช่นอ่านคำยาก)
- () ช่วยในการเขียนหนังสือ (เช่นช่วยเขียนจดหมาย)

() แนะนำให้อ่านหนังสือ

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อความจำเป็นในการเรียนรู้ด้านหนังสือ

1. เหตุผลที่เข้าเรียนในโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติ.....
.....
2. วิธีการที่ใช้ในการเรียนการสอน.....
3. ท่านเห็นว่าการอ่าน-เขียน มีความจำเป็นหรือไม่.....
 () จำเป็น เพราะ.....
 () ไม่จำเป็น เพราะ.....
 () ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ/ อื่น ๆ.....
4. ท่านได้ประโยชน์จากการเข้าเรียนในโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือ มากน้อยเพียงใด
 () มาก
 () ปานกลาง
 () น้อยมาก
5. ประโยชน์ที่ท่านคิดว่าได้จากการเรียนหนังสือ.....
.....
6. อะไรคือปัญหาและอุปสรรคสำหรับการเรียนของท่าน.....
.....
7. ท่านมีความภูมิใจเพียงใดที่ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติ
 () ภูมิใจมากเพราะ.....
 () เฉย ๆ
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

8. ท่านคิดว่าความสามารถด้านการอ่าน-เขียน ของท่านในปัจจุบันเป็นอย่างไร
- () อยู่ในระดับดี คือ
 - () อ่าน-เขียน พอใช้ได้ คือ
 - () อ่านออกแต่เขียนไม่ได้
 - () อ่าน-เขียน ไม่ได้เลย
9. ท่านอยากเรียนหนังสือเพิ่มเติมหรือไม่
- () อยาก เพราะ.....
 - () ไม่อยาก เพราะ.....
 - () อื่น ๆ
10. ถ้าอยากเรียนเพิ่มเติม ท่านคิดว่าอยากจะเรียนโดยวิธีใด (เช่น สมัครเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ, เรียนทางวิทยุไปรษณีย์ เรียนด้วยตนเอง ฯลฯ)
-
-
11. ท่านคิดว่าท่านได้รับความรู้จากสื่อใดมากที่สุด
- () หนังสือ
 - () โทรทัศน์
 - () วิทยุ
 - () หอกระจายข่าว
 - () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
12. ท่านคิดว่าชาวบ้านควรจะสนใจอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือต่าง ๆ หรือไม่
- () ควรสนใจ เพราะ.....
 - () ไม่ควร เพราะ.....
13. ท่านมีวิธีการใดบ้าง ที่จะช่วยให้ประชาชนไม่ลืมหนังสือ.....
-
14. สาเหตุที่ท่านไม่ค่อยจะได้อ่านหนังสือ เพราะ.....
-

15. ท่านคิดว่าที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้ประโยชน์อะไรบ้าง.....
.....
16. ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อย่างไร
บ้าง.....
.....
17. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างที่จะชักชวนให้คนมาใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำ
หมู่บ้าน.....
.....
18. ท่านเห็นด้วยกับข้อต่อไปนี้หรือไม่

- 1) ปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
- 2) มีหนังสือพิมพ์ให้ชาวบ้านอ่านวันละ 2 ฉบับ
- 3) จัดหาหนังสือหลาย ๆ อย่างไว้ในที่อ่าน
หนังสือประจำหมู่บ้าน
- 4) ให้ประชาชนยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน
- 5) ชักจูงให้ประชาชนมาใช้ที่อ่านหนังสือประจำ
หมู่บ้าน
- 6) จัดประกวดการอ่านหนังสือในหมู่บ้าน
- 7) ให้ทดสอบการอ่านเขียนแก่ประชาชนปีละครั้ง
- 8) จัดทำหนังสือพิมพ์ฝาผนังปิดประกาศให้
ประชาชนได้อ่านอย่างสม่ำเสมอ
- 9) ให้มีเจ้าหน้าที่ออกมาให้คำแนะนำและชักจูง
ให้ประชาชนอ่านหนังสือโดยสม่ำเสมอ

เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย

- 10) ใ้รางวัล หรือ หนังสือชมเชย คนที่อ่าน
หนังสือเป็นประจำ
- 11) จัดอบรมให้ความรู้ด้านการอ่าน การเขียน
อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย

(สำเนา)

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

พ.ศ. 2530

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2515 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 23 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2530"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2515

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน และป้องกันการลืมนหนังสือ
- (2) เพื่อให้มีศูนย์รวมหนังสือในหมู่บ้าน ที่จะให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ต่อการดำเนินชีวิต

(3) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัด และบริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

(4) เพื่อให้เป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรม เสริมความรู้ และประสบการณ์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

ข้อ 5 สถานที่จัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อาจจะให้ศาลาวัด ศาลาประชาชน ศาลาร่วมใจ ที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น หรือก่อสร้างขึ้นใหม่ก็ได้สำหรับขนาดและวัสดุภัณฑ์ให้พิจารณาตามแนวทางที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดไว้

ข้อ 6 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการจัดตั้ง ย้าย หรือยุบเลิก ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ข้อ 7 การย้ายหรือยุบเลิกที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จะกระทำได้ด้วยเหตุข้อหนึ่งข้อใด ดังนี้

- (1) ไม่มีผู้มาใช้บริการ
- (2) ขาดผู้ดูแลรับผิดชอบ
- (3) ขาดความร่วมมือจากท้องถิ่น
- (4) อาคารสถานที่ ไม่เหมาะสม
- (5) เหตุอื่นที่ผู้มีอำนาจอนุมัติจัดตั้งเห็นว่าควรย้ายหรือยุบเลิก

ข้อ 8 ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการกลาง อาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง เป็นคณะกรรมการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยให้มีผู้ทำหน้าที่เป็นประธาน 1 คน เลขานุการ 1 คน นอกนั้นเป็นกรรมการ

คณะกรรมการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มีระยะเวลาดำเนินงานตามที่จังหวัดจะกำหนด

คณะกรรมการตามข้อนี้ อาจแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ 9 คณะกรรมการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มีหน้าที่ดังนี้

- (1) เลือกสถานที่จัดตั้ง จัดสร้าง หาวัด วัสดุ ครุภัณฑ์ ตามแนวทางที่จังหวัดได้เสนอแนะไว้
- (2) พิจารณาเลือกหนังสือพิมพ์รายวัน หรือวารสาร สำหรับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยความเห็นชอบของจังหวัด
- (3) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือและใช้บริการ

(4) จัดหาหนังสือและวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ มาให้บริการในที่อ่านหนังสือ
ประจำหมู่บ้าน

(5) จัดให้มีผู้รับผิดชอบ ดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซม ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ให้มีสภาพใช้งานได้เป็นปัจจุบัน

(6) จัดกิจกรรมเสริมความรู้ และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ตามโอกาส
อันควร

(7) ประชุมพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญา อุปสรรค เพื่อปรับปรุงที่อ่าน
หนังสือประจำหมู่บ้าน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

(8) ตรวจสอบให้มีการจัดส่งหนังสือพิมพ์ หรือ วารสารมายังที่อ่านหนังสือ
ประจำหมู่บ้าน หนังสือพิมพ์ หรือวารสาร ได้มีไว้บริการในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็น
ประจำ ครบถ้วน

(9) ประสานงานกับสภาตำบล โรงเรียนประถมศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ
เพื่อร่วมมือกันดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ทั้งในด้านการปรับปรุงพัฒนาและจัดหาทุน

ข้อ 10 ให้จังหวัดมีหน้าที่ควบคุม ดูแล การดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
ของจังหวัด

ให้ศึกษาธิการเขต ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียน ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอมีหน้าที่ส่งเสริม แนะนำ การดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบให้
เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ข้อ 11 ให้จังหวัดจัดหาทะเบียนรายชื่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่ตั้งในเขต
จังหวัดให้เป็นปัจจุบันและรายงานผลการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้กรมการศึกษา
นอกโรงเรียนทราบปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนตุลาคมของแต่ละปี ตามแบบที่กรมการศึกษานอก
โรงเรียนกำหนด

ข้อ 12 ให้อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

(ลงชื่อ)

สัมพันธ์ ทองสมัคร

(นายสัมพันธ์ ทองสมัคร)

รัฐมนตรีช่วยว่าการ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวอรุณประเสริฐ	ชื่อสกุล ไชยชนะใหญ่
เกิดวันที่ 19 เดือนธันวาคม	พุทธศักราช 2498
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 10 ถนนสันป่ายาาง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน ถนนลำพูน-ริมปิง อ.เมือง จ.ลำพูน 51000

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2516 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนไชยชนะศึกษา
- พ.ศ. 2518 ป ก ศ. จากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์
- พ.ศ. 2519 ประโยคมัธยมศึกษาพิเศษ (พม.)
- พ.ศ. 2523 กศ.บ. (วิชาเอกสุขศึกษา วิชาโทพลศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- พ.ศ. 2531 กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

การเรียนรู้เพิ่มเติมและการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ของประชาชนผ่าน
โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ : กรณีศึกษาในจังหวัดลำพูน

บทคัดย่อ

ของ

อรุณประเสริฐ ไชยชนะใหญ่

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2531

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา สภาพการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติม การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ และทักษะต่อการรู้หนังสือของประชาชนผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ประชาชนอายุ 14 - 50 ปี ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของจังหวัดลำพูน จำนวน 135 คน เป็นชาย 78 คน หญิง 57 คน สุ่มมาจาก 15 หมู่บ้าน ซึ่งใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน

การเก็บข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการรู้หนังสือและการเรียนรู้ด้านหนังสือเพิ่มเติม

1) ความสามารถด้านการอ่าน-เขียน : กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 64.4 อ่านเขียนได้ในระดับพอใช้ ร้อยละ 14.8 อ่าน-เขียนได้ในระดับดี ร้อยละ 11.9 อ่านเขียนไม่ได้เลย และร้อยละ 6.7 อ่านออกแต่เขียนไม่ได้

2) ความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มเติม : ร้อยละ 53.3 สนใจอยากเรียนหนังสือเพิ่มเติม ด้วยเหตุผลที่ว่าอยากมีความรู้ และเห็นว่ามีคามจำเป็นด้านความสนใจการอ่าน พบว่า ร้อยละ 38.8 ชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 25.7 ชอบอ่านหนังสือประเภทบันเทิงและนวนิยาย และร้อยละ 16.2 ชอบอ่านแบบเรียนและตำราต่าง ๆ ด้านการอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร พบว่า ร้อยละ 35.6 มีโอกาสอ่านนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 23.7 อ่านเป็นประจำ และร้อยละ 40.7 ไม่เคยอ่าน ด้านการไปใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.1 ไปใช้นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 36.6 ไม่เคยไปใช้ และร้อยละ 17.8 ไปใช้เป็นประจำ

2. โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมด้านหนังสือ

1) ด้านการอ่านทั่วไป พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 52.6 อ่านนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 28.9 อ่านเป็นประจำ และร้อยละ 18.5 ไม่ได้อ่านเลย ส่วนด้านการเขียน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.4 เขียนนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 27.4 เขียนเป็นประจำ และร้อยละ 22.2

ไม่ได้เขียนเลย

2) ด้านการอ่านหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.4 มีโอกาสอ่านหนังสือพิมพ์นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 25.2 อ่านเป็นประจำ และร้อยละ 24.4 ไม่ได้อ่านเลย และผู้อ่านร้อยละ 67.4 ตอบว่า อ่านจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านร้อยละ 40.7 อ่านในเวลาว่าง รองลงมาอ่านในตอนกลางวัน/เย็น และที่อ่านกันน้อยที่สุด คือ ตอนเช้า และตอนกลางคืน สำหรับลักษณะการอ่านนั้นส่วนใหญ่ร้อยละ 51.5 ชอบอ่านคนเดียว และร้อยละ 20.7 อ่านรวมกับคนอื่น

3) การอ่านหนังสือเล่ม/วารสาร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.6 อ่านนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 23.7 อ่านเป็นประจำ และร้อยละ 40.7 ไม่ได้อ่าน สำหรับสถานที่อ่านนั้นร้อยละ 31.3 อ่านที่บ้านตนเอง ร้อยละ 26.3 อ่านจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน นอกจากนั้นอ่านจากที่อื่น เช่น บ้านเพื่อน วัด โรงเรียน

4) การไปใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.1 ไปใช้นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 36.6 ไม่เคยไปใช้ และร้อยละ 17.8 ไปใช้เป็นประจำ

5) การเรียนรู้จากวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ : กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.9 ฟังวิทยุเป็นประจำ ร้อยละ 20.0 ฟังนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 11.1 ไม่ได้ฟัง ด้านการดูโทรทัศน์ พบว่า ร้อยละ 51.9 ดูเป็นประจำ ร้อยละ 37.0 ดูนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 11.1 ไม่เคยได้ดู ส่วนการดูภาพยนตร์ ร้อยละ 5.2 ดูบ่อย ๆ ร้อยละ 67.4 ดูนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 27.4 ไม่เคยได้ดู

6) โอกาสการเรียนรู้จากการเข้าอบรม ประชุมสัมมนาและการเป็นสมาชิกกลุ่ม : ในช่วง 3 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.6 ตอบว่าเคยได้รับการอบรม และการอบรมที่มีความถี่สูง ได้แก่ ด้านเกษตร และการป้องกันตนเอง การเข้าร่วมประชุมสัมมนาในรอบ 1 ปีนั้น ร้อยละ 45.2 เคยเข้าประชุมเพื่อชี้แจงกิจกรรมหมู่บ้าน ร้อยละ 11.1 ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน และร้อยละ 5.2 ประชุมกลุ่มหนุ่มสาว/กลุ่มแม่บ้าน การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า ร้อยละ 24.8 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 20.0 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 16.0 เป็นสมาชิกกองทุนเวชภัณฑ์ นอกนั้นเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน/สตรี กลุ่มหนุ่มสาว

/เยาวชน กลุ่มสหกรณ์ร้านค้า กลุ่มอาปนกิจศนและกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 32.8 ไม่ตอบและไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ

3. การนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้

1) การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน : กลุ่มตัวอย่างตอบว่า ได้เอาความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ปรับปรุงความเป็นอยู่ นำไปเล่าสู่กันฟัง แนะนำเพื่อนเมื่อมีปัญหา นำไปสอนลูกหลาน และนำไปปรับปรุงอาชีพ เมื่ออ่านเอกสาร-ใบปลิวของทางราชการแล้วกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.9 ตอบว่า นำไปคิดหรือพูดคุยกัน ร้อยละ 29.6 นำไปปฏิบัติตาม และร้อยละ 5.9 อ่านเฉย ๆ ไม่ได้ใช้ทำอะไร ส่วนความรู้จากการอบรมนั้น กลุ่มตัวอย่างตอบว่า นำไปใช้ในการปรับปรุงอาชีพ ใช้ในการสร้างความสามัคคีเพื่อป้องกันตนเองและหมู่บ้าน ใช้เพิ่มความรู้ให้ตนเองและช่วยเหลือเพื่อนบ้านและชุมชน

2) การนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาชุมชน : กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.1 ตอบว่า เคยนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 63.7 เคยนำไปใช้ทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและช่วยเหลือเพื่อนบ้าน

3) การนำไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่วไป : กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนำไปใช้มากเรียงตามลำดับได้แก่ อ่านฉลากยาหรือคำแนะนำการใช้สินค้า ใช้ในการเดินทาง ใช้อ่านหนังสือทั่วไป อ่านคำขวัญและป้ายประกาศ ส่วนที่นำไปใช้น้อย ได้แก่ การกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการ และการเขียนจดหมาย

4. ความคิดเห็นต่อการรู้หนังสือ

1) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.0 เห็นว่าการอ่าน-เขียนมีความจำเป็น เพราะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ทราบเหตุการณ์และข่าวสารต่าง ๆ ทำให้ฉลาดรู้ทันคนใช้แสวงหาความรู้และติดต่อราชการ

2) เกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือนั้น ร้อยละ 72.6 เข้าร่วมเพราะอยากรู้หนังสือ และร้อยละ 25.2 จำเป็นต้องเข้าร่วม เพราะตนเองมีชื่อใน

บัญชีของทางราชการ สำหรับวิธีเรียนนั้น ร้อยละ 42.2 เรียนด้วยตนเอง ร้อยละ 34.8 เรียนจากอาสาสมัคร ร้อยละ 11.1 มีผู้สอนตัวต่อตัว ด้านการเห็นประโยชน์ ร้อยละ 46.7 เห็นว่า การเรียนในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติให้ประโยชน์มาก ร้อยละ 31.9 ตอบว่าปานกลาง และร้อยละ 21.4 ตอบว่าได้ประโยชน์น้อย ด้านความภูมิใจที่สามารถอ่านหนังสือได้นั้น ร้อยละ 73.3 ตอบว่าภูมิใจมาก ร้อยละ 19.3 ตอบว่าเฉย ๆ สำหรับปัญหาและอุปสรรคจากการเรียน ได้แก่ ไม่มีเวลา ยากจน สุขภาพไม่ดี ไม่มีผู้สอน และขาดผู้ติดตามผล

3) ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีป้องกันไม่ให้ชาวบ้านลืมหนังสือ ได้แก่ ปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดหาหนังสือหลาย ๆ อย่างไว้ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านจัดทำหนังสือพิมพ์ฝาผนัง มีเจ้าหน้าที่ออกมาให้คำแนะนำและชักชวนให้ประชาชนอ่านหนังสือ และจัดอบรมความรู้ด้านการอ่าน-เขียนอย่างน้อยปีละครั้ง

4) ความคิดเห็นต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน : กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นแหล่งความรู้และให้ประโยชน์มาก ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ได้แก่ ให้มีการปรับปรุงและดูแลอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดหาหนังสือเพิ่มเติม มีการสับเปลี่ยนหนังสือทุกเดือน ควรมีหนังสือหลาย ๆ ประเภทให้ประชาชนได้เลือกอ่าน และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านมาใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้มากขึ้น

5. การเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านที่มีหนังสือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสถานแตกต่างกัน

เมื่อแบ่งหมู่บ้านออกเป็น 3 กลุ่มตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสถานดี พอใช้ และต้องปรับปรุง พบว่า กลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้านทั้ง 3 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องต่อไปนี้ คือ ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนทั่วไป ($\bar{X}$ = 1.25, 1.19 และ 0.92 ตามลำดับ) โอกาสการเรียนรู้ด้านหนังสือทั่วไป ($\bar{X}$ = 1.24, 1.22 และ 0.84) โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือพิมพ์ ($\bar{X}$ = 1.31, 0.88 และ 0.82) การเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

นักเขียนของทางราชการ สำหรับวิธีเรียนนั้น ร้อยละ 42.2 เรียนด้วยตนเอง ร้อยละ 34.8 เรียนจากอาสาสมัคร ร้อยละ 11.1 มีผู้สอนตัวต่อตัว ด้านการเห็นประโยชน์ ร้อยละ 46.7 เห็นว่า การเรียนในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติให้ประโยชน์มาก ร้อยละ 31.9 ตอบว่าปานกลาง และร้อยละ 21.4 ตอบว่าได้ประโยชน์น้อย ด้านความภูมิใจที่สามารถอ่านหนังสือได้นั้น ร้อยละ 73.3 ตอบว่าภูมิใจมาก ร้อยละ 19.3 ตอบว่าเฉย ๆ สำหรับปัญหาและอุปสรรคจากการเรียน ได้แก่ ไม่มีเวลา ยากจน สุขภาพไม่ดี ไม่มีผู้สอน และขาดผู้ติดตามผล

3) ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีป้องกันไม่ให้ชาวบ้านลืมหนังสือ ได้แก่ ปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดหาหนังสือหลาย ๆ อย่างไว้ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านจัดทำหนังสือพิมพ์ฝาผนัง มีเจ้าหน้าที่ออกมาให้คำแนะนำและชักชวนให้ประชาชนอ่านหนังสือ และจัดอบรมความรู้ด้านการอ่าน-เขียนอย่างน้อยปีละครั้ง

4) ความคิดเห็นต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน : กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นแหล่งความรู้และให้ประโยชน์มาก ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ได้แก่ ให้มีการปรับปรุงและดูแลอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดหาหนังสือเพิ่มเติม มีการสับเปลี่ยนหนังสือทุกเดือน ควรมีหนังสือหลาย ๆ ประเภทให้ประชาชนได้เลือกอ่าน และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านมาที่ใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้มากขึ้น

5. การเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านที่มีหนังสือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสภาพแตกต่างกัน

เมื่อแบ่งหมู่บ้านออกเป็น 3 กลุ่มตามสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสภาพดี พอใช้ และต้องปรับปรุง พบว่า กลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้านทั้ง 3 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องต่อไปนี้ คือ ระดับความสามารถด้านการอ่าน-เขียนทั่วไป ($\bar{X}$ = 1.25, 1.19 และ 0.92 ตามลำดับ) โอกาสการเรียนรู้ด้านหนังสือทั่วไป ($\bar{X}$ = 1.24, 1.22 และ 0.84) โอกาสการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือพิมพ์ ($\bar{X}$ = 1.31, 0.88 และ 0.82) การเข้าไปใช้บริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

บ้าน ($\bar{X} = 1.08, 0.84$ และ 0.66) และการนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ในการอ่าน-เขียนทั่ว ๆ ไป ($\bar{X} = 1.11, 1.09$ และ 0.82) จากการเปรียบเทียบทั้ง 6 ประเด็นข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมีสภาพดีย่อมมีสภาพการรู้หนังสือ มีโอกาสเรียนรู้ด้านหนังสือ และโอกาสนำความรู้ด้านหนังสือไปใช้ได้ดีกว่าหรือมากกว่า ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีสภาพด้อยกว่า

THE SUPPLEMENTARY LEARNING AND UTILIZING OF LITERACY
KNOWLEDGE OF THE NEO-LITERATES UNDER THE NATIONAL LITERACY
CAMPAIGN PROJECT : A CASE STUDY IN CHANGWAT LAMPHUN

AN ABSTRACT

BY

ARUNPRASIRT CHAICHANAYAI

Presented in partical fulfillment of the requirement
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

December 1988

The purpose of this study was twofolds : to investigate into the Supplementary learning as well as the application of the newly-learned information, and to survey the attitudes of the villagers under the National Literacy Campaign Project toward literacy.

The sample consisted of 135 villagers under the above mention campaigned, whose age ranged from 14 to 50 years, Classified into 78 female and 57 male, randomly selected from 15 villages in lamphun province in Northern Thailand. The multi-stage random sampling technique was applied in sample selection. The structured interview approach was employed in data collection.

The findings were as follows :

1. Literacy and Supplementary Learning

1) The reading-writing abilities of the sample : The literacy level of most of the sample, 64.4 per cent, was at the moderate level, 14.8 per cent were at the advanced level, 11.9 per cent were unable to read while only 6.7 per cent were able to read but unable to write.

2) Villagers' interest in supplementary learning : 53.3 per cent of the sample showed interest in supplementary learning reasoning that it was essential. As for as type of reading materials were concerned, 38.8 per cent of the villagers read the daily newspapers, 25.7 per cent read the fictions and 16.2 per cent read the text books. For magazine reading, 35.6 per cent read the magazines occasionally, 23.7 per cent did so regularly and 40.7 per cent did

not read at all. For the frequency of visits to the reading center, 51.1 per cent visited the center occasionally, 36.6 per cent did not visit at all and only 17.8 per cent visited the center on regular basis.

2. Opportunity in Supplementary Learning.

1) General reading : About 52.6 per cent of the sample read occasionally, 28.9 read on regular basis and 18.5 per cent did not read at all. For writing 50.4 per cent wrote occasionally 27.4 per cent wrote regularly and 22.2 per cent did not read at all.

2) Newspaper reading : About 50.4 per cent of the sample read the newspapers occasionally, 25.2 per cent read regularly and 24.4 per cent did not read at all. The majority of the sample (51.5 per cent) read alone while the minority (20.7 per cent) read together with companions and friends.

3) Books and journal reading : About 35.6 per cent of the villagers read books and journals occasionally, 23.7 per cent read on regular basis while 40.7 per cent did not read at all. For the reading place 31.3 per cent read at home, 31.3 per cent at the reading center while 26.3 per cent at other places, e.g. the friend's residence, Buddhist temples and local schools.

4) Visitation to village reading centers : About 51.1 per cent visited the center, for reading purpose, only on occasional visit, 36.6 per cent did not visit the centers while 17.8 per cent did so regularly.

5) Learning from radio, television and moving pictures :

About 68.9 per cent listened to the radio on regular basis, 20.0 per cent did so occasionally while only 11.1 per cent did not listen at all. About 51.9 per cent watched T.V. on regular basis, 37.0 per cent did so occasionally and only 11.1 per cent did not watch T.V. at all. For moving pictures, only 5.2 per cent watched movies often, 67.4 per cent did so occasionally, and 27.4 per cent did not see movies at all.

6) Opportunities in receiving training, meetings and membership to special groups : About 50.6 per cent received some forms of training in the past three years, mainly in the areas of agriculture and voluntary self defense programs. For meetings, 56.3 per cent attended the meetings organized for development activities, For membership of special groups, 24.8 per cent belonged to village savings groups, 20.0 per cent to the agriculture and cooperatives groups, 16.0 per cent to the village medical fund, the rest belonged to other groups while 32.8 per cent did not belong to any group.

3. The Application of Newly-Acquired Skills.

1) Application in daily living : The subjects reported that they applied the newly acquired information in improving their living, telling friends, advising friends, teaching young boys and girls, and improving their career. The information from the leaflets were discussed among villagers. The skills from training were applied mainly in improving the careers.

2) Application in community development : About 54.1 per cent reported that they applied the knowledge in improving the reading centers while 63.7 per cent reportedly applied the skills in working with the village committee members and in helping their neighbours.

3) Other applications were ranked as follows : reading pharmaceutical instructions, consumer instructions, travelling, general reading, sings and placards. The least application was in filling out the application form and letter writing.

4. Oppinions toward Literacy

1) The majority of the villagers belived that literacy was essential because daily living required the ability to read and write.

2) The majority of the villagers participated in the Literacy Campaign because they wanted to be able to read and write. The majority of them learned by themselves, and belived that the campaign was of proud to be literate persons. Those unable to do so had no time, no money, in ill health, no teachers and no follow-up programs.

3) Some of the recommendation for leterracy improvement included the physical improvement of the reading center, providing sufficient reading materials to the centers.

4) Most of the villagers believed that the reading centers were essential and useful.

5. Comparison among Different Villages.

When comparisons were made, it was found that the villages were significantly different in the following categories; reading ability of the villagers, opportunities to learn, opportunities in supplementary reading, visitation to the centers, and the application of new skills. It was concluded that the reading centers which were better equipped provided better benefits to the villagers than poorly equipped reading centers.